UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Locato & conducto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

ditorem gabellarum, vt probatur in l. cotem. §. qui maximos. in ſ. ⁊ iiij. q. de publican. cum concor. ibi alleg.

b ALEX. ¶ Conductor tributorum. Idem Bal. in l. j. in fin. C. ſi ꝓpter pub. penſ. ⁊ Bar. in l. in ꝓuinciali. §. ſi ego. ẟ ope. noui nũti. per Ang. in l. ſi quis id quod. in prin. de iur. omnium iudicum.

a §. Predium. a Si filia ſe abſtineat ab hereditate paterna, debet predium dotale ab herede defendi. hoc dicit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Prediũ. Alleg. no. per gl. in l. ex prediis. C. de euict.

§. Inter. Qui vendit militiam, tenetur actiones ſuas cedere. hoc dicit. Intelligas hic ꝙ fuit vendita militia, nec fuit dictum, Vendo tibi ius ⁊ actiones, quas habeo contra talem. Alias ex ſolo contractu emptionis tranſeunt vtiles ſine ceſſione, vt l. ſi nomen. ⁊ l. emptor. de here. vel act. vẽd. ⁊ plene in l. j. C. de act. ⁊ oblig. ⁊c.

§. Ante domum. Venditioni domus cedunt pile, ⁊ columne extra domum domui iuncte. hoc dicit.

LEX LV.

SI mercedem. Qui vendidit rem cũ mercede debita, intelligitur debita venditori, ⁊c.

1 Capella exiſtens in fundo, eo vendito cenſetur vendita, niſi habeat aditum ex publico.

a Si eum fundum. a Venditioni fundi cedit ſepulchrum, niſi ſit exceptum,

1 vel aditum habeat ex publico. ¶ Not. ꝙ † vendito fundo, in quo eſt capella, videtur vendita capella, niſi aditum habeat ex publico. Facit lex in modicis. ſ. de contrahen. empt.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si fundum. Vide quod no. Bar. in l. Aufidius. in ſimili. ſ. de priui. cre. ⁊ de hoc per Innoc. in c. ex literis. de iur. pat. ⁊ ibi per Anto. vbi declarat iſtum tex. ⁊ vide Ludo. in ſuis not. vbi refert hoc dictũ. ⁊ adde gl. in l. quidam ſunt. de acqui. re. do.

1 Loquentis perſona non intelligitur in generali ſermone.

2 Vendito fundo ſaluo iure coloni, intelligitur de omnibus, preterquam de ipſo vendente.

3 Vendens ſi domum excipit ꝙ habitantibus liceat habitare, an intelligatur de his, quibus gratis conceſſit.

§. Si habitatoribus. Si in vẽditione excepta ſit habitatio, non intelligitur de habitatione vendentis, nec alterius ab eo cauſam

1 obligatoriam non habentis. h. d. Quem caſum no. ¶ Et no. † ꝙ in generali ſermone non intelligitur perſona loquentis. l. inquiſi-

a ſitio. C. de ſol. ⁊ de ſena. l. j. Not. caſum[a] ꝙ ſi † aliquis vendit tibi

2 fundum ſaluo iure coloni ſeu laboratoris, intelligitur de omni-

3 bus aliis, preterquam de ipſo vendente. ¶ Quero, † quis ſimpliciter excipit, ꝙ habitantibus liceat habitare, an intelligatur de his, quibus gratis conceſſit? Et videtur ꝙ ſic, ſecundum Labeonem. Nec videtur obſtare dictum Pauli, quia loquitur quã do pactum fuit conceptuz, vt liceat habitãtibus habitare vſq; in diem in quem habent cõductam. Sed queſtio noſtra loquitur quando habitatio ſimiliter eſt excepta. Finaliter teneo ꝙ ad illos non porrigat, ſi vendens obligatus non erat. Et hoc voluit ſentire Paulus hic dum dicit, nominatim, ⁊c. Sed contra iſtud oppo. nam poſito ꝙ nominatim exprimeretur, non valeret, quoniam nemo alteri paciſci poteſt, vt l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ſ. de verb. oblig. Sol. illud regulariter ꝓcedit, fallit tamen in traditione rei ſue, vt l. pe. C. ad exhi. ⁊ l. Publia. ſ. depoſiti. ⁊c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ No. caſum. Vide tñ Bar. ⁊ doc. in l. ſi qs legauerit. de leg. j. Et hoc eſt verum qñ plures fuiſſent coloni, ⁊ laborantes, inter quos etiam fuiſſet ipſe dñs. Et ita loquitur iſte tex. ſed qñ verba iſta non poſſunt verificari niſi in ipſo domino, quia nullus alius fuit colonus, tunc queſtio eſt magis dubia, de qua vide tex. in d. l. ſi quis legauerit. Adde quid eſt dictum, ſaluo iure coloni, Bal. conſi. clxxxiij.

LEX LVI.

SI ſeruus. Venditor circa rem venditam tenetur de dolo, ⁊ culpa, ⁊ ideo quãdo ante venditionem culpatur, poſt venditionem punitur. hoc dicit.

§. Si dolia. In obligatione generis ſubalterni electio eſt debitoris, in obligatione ceterarum ſpecierum non cadit electio. hoc dicit. quod nota. Oppo. de l. emptorem. §. ſi quis rem. ſupra eodem. Solue, intellige hoc, niſi eſſet dictum accedere, alias deberet dari in integrum reſtitutio.

LEX LVII.

1 Regna que alias fuerunt Chriſtianorum, ⁊ nunc per infideles tenentur, Papa vel Imperator poſſunt concedere.

SI ſeruus. Valet venditio ſerui, q eſt apud hoſtes, ⁊ differtur preſtatio donec redeat. h. d. ¶ Opp. de l. in fuga. C. ad leg. Fauiã de pla. Sol. hic ſeruus non fugerat, ſed aliter captus fuerat. Item oppo. de l. liber homo. ſ. de verb. obli. Solu. illud, quod eſt hoſtiũ, ⁊ nunquam fuit noſtrũ, non poteſt vẽdi, nec per ſtipulationẽ promitti, vt ibi: ſecus, ſi fuerit noſtrũ, ⁊ hoc ꝓpter

1 ſpem poſtliminij. l. id quod. ſ. de leg. j. Ex hoc † dico quod papa, ⁊ Imperator poſſunt concedere regibus noſtris regna que tenẽtur per Saracenos, que iam fuerunt noſtra. ¶ Item oppo. dicitur hic, quod iudicis officio differtur preſtatio. contra l. continuus. §. illud. ſ. de verb. obli. Solu. intellige hoc, quando vterq; contrahentium ſciebat eſſe ſeruum in poteſtate hoſtium, ⁊ ſic tacite videtur actum vt ante non preſtet, ſicut quando legantur fructus futuri, vel partus, Arethuſe, vt l. interdum. ſ. de verb. obli. ⁊ l. j. in fi. ſ. de condi. ⁊ demon.

---

a De locato & conducto.[a] Rubrica ii.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ De loc. ⁊ condu. Circa iſtam materiam locationis, vide per Iaſ. in §. actionum. Inſti. de actio.

LEX PRIMA.

a 1 LOcatio[a] ⁊ conductio. Contractus locationis ſimilis eſt emptioni. Differunt tamẽ, q2 in emptione ⁊ venditione principaliter venit traditio. In locatione ⁊ cõductione principaliter venit factũ. h. d. Ex hoc principio potes ſumere rationem quare Iuriſconſultus fecit titulũ de contrah. emp. per ſe, ⁊ tit. de actio. empt. per ſe, ⁊ non fecit tit. locati conducti ꝑ ſe, ⁊ de locatione ⁊ conductione per ſe. Reſpondeo, quia in initio contrahendi cõtractus emptionis ⁊ venditionis, locati ⁊ conducti procedunt eiſdem regulis, ideo dum dixit de actione empti, poſſumus eſſe inſtructi de actione locati, tamen locatio ⁊ conductio differunt in multis ab emptione ⁊ venditione, ideo fecit titulum ſpecialem. Quod autem in multis differunt, videbitis infra in proſequutione.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Locatio. Et ad hunc titulum vide tex. ⁊ ibi Bart. in l. in ſumma. §. ⁊ ſic ſupra. de conditio. inde. ⁊ ibi habes multa, ⁊c. ¶ P. PAV. P. Circa hoc vide tex. fin. in l. vxorem. §. Sceuola. de le. iij. allegatum per Ro. fin. cccxxxij. inci. inſtituto. ⁊ multos modos, quibus dicitur quis deſijſſe velle, vide per text. in l. fi. ff. de diuor. vbi no. Item quomodo dicatur reuocari voluntas, vel qd de beneplacito, vide Decium conſi. cviij.

LEX II.

a LOcatio. §. Adeo. a Not. quod quando in contractu venit principaliter traditio, ex qua debebat ſequi tranſlatio dominij, vel vſucapiendi cõditio pro certo pretio, tunc eſt contractus emptionis, ⁊ vendi. ſ. de contrah. empt.

b l. conuenit. Sed quando in contractu[b] venit aliquod factum, ex quo non acquiritur dominium rei vel vſucapiendi conditio, tũc eſt locatio ⁊ conductio, vt ſi dominus patitur vti domo vel fundo pro certa penſione, vt per totum iſtum titulum, ſed quando in contractu venit vtrunque, tunc aut principaliter venit illa traditio, ſecundario factum, ⁊ tunc eſt emptio ⁊ venditio, vt hoc §. j. reſponſo. Aut principaliter factum, ſecũdario illa traditio, ⁊ tunc erit locatio, vt hic. ⁊ l. item ſi pretio §. j. ſ. eo. Aut non poteſt diſcerni quod venit magis principaliter, ⁊ tunc habet locuz illa queſtio, quam diſputaui, que incipit, Publicanus quidam. dic, vt ibi optime dixi, ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Actio. Limita hanc l. vt per Bart. in l. ſi pecuniam, poſt medium. ſ. de condi. ob cau.

b ALEX. ¶ In contractu. Adde quod ad hoc vt ſit locatio ⁊ conductio, debet in ipſa locatione exprimi certa quantitas: ſecus, ſi certa quantitas nõ exprimatur, ſed locatur res ſimpliciter, quo caſu merces ex conſuetudine preſtatur, vt l. exceptio. C. eod. ⁊ tunc erit cõtractus innominatus, ⁊ ad iſtam mercedem agetur ꝑſcriptis verbis. Ita Bald. in l. contractus. C. de fide inſtru. Pro quo vr textus in lege, ſi tibi polienda. ſ. de preſcriptis verbis. Item aduerte, qd locatio non conſiſtit in his, in quib9 conſiſtunt inſtrã, vel artes liberales, ⁊ ideo inter medicũ, ⁊ infirmum, doctorem ⁊ clientulũ, magiſtrum ⁊ ſcholarem, non contrahitur locatio, ſed

contractus innominatus. Ita no. Bart. per illum tex. in l. j. ff. ſi menſ. fal. mo. dixe. contra quod vltimum tenet expreſſe gloſſ. in l. Martius. j. eo. dum vult quod medicus agat locati, ꝛc.

LEX III.

a **Cum fundus.** a Eſtimatio facit in dubio emptionem. Et iſtam materiam an eſtimatio faciat emptionem, Glo. tangit in l. j. j. tit. j. plene dixi in l. ſi vt certo. §. interdū. ſ. cōmo.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Cum fundus. Adde que no. per Bart. in l. iij. §. j. de condi. ob cauſam. ¶ POMA. Vide Pet. de Anc. conſi. lxxj. inci. in tantam familiaritatem.

LEX IIII.

a **Locatio.** a Voluntas morte finitur. hoc dicit. Iſtam materiam vide per Cy. in l. ſi. C. de contrahen. empt. Dixi pleniſſime in l. centeſimis. §. ſi. j. de verbo. oblig.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Locatio. Adde quod not. Bart. in l. ꝛ quia. circa fin. de iuriſdictio. omnium iudicum.

LEX V.

Si tibi. Iſtam legem examina, vt dixi tibi ſ. de pact. ꝛc.

LEX VI.

1 ☞ Conductor ſi exigit penam a damnificante ex forma ſtatuti non cogitur reſtituere domino.

Is, qui rem. Opp. de l. ſi pignore. ſ. de pigno. act. Solu. aliud in creditore, aliud in cōductore. Ratio eſt manifeſta. ¶ † No.
1 quod ſi conductor exigit penam a dante damnum, ex forma ſtatuti non cogitur reſtituere domino, ꝛc.

LEX VII.

Si tibi alienam. Si conductor re cōducta vti ꝓhibeatur, agit actione ex cōtractu ad intereſſe. hoc dicit cum l. ſeq. ꝛc.

LEX VIII.

1 ☞ Locationis in contractu poteſt agi contra locatorem, vt liceat frui, ꝛ poteſt peti intereſſe.
2 Locatoris obligatio vt liceat conductori vti frui, habet tractum ſucceſſiuum.
3 Venditor rei euicte ſi preſtat eque bonam, an liberetur.

a **Si quis domum.** Si conductor, a non pōt vti re conducta, pōt agere vt ſibi frui liceat, locator vero liberatur preſtando intereſſe vel eque cōmodam habitationē. h. d.
1 ¶ Not. formam libelli. ¶ Not. qd † ſicut in emptione ꝛ vēditione ſi res non tradatur, poteſt agi vt tradatur, ꝛ poteſt intereſſe peti. l. prima in prin. ꝛ l. ex empto. §. fina. ſ. titu. primo. ita in con
b tractu locationis pōt agi vt frui liceat. Itē pōt b peti intereſſe, vt ſ. leg. proxi. Aduertendum eſt qd in contractu empt. ꝛ vendi. re tradita contingat liberatio, vt de cetero nō poſſit agi vt tradatur, vt l. qui pēdente. in fi. ſ. tit. j. ꝛ ſ. de pac. l. ab emp. ꝛ ibi no. ꝛ C. ſi aduer. ven. auth. ſacramenta. ꝛ ibi no. Sed in cōtractu locationis ꝛ conductionis, lꝫ ab initio res tradatur, ita vt frui liceat, adhuc pōt agi vt frui liceat, vt hic, ꝛ j. eo. l. ex conducto. in princ. Rñdeo, ꝙ venditor obligatus eſt ad tradendū, ꝙ eſt factū momentaneū, vnde tradendo implet, ꝛ merito liberatur, ſed ſi loca
2 tor eſt † obligatus vt liceat cōductori vti, ꝙ eſt factū ſucceſſiuū, ideo nō liberatur, niſi pro tpe, quo vti frui licet. ¶ Venio ad gl. ꝛ oppo. de l. ſi fundus. in fi. eo. tit. vbi non tenetur ad intereſſe, ſed
c ad exonerationē c mercedis. Sol. ibi locator erat ignorans, hic ſciens. Sed cōtra hoc facit tex. in eo qd dicit, bona fide. Sol. tēpore, quo erat bone fidei ignorauit, tpe quo locauit, erat ſciens. ¶ Item opp. qꝛ tex. dicit culpa. Sol. non intelligas ꝙ fuerit in culpa in emendo, ſed in eo, ꝙ locauit rem alienā. ¶ Item in ver.
3 plane. † Quero vtrum ſit idem in emptione ꝛ vēditione, vt ille qui vēdidit rem, que euincitur, preſtando eque bonam liberetur? Gloſ. dicit ꝙ non, ꝛ bene ꝛ in hoc differt emptionis contractus a locatione. Que ſit ratio differentie, cogita, ꝛc.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Si conductor. Et ſic no. heredem vel ſucceſſorē aliū non cogi ſtare colono, qd vide latius per Bar. in l. ſi filiofam. §. ſi. ſol. mat. Limita ſin. per Bald. in l. j. ad fi. C. de iu. fiſ. lib. x. ꝛ iſte tex. facit ad qōnem Bald. in d. c. dño guerram. §. ſi vaſallus. hic finitur lex, deinde conſue. regni incipiunt. eccleſia vendidit mihi domum iure proprio, ꝛ aliam iure liuellario, finita eſt emphyteuſis tempore, queritur vtrum eccleſia debeat vnum de duobus facere, vel pati ꝙ edificiū tollatur, vel reſtituere mihi oēs expenſas quas feci in edificando? ꝛ decidit ibi diſtinguendo, ꝛ adde Bal. in l. ij. C. de rei vendi. dixi in l. pe. C. de iur. emph. ꝛ qd ibidē no. in l. ſi pater. in fine. C. de vſufruc. vbi per iſtum text. in l. fin. §. emptor. C. communia de leg. ꝛ per Bald. in l. in fundo. ff. de rei ven. Adde Pau. de Caſt. conſi. cxxxix. vbi, an finita emphyteuſi, poſſit heres petere melioramēta, ꝛ an ſucceſſor teneatur ſtare locationi, vide Bal. conſi. xxxviij. lib. j. Quid, quando venditor vendit, fructibus pendentibus exiſtente colono partiario, vide Ro. cōſi. cccviij. Quid autem ſi aliquis emat domum ab aliquo, que ſit in fundo liuellario alicuius monaſterij, ꝛ ab ipſo monaſterio accipiat fundum in emphyteuſim, ꝛ ſtetit per xxx. ann. ꝙ non ſoluit quid fiendum? vide Bal. conſi. ccccxxviij. lib. iij.
b ALEX. ¶ Item poteſt. An ille, q vendidit rē, que euincitur, preſtando eque bonam liberetur? ꝛ no. differentiā inter locationem ꝛ venditionem. Fallit tñ hic in caſu ſingulari in l. ſi quorum. ſ. de act. empt. vide p Ro. in l. ſtipulationes nō diuiduntur. de ꝟb. obli.
c P. PAV. P. ¶ Ad exonerationem. vide Alex. in l. ſtipulatio iſta de verb. oblig. in princ.

1 ☞ Euenire quod poteſt inſpicere debemus, ꝛ ꝙ res eſt ordinata ad caſum.
2 Vendita res vt emphyteuſis eccleſie euincitur ex natura emphyteuſis.

§. Hic ſubiungi. Si ꝯductor deſinit poſſe vti remiſſio mercedis. Si vero culpa locatoris interuenit, ad totale intereſſe tenetur. h. d. Quod no. qꝛ alibi facio magnū feſtū de hoc.
1 ¶ No. ꝙ inſpicere † debemus, ꝙ euenire poteſt, ꝛ ꝙ res eſt ordinata ad caſum. Dixi plene in l. inter ſtipulātē. §. ſacrā. verſ. ꝛ vt
* liqueat. de ver. obli. ¶ Vltimo no. diſtinctionē * quam facit tex.
a Aut locaui, vt dñs, aut vt vſufructuarius. a que facit ad multa, puta, an quis vēdat rē vt emphyteuta an vt dominus, an vt poſ
2 ſeſſor, vꝫ, † ſi aliquis vēdit rē vt emphyteuta, talis eccleſie, euincitur ex natura emphyteuſis, ſicut hic erat in fructuario. ¶ Itē
b per hanc l. declarabo. l. ſi aliquam rem. j. de acq. poſ. b quando intelligatur quis conducere reſpectu proprietatis, vel reſpectu poſſeſſionis, dic vt ibi plene dixi.

ADDITIONES.

* CLAV. ¶ Diſtinctionē. Vide regulam, quā per hāc legē ponit ꝛ colligit glo. in ver. merito. in fi. in c. inſinuante. de offi. deleg.
a P. PAV. P. ¶ Vſufructuarius. vide ꝛ extende iſtam regulam, vt per Com. conſi. clxx. in ij. dubio.
b ALEX. ¶ De acqui. poſ. Alleg. iſte tex. no. an vendēs rem alienam videatur vendere ſuo nomine, vel alieno. de quo per Bar. ꝛ Bal. in l. mater. C. de rei ven. adde Pau. de Caſt. conſi. cxxxvj.

LEX X.

Si quis fundum. Valet pactum quod quis teneatur de caſu fortuito. hoc dicit.

§. Si colonis. Qui permiſit innocentem ignem habere, ſi caſu fortuito oriatur incendium, non tenetur.

1 ☞ Culpa quomodo in dubio preſumatur.
2 Mercedes ſolute pro futuro tempore quo non debentur, vt indebite repetuntur.

§. Imperator. Iſte §. legitur in gl. tribus modis, ꝛ breuiter hoc intendit, Pro tpe, quo ꝯductor nō poteſt vti re ſit remiſſio mercedis nō ſolute, ꝛ ſoluta repetitur. h. d. ꝛ quelibet lec. glo. hic poteſt eſſe vera, teneas quā vis. ¶ No. ꝙ hic videtur innui, ꝙ quis debet ꝓbare culpā
1 abeſſe, qꝛ in dubio culpa preſumatur. † Quod intelligendū eſt, ſi ex qualitate facti appareat culpa, alias non: ꝙ plene dic, vt C. de pig. act. l. creditor. ¶ Scdo not. ꝙ eo caſu quo ꝑ futuro tpe
2 mercedes non debentur, ſolute, vt indebite repetuntur. ¶ Opp. hic
a innuitur ꝙ caprarius a debet probare dolū. Cōtra, imo qui dolū dicit, dolū probare debet. De quo plene dixi in l. ſi qs ex argentarijs. §. pe. ſ. de edē. ¶ Itē queritur, qua actiōe iſte mercedes repetuntur. dic, vt in glo. Ad cuius ſolutionē oppo. de l. ſi pater ignorans. j. ſol. matri. Sol. vt hic in glo. ꝛ etiam in contrario, ꝛc.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Caprarius. An debeat probare dolum, tu vide Bar. C. de murile. lib. xj. in l. ꝙ ad preſens. ꝛ quod no. in l. cum ita. §. ſpecies. de leg. ij.

§. Celſus. Imperitia culpe adnumeratur. h. d. ¶ Not. ibi, quippe vt artifex, ꝛc. ꝙ qñ qs locat operas ſuas in aliqua arte, vr aſſerere ſe peritum in illa arte. De quo dic per Dyn. in c. imperitia. extra de regu. iur. lib. vj. ꝛc.

§. Si alienam. Si res locata efficitur conductoris, poteſt agi vt a penſione liberetur. ¶ Nota iſtum modum agendi, ago, vt me liberes, lꝫ hoc intellige, id eſt, inſtrumentum liberationis facias. Nam conductio ſublata eſt mero iure, cum res facta eſt conductoris, vt lege, ei a quo. infra, de vſucapionibus, ꝛ in lege, neque pignus. infra, de regulis iuris. Vel poteſt agi vt liberetur conductione

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ex l.ſi quis conductionis.C.eo.tit.

LEX XII.

a **Videamus.** [a]Conductor tenetur locatori de aliis ſecum habitantibus,ſi in culpa fuerit malos homines inducēdo in domum. hoc dicit.

ADDITIO.

a POMA.¶ Videamus.Vide Alex.conſi.cxix.per totum.

a **§.Si hoc.** [a]Qui promiſit ne ignem habeat,tenetur qualitercunqꝫ habuerit.[b]hoc dicit.qđ not.⁊ eſt contra l.ſi quis fundum.§.j.ſ.eo.Solue vt ibi.

ADDITIO.

a POMA.¶ Si hoc.Vide Old.conſi.cj.in fi.

§.Qui vinum. Conductor tenetur reddere locatori poſſeſſionem rei locate abſque controuerſia,niſi culpa locatoris acciderit.hoc dicit.

a **§.Inter conductorem.** [a]Tenetur conductor,ſi contra pacta locationis fecit.hoc dicit.

ADDITIO.

a POMA.¶ Inter conductorem.Vide exemplum ad iſtum tex. per Alex.conſi.ccvj.volu.ij.

LEX XIIII.

a **Item queritur.** Si conductor fuerit in culpa,[a] tenet᷑,alias non.⁊ hoc ꝓbatur per multa exempla vſqꝫ ad §.ſi in lege,⁊c.

ADDITIO.

a P.PAV.P.¶ In culpa.De caſu autem ſine culpa non tenetur, quod tamen ſing.limita vt ſcripſi in Bertach.in verbo,caſus.

§.Si in lege operis. Exceſſus in mercede dicitur tunc,quādo eſt eiſdem pactis facta vtraqꝫ locatio.hoc dicit.

1 ☞ Colonus ſi remanet in conductione, videtur renouata conductio,⁊ durat pignoris obligatio ipſius conducentis, non tertij.nume.3.

2 Cautela pro faciendo poſitiones ꝙ conductor remanſit in poſſeſſione domino ſciente.

3 Obligatio tertij pro conductore, quod non remanet obligata conductione tacite renouata, niſi nouus cōſenſus interuenerit.

4 Cōductio nō videt᷑ tacite renouata:ſi ex parte locatoris non tradantur res quas locator ipſis vltra cōſenſum preſtare debebat.

5 Conductus ad cuſtodiam agri pro certo tempore, eo finito, licet permaneat ad cuſtodiam,non eſt reconductus.

6 Reconductio tacita habet locum in predijs Reipublice eccleſiarum,⁊ minorum.

7 Reconductio tacita quomodo ⁊ qualiter intelligatur facta. Conductio quomodo dicatur facta in ſcriptis.

8 Officia que ex neceſſitate geruntur,finito tempore non videtur renouata.

9 Caſtellanus poſitus ad cuſtodiam caſtri pro certo tempore,finito tempore non eſt Caſtellanus.

10 Predium ruſticum ⁊ vrbanum in tacita reconductione,⁊ per quantum tempus videatur facta,⁊ ratio diuerſitatis.

11 Reconductio tacita quādo videatur facta in rebus mobilibus.

12 Colonus remanens in fundo quāto tempore remanere debeat, vt videatur facta reconductio,arbitratur bonus vir.

13 Stipulatio ſi interuenit in contractu, an videatur renouatus contractus tacite.

14 Fictio legis porrigit ſe ad id,ad quod porrigitur lex nature.

15 Heredis vel curatoris furioſi ſcientia ſufficit ad hoc vt videatur renouata conductio.

16 Conductio ita tacito conſenſu diſſoluitur,ſicut contrahitur.

a **§.Qui impleto.** [a]Iſte ver. diuidit᷑ in tres ptes. Primo,loquit᷑ in ꝓdio ruſtico. Scđo in ꝓdio vrbano.Tertio ponit᷑ quedā limitatio circa ꝓdicta.Scđa ibi,in vrbanis.Tertia in l.q ad certū.ꝓxi.ſeq.¶ Itē prima ſubdiuidit᷑,q2 ꝑmo ponit vnū dictū.Scđo,illud limitat. Tertio,illud extēdit.Quarto,illud dictū declarat.Scđa ibi,ſꝫ hoc ita.Tertia ibi,ead.Quarta ibi,qđ aūt.Itē ſcđa ſubdiuidit᷑, q2 primo ponit᷑ dictū.Scđo exceptio.Scđa ibi,niſi in ſcriptis.⁊ breuiter hoc intēdit,Si cōductor poſt tꝑs remanet in predio ru

b ſtico videt᷑ in annū renouata[b] conductio, ⁊ pignora eiuſdē,ſecus ſi alterius.In predio vero vrbano quatenus habitauerit, renouata videt᷑,niſi in ſcriptis prima conductio celebrata fuerit, vel niſi dn̄s poſſe conſentire deſierit.h.d.In prima vero parte not.

1 qđ†ſi colonus remanet in conductione,renouata vr̄ cōductio,et durat pignoris obligatio.Ratio hui⁹ ponit᷑ in hoc §.⁊ ĩ.l.pxi.

2 q2 dominus videt᷑ cōſentire tacite.Ideo ſit† cautus aduocatus, vt poſitionē faciat,quomodo remanſit in cōductione dn̄o ſciente.,Nā ſi ignoraſſet,nō poſſet videri cōſenſiſſe,⁊ ſic nō videretur

* renouata locatio,arg.ĩ.l.proxi.*⁊ ideo tūc non eſſet agendū hac

* a tione,ſed actione neg.geſt.* Venio ad ſecundam partem,ſ.ad

3 verſ.ſed hoc ita.⁊ no.†ꝙ eo caſu quo tertius obligauit pignora, non ſunt obligata in iſta ſecunda conductione tacite renouata, niſi nouus conſenſus interuenerit.Ratio huius eſt,q2 poſito quod ille tertius,qui obligauit pignora, ſciat,⁊ hoc patiatur,ſ. illum remanere in conductione,tamen nihil eſt,ex quo poſſit colligi ꝙ ipſe velit ipſa pignora in ſecūda cōductione iterum obligare.Declaro,quādo colonus remanet in cōductione,ex parte

c eius preſumitur cōſenſus recōducēdi,alias delinqueret.[c] quod nō eſt preſumendū.l.merito.ſ.pro ſoc.Ex parte domini,qui patitur,ſimiliter hoc eſt preſumendū,q2 ipſe facit totum id,ad qđ tenebat᷑ ex natura cōtractus.ſ.patiēdo frui,vt ĩ.l.proxi.in prin. Sed in iſto fideiuſſore,q obligauit pignora,iſte ratiōes ceſſant, q2 licet ipſe ſciat,⁊ patiat᷑,nihil patit᷑ circa rē ſuā,ex quo videtur

d cōſentire obligationi pignoꝝ.Ex predictis infero duo.[d]† Pri

4 mo qđ ſi ex parte locatoris requirebat᷑ aliud quā cōſenſus,q2 debebat certa res preſtare cōductori,nō videtur renouata conductio,niſi res illas ꝓſtiterit.Ratio,q2 nō implet cōtractū tacen-

5 do ex parte ſua,vt ſ.dictū eſt.† Itē ex hoc infero aliud,pono ꝙ ille,q eſt ĩ fundo,eſt locator,dn̄s eſt ꝯductor.Verbi gratia,Titius operas ſuas locauit,vt ſtaret in fundo meo ad cuſtodiendū eū certa mercede,certe ſi,finito tēpore,ipſe remanet ĩ fundo ad cuſtodiā fundi,nō videor ipſum recōduxiſſe,quia ſola patientia nō implet cōtractū ex parte mea.¶ Item ego nihil feci,ex quo debeat preſumi ꝙ ego eius operas recōducerem.Non ergo hac actione,ſed alia actione petet ãne mercedē,actione neg.geſt.for

e te vel alia.¶ Venio ad tertiā particulā[e] ad ver.eadē.† No.ꝙ

6 idē iuris eſt in ꝓdio Reipublice,ꝙ eſt in predio ruſtico.qđ not. eſt.Nā cū vniuerſitas nō poſſet facile cōſentire, vt l.ſed ſi.§.j.de dolo.⁊ l.j.de lib.vniuer.ĩ.vr̄ ꝙ in eis non haberet locū reconductio tacita.ſed dic,ꝙ hic illi,qui regebāt ciuitatē,⁊ habebāt poteſtatē locādi,ſciuerūt,⁊ paſſi fuerūt,alias nō poſſet induci tacita recōductio,vt d.l.ſed ſi ex dolo §.i.Quod no.ꝓ prelatis eccleſiarum,⁊ tutoribus,vt ipſorum ſciētia,⁊ patientia inducat tacitam relocationem.facit l.tutor.⁊ l.item magiſtri.ſ.đ pac.¶ Venio ad ver.quod aūt.hec eſt quarta particula.Nota ꝙ in predio ruſtico videtur recōducere in annū.Hoc qualiter intelligatur,

7 ſtatim dicā in parte ſeqūēti.¶ Venio†ad ſecūdā partē prin.[f]

f ſcilicet ad ver.in vrbanis.Et ꝓ huius declaratione ſciendū eſt, ꝙ hic eſt facta quedā glo.intricata.Nā dictū intelligit᷑ trib⁹ modis,exceptio intelligitur quatuor modis.¶ Quero ergo,quid eſt dictū hoc,prout quiſqꝫ habitauerit,ita obligetur.Rň.trib⁹ modis.Primo modo,vt in nullum tēpus videatur recōduxiſſe, Secundo, vt in id, in quo habitauit poſtea videat᷑ reconduxiſſe ⁊ iſta eſt vera,⁊ cōmuniter tenetur.Tertio,vt in id totum videatur recōduxiſſe prout in prima conduxit.Prima ⁊ tertia nō ha

g bent rationem,vt ĩ.videbitis.¶ Venio ad exceptionē,q2 hic[g] niſi in ſcriptis certum tꝑs cōductionis comprehenſum eſt.Hic Iuriſcōſultus excipit caſum ſeu factū,nec declarat quid iuris ſit in hoc caſu excepto,⁊ ideo videndū eſt,quid eſt hoc dictū,niſi ⁊c.Dicebat Iaco.Antiquus glo.niſi primus cōtractus fuit celebratus in ſcriptis,quod glo.nō placet per l.pactū.C.de pact. Aduerte ſi quidem Iac.intellexit in ſcriptis ꝙ cōtractus fuit celebratus cōſenſu ⁊ ſcriptura fuit adhibita ad probationē l.cōtrahitur.ĩ.de pig.⁊ C.de proba.l.cū res.tūc merito reprehenditur per gl.q2 illa ſcriptura nil inducit,ſed probat,⁊ ideo hodie cū ex qualibet locatione fiat inſtrumentū,hoc non obſtāte videtur fieri recōductio.¶ Sed ſi Iac.intellexit ꝙ primus contractus fuit celebrat⁹ in ſcriptis, hoc eſt,vt ſcriptura fuerit de ſubſtantia cōtractus ſm formā.l.cōtractus.C.de fide inſtr.tūc Ia. diceret verū.⁊ hic eſt intellectus noſtre legis.Ratio,vt dixi,nā ideo vr̄ renouatus contractus,q2 conſenſu ſolo perficitur, ſed qñ ſcriptura eſt de ſubſtantia,tacendo nō renouatur ſcriptura, ideo non poteſt videri renouatus ille contractus.Illud proba-

h tur ĩ.l.proxi.Et hoc dico,[h] ꝙ in officijs,que ex neceſſitate gerun

8 tur, vt† tutela,non vr̄ tacite illud officiū renouatum,licet quis in eo remaneāt.l.j.§.j.ver.quare ſi quis finita.ĩ de eo qui pro tu

9 to.⁊ ideo iſti rectores,†qui mittūtur per hanc Ciuitatem,⁊ Ca

i ſtellani,[i] qui mittūtur ad cuſtodiā caſtroꝝ,licet finito officio,remaneant,non ſunt Caſtellani,q2 illud officium ſolo conſenſu non renouatur,ſed neceſſitate illata authoritate publica que hic deficit.Secūdo modo intelligitur,niſi in ſcriptis certū tempus cōductionis,⁊c.hoc eſt,niſi in ſcriptis iterū expreſſe cōducat.Iſta expoſitio veriſſima eſt in ſe,q2 expreſſum facit ſilere tacitū.l.cū ex filio.§.j.de vulg.⁊ pup.⁊ ſecundū iſtā nulla eſſet dubitatio,tamē precedēs expoſitio eſt vtil'or,⁊ ideo ipſam pſequor.Habuiſtis qualiter debet intelligi iſtud factū exceptū,nunc videndum eſt quid iuris in hoc caſu excepto.Gloſſ.ponit quatuor expoſi-

tiones, ⁊ vnam notulam Io. que videtur Scholaribus multũ
difficilis ⁊ terribilis, tamen clariſſima eſt, ſi aduertatur bene.
Sciendũ eſt ergo ꝓ euidentia, ꝙ exceptio debet eſſe de his que
continent̃ ſub regula, cum exceptio ponit contrarium eius ꝙ in
regula dictum erat, in l. j. ff. de reg. iur. ⁊ per Dy. extra de reg. iu.
ſuper rub. lib. vj. Unde cum regula precedẽs prout loquitur de
prediis vrbanis habeat tres expoſitiones, oportet ꝙ iſta exce-
ptio diuerſimode intelligatur ita ꝙ ſemper deſcendat a regula
precedenti. Hoc premiſſo gloſſ. erit tibi clara. vide eam vſq; ibi,
ſed Iaco. dixit. Quinto aduerte quod dictum Iaco. non tendit
ad id quod ſ. dictũ eſt in gl. Nam Iac. exponit qualiter debeat
intelligi factum qđ in hac exceptione ponitur: glo. precedens di
cit quid iuris ſit in hoc facto excepto, vt ſ. declaraui declarãdo
k literã. ¶ Quero, que eſt ratio[k] diuerſitatis inter predium ru
10 ſticum ⁊ vrbanum? Rñdeo ꝙ † in predio ruſtico nõ percipit̃ fru
ctus qualibet parte anni, ſed ſolum vno tempore, ⁊ ideo nõ eſſet
equum dicere ꝙ videbatur recõduxiſſe. Sed in prediis vrbanis
qualibet anni parte percipiuntur fructus vniformiter, ⁊ ideo
prout habitauit, reconduxiſſe videtur. Ita dicit glo. ⁊ iſte eſt cõ
munis intellectus. Ex hac ratione infero multa. Primo ſecun-
dum glo. ꝙ ſi eſſet predium ruſticum in quo non percipitur fru-
ctus niſi de quinquennio in quinquennium, ꝙ in quinquennium
videatur recõduxiſſe. Item ſi prediũ, in quo percipitur fru-
ctus bis in anno, in ſex menſes videtur reconduxiſſe, ſecundum
glo. ⁊ bene. Item ex hoc dico ꝙ ſi eſſet predium ruſticum, ex quo
perciperetur fructus vniformiter qualibet parte anni, ꝙ pro ra
ta temporis videatur reconduxiſſe, quia eadem ratio eſt, que in
predio vrbano. Item ſi eſt predium vrbanum ex quo nõ percipe
retur fructus vniformiter, qualibet parte anni. Verbi gratia,
ego habeo domum in loco vbi ſunt nundine quam locaui, certe
licet ibi conductor vniformiter habitet qualibet parte anni, tñ
lucratur plus illis quibuſdam diebus, ſcilicet nundinarũ, quam
qualibet parte anni. Unde dico idem, ꝙ in predio ruſtico, quia
l eadem eſt ratio. Aduerte,[l] qr dictum gl. loquentis de fundo, ex
quo percipitur ſemel in anno, intelligo quolibet anno vniformi-
ter, vt in vinea, in oliuetis, ⁊ ſi. Sed predia ruſtica iſtarum par-
tium, que vno anno faciunt fabam, alio anno frumentum, ⁊ con-
ductor non reciperet pro illo anno tantum, in quo eſt faba, quia
plus expenderet quam recolligeret, ſed reciperet reſpectu alio-
rum duorum annorum, tunc dicam, ꝙ in biennium videatur re-
conduxiſſe, qr eſt eadem ratio. Idem, ſi hoc contingeret in trien
11 nio ſecundum diuerſitatem regionum. ¶ Querit gloſ. † quid in
rebus mobilib⁹? Certe dicit gl. ſecus, quia qui eas retinet poſt
tempus, facit furtum, niſi credat dominũ permiſſurum. Quod
m dic vt in gloſſ. Et ideo dico[m] ꝙ ſi Scholaris retinet roncinum
poſt tempus conductionis, videat̃ reconduxiſſe, ſi roncinus ille
erat conſuetus dari ad vecturam. Sed ſi accepiſſet vnũ pulchrũ
palafrenum, quem dñs non dediſſet niſi ꝓ modicis dieb⁹, tunc fa
ceret furtum, niſi crederet dñm permiſſurum l. inter. ſ. fin. ff. de
12 furt. Venio ad l. qui ad certum. dicitur hic ꝙ dñs, qui † patitur
colonum morari in fundo, vr̃ conſentire, quero quanto tempore
oportet, ꝙ patiatur? Rñdeo, non ſufficeret modicum tempus l.
ab hoſtibus ſ. ſed quod ſimpliciter ſ. ex quib. cau. maio. ſed hoc
arbitrio boni viri erit inſpiciendum, ſ. ſi remanſerit ibi illo tem-
pore, quo erat ad culturam agri aliquid operãdum. ¶ Quero,
n dicit hic,[n] huiuſmodi contractus neq; verba neq; ſcripturã, ⁊c.
13 quid † ſi primus contractus fuit celebratus verbis, qr interue-
nit ſtipulatio, an patiendo videatur renouatus contractus?
Rñdeo, ſi ponis, ꝙ verba fuerunt de ſubſtantia cõtractus, hoc
eſt, ꝙ fuit actũ ꝙ aliter non valeret, niſi verba interuenirent, tũc
non vr̃ renouatus cõtractus, eadem eſt ratio, prout dictum eſt.
ſ. de cõtractu celebrato in ſcriptis. Sed ſi ſtipulatio ſimplici-
ter interceſſit, tunc non tollit contractum locationis, ⁊ cõductio
nis, q celebratur conſenſu, ſed ipſum roboraret, vt l. duo ſocieta
tem. ſ. pro ſocio. Ideo videbit̃ renouatus cõtractus locationis,
* licet ſtipulatio non videat̃ renouata. ¶ Venio ad vltimũ * ſ. ex
14 quo not. † ꝙ ad id ſe porrigit legis fictio, [o] ad qđ ſe porrigit lex
o nature: nã furioſus, ⁊ mortu⁹, cũ nõ poſſint naturalr̃ conſentire,
nõ fingunt̃ conſentire a iure: ⁊ eadem eſt rõ in abſente ⁊ ignoran
15 te, vt ſ. dixi. ¶ Quero, † circa iſtã partẽ quid ſi heres defuncti
vel curator furioſi ſciuit, ⁊ paſſus eſt. Puto ꝙ ſufficiat vt videa
tur renouata cõductio, vt ſ. ꝓ ſoc. l. plane. facit ff. de pca. l. certe.
16 C. e. l. legẽ. ¶ † Ultimo q̃ro, vtrũ ſicut tacito cõſenſu ꝯhit̃, ita ta
cito conſenſu diſſoluat̃? Rñdeo ꝙ ſic, vt ſ. ꝓ ſocio. l. idemq;. ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Qui impleto. Vide in l. legem. C. eodem. ⁊ ibi Bald. ⁊
adde qđ iſte ſ. habet locũ, etiã in cõtractu precarii l. in rebus. ſ.
vlti. ff. de precar. ⁊ no. gl. in c. j. de precar. no. etiã ad ampliationẽ
eorũ que hic habent̃, qđ ſi colonus, vel inquilinus patiente dño
ſtetit in re locata ſingulis annis ſoluẽdo mercedẽ preſcribit, ⁊ fa
cit hanc locationem perpetuam, vt vlterius non poſſit expelli ſe
cundum Bal. ⁊ Ang. in l. male agit. de ꝓſcri. xxx. ann. ¶ POMA.
An hoc procedat in emphyt. vide Rom. conſi. ciii. ⁊ Alex. plene
conſi. xvii. vol. iiii. Alex. conſi. j. in ii. vo. vult ꝙ iſte tex. procedat,
etiam ſi durante primo tẽpore locator niſus fuiſſet rũpere con-
uentiones, ⁊ proteſtatus fuiſſet, quod nõ intendebat in ipſis ꝑ-
ſeuerare, quia nihilominus finito ſi nihil poſtea dicatur, cenſen-
tur partes perſeuerare in primis conuentionib⁹. Et vide Bal.
de pac. conſtan. in ver. Item ſocietatem. ⁊ Alex. conſ. lxxvi. vo. v.
vbi ponit, an habeat locũ iſte ſ. in contractu, vbi requiritur ſcri
ptura, vel vbi tractat̃ de transferẽdo vtili dominio. ¶ P. P. P. Et
idem quod in locatione dicit Com. poſſe attendi, vt in depoſito.
⁊ eundem vide conſ. viii inci. duo erant ſocii. in fi.
b POMA. ¶ Renouata. Vide Alex. conſi. cv. vol. iii.
* CLAV. ¶ L. proxi. Sequitur Alex. ꝯſi. xvii. vol. iiii ⁊ ibi ponit
aliam limitationem ad hunc ſ. ⁊ vide eundẽ Alex. ponentem qñ
hoc habeat locum in locatione ad lõgum tempus, vt cum pacto
de affrancando in caſu ſtatuti in eodem volu. conſi. xxviii.
* CLAV. ¶ Neg. geſt. Item videtur, ꝙ etiã ex locato per id quod
dicit Bal. in l. j. ſ. fi. de eo, qui pro tut. neg. geſt.
c P. PAV. P. ¶ Delinqueret. Ideo ceſſante iſta ratione infert fin.
Soc. in l. ſerui electione. ſ. Labeo. de leg. j. ſe cõſuluiſſe, ꝙ iſta ta
cita recõductio nõ haberet locũ in ſocio, qui conduxiſſet partem
ſocii pro vno anno, qr finito illo anno etiã ꝙ perſeueraret in poſ
ſeſſione toti⁹, ex quo illud facere poteſt ratione cõiũctionis, cũ
nõ poſſit diſcernere portionẽ ſuã, a portione ſocii, ex quo in quo
libet minimo ceſpite, vnuſquiſq; habet portionẽ ſuã. l. duo fra-
tres. vbi Bar. Ang. ⁊ alii. ff. de acqu. her. ⁊ l. merito. ſ. ꝓ ſocio. l.
Sabinus. ff. cõ. diui. merito nõ inducit̃ tacita recõductio, qr ceſ-
ſat delictũ, vt dicit Bar. hic. qđ eſt no. Et dicit illã q. in qua cõſu-
luit, cõcordia fuiſſe terminatã. Itẽ circa materiã hui⁹ ſ. qui im-
pleto. vide Alex. cõſi. j. in iii dub. in ii. vo. vbi loquit̃ de quadã cõ
uẽtione facta corã iudice ꝓ exercendis vſuris certo tpe, poſtea
perſeuerata, ⁊ omnino cõſi. xvj. vo. iiii. ⁊ cõſi. cvj. vbi tripliciter li-
mitat hũc ſ. maxime vt non ꝓcedat, vbi tractaret̃ de trãſlatio-
ne vtilis dominii. Itẽ no. ꝙ ſi de prima eſſet inſtrumentũ de iſta
tacita recõductione, nõ eſſet executio parata ſm Bal. in l. legem.
in prin. C. loca. Itẽ an iſta diſpoſitio procedat in emphyteuſi, vi
de omnino Ro. conſi. cciii. Itẽ ſi quis deceſſerit de domo, ⁊ ei fiat
relocatio, intelligitur facta pro eodẽ pretio, ⁊ cũ omnibus clau-
ſulis, que erãt in prima. vide Berta. in tractat. de gabel. in ſecun
da parte. Et quid ſi aliqui fecerũt ſimul ligã, ⁊ ea finita, perſeue
rauerũt ſimul in ſeruitiis preſtãdis, quod non intelligitur reuo
cata, vide Bal. in tit. de pace Conſtan. in ver. itẽ ſocietatem. ⁊ ibi
etiam quod iſta renouatio non habet locum in cõtractibus, qui
in ſcriptis celebrãtur, nec in quibus requiritur ſtipulatio. Itẽ
ex quibus actibus intelligatur aliquid reuocatum. vide Pau.
de Caſt. conſil. cccxxxvj. Item quod relocatio intelligatur facta
cum eiſdem pactis, ⁊ modis, vide Barba. conſil. xiiii in ii. parte.
Alex. in d. conſil. volu. ii. Item ꝙ iſta renouatio non habeat lo-
cum in aliis contractibus: precipue vbi ageretur de tranſlatio-
ne alicuius dominii, ⁊ quedã alia, vide Alex. late conſi. lxxvj. in v.
volu. Vide etiam circa iſtum ſ. que dixit Alexan. in l. ſi mora. ff.
ſolu. ma. de cuſtode caſtri, qui finito anno, remanſit in caſtro, an
renouetur obligatio, ⁊ ſimiliter eius fideiuſſor. ¶ Item quod
intelligatur etiam facta renouatio cum pacto fraudandi, prout
erat in prima, vide Alex. conſi. xxviii. vol. iiii. ad fi. ⁊ ibi etiam po
nit de quodam ſtatuto dicente, quod habeatur pro renouatiua
in tantundem tempus, ad quantum erat prima locatio, an locũ
habeat in locatione facta cum pacto fraudandi? In contrarium
vide Alex. conſi. lxxvj. in v. vo. Imo. conſ. xxxvj. An autem fide-
iuſſores dicantur repetiti: vide Alex. in l. ſi mora. ff. ſol. mat.
d ALEX. ¶ Infero duo. Et iſta faciũt ꝯ ea, q̃ decidit Dy. ⁊ Bar. l.
l. ſi mora. in fi. ſol. ma. Pro quo adde no. Bar. ff. eo. ſ. ibi, ⁊ hoc di
co quod in officiis. ⁊c. ⁊ bene facit quod no. Inno. in c. olim. el ii.
de reſt. ſpo. Et cum Bar. hic tranſit Imo. in d. l. ſi mora. col. vlt.
e ALEX. ¶ Venio ad tertiam particulam, ⁊c. ⁊ ex hoc ſequitur, ꝙ
iſte ſ. non habet locum in emphyteuſi, vt no. Bal. in l. j. in xj. q. in
verſi. ſed nunquid emphyteuſis. C. quando non pe. part.
f POMA. ¶ Principalem. Vide Barb. conſi. xxxj. Imo. conſil.
xii. Alex. conſi. j. vol. ii. Aret. conſi. lvii. ⁊ plene Fely. in c. de cau-
ſis. verſi. limita. de offi. dele. ⁊ in c. j. de iureiur.
g ALEX. ¶ Dicitur hic. Vide Bald. in l. legem. C. eod. ⁊ ibi etiam
dicit, quod talis recõductio non intelligitur facta cum virtute,
⁊ executione inſtrumenti, ſicut erat prima locatio. Dicit tamen,
quod intelligitur facta ſub eiſdem pignoribus, penis, ⁊ clau-
ſulis ſicut erat prima, Bald. ⁊ Imol. contra tenent, ⁊ in lege,
cum pater. ſ. pater certam. de legat. ii. Et adde quod ſi te condu
co pro vno anno cum certo ſalario, poſtea te ſimpliciter cõduco
pro alio anno, intelligitur facta repetitio illius ſalarii, ſecũdum

Bal.

Bal.in l.etiā.C.de iure do.q̄ro,facta eſt liga inter duas ciuitates per quinquenniū duratura,vtrum ſi preſtāt poſt quinquennium ſibi mutuos fauores,intelligat̄ liga tacite renouata? Videtur ꝙ ſic,ſicut dicimus in contractibus rerum,vt hic.Cōtrarium eſt verum,niſi renouetur expreſſe,vt in tit.de pa.Conſtan. in ver.item ſocietatē.⁊ eſt ar.C.loca.l.ſi cū Hermes.preſertim ſi fuit contracta prius per ſtipulationē,q2 ſtipulationis verba deſiderant.Simile in contractibus, in quibus requiritur ſcriptura,non fit tacita renouatio, vt hic ſecundum Bal. in tit.de pace Con.in ver. item ſocietatem.qd not. Adde ad materiam huius §.Alex.conſi.j.lib.ij.in d.ver.venio ad quintum.

b ALEX. ¶Et hoc dico.Cogita ꝑ l.Lucius.§ Paulus.⁊ qd ibi Bar.ſ.de admi.tuto.⁊ vide omnino qd no.Bar.in l.ſi mora.in fi. ſo.ma.poſt Dyn.⁊ vide ſ.eo.§ j.verſi.ex predictis.⁊ Bar.ibi.

i ALEX. ¶Caſtellani. Sed an iſti caſtellani,finito tempore,poſſunt dimittere cuſtodiam caſtri, ſi dominus alium non mittat, vide Bal.in l.ex diui.C.eo.

k ALEX. ¶Quero,que eſt ratio.Adde Bal.in l.legē.C.eo.vbi in omnibus iſtis idem tenet,quod hic.

l ALEX. ¶Aduerte.Bene facit qd not.Bart.in l.diuortio.§.qd in ammo.ſol.mat.⁊ iſta alleg.gl.hic. ¶POMA. Vid Soci.ꝯſ.clix.

m POMA. ¶Ideo dico. Vide Alex.in l.ſi mora.verſi.ſucceſſiue. vbi ponit pulchram queſtionem de caſtellano.ſ.ſol.matri.

n ALEX. ¶Dicitur hic.Sed vtrum pena intelligitur repetita in hac tacita ſecunda locatione? Jo.dicit, ꝙ non, ar.illius tex.in l. cum pater.§.pater certā.de lega.ij.⁊ quia intelligi debet de prima.l.pen.§.vxor.ſol.mat.⁊ dixi ſ.

* CLAV. ¶Ad huius ampliationem vide Are.poſt alios in l.iij. §.ex contrario.ſ.de acqui.poſſ. vide etiam glo. in l.Gallus.§.ſi eius.ſ.de lib.⁊ poſthu.⁊ ibi Alex.

o P.PAV.P. ¶Legis fictio. Vide ad hoc tex. meliorē in l.ſi tibi electio.§.vnius.ff.de optio.leg. ibi, quia non videor conſentire, qui ſentire non poſſim.

LEX XVI.

a **Ex conducto.** [a] In actione ex conducto veniunt ea, que hac l.exprimuntur. hoc dicit.

ADDITIO.

a P.PAV.P. ¶Ex conducto.Et dum hic dicitur, ꝙ tenetur dn̄s locans ad refectionem, vide omnino Are.conſi.cxj.qui vult idem eſſe in conductore ad lōgum tempus. Vide eundē conſi.lv.licet in emphyteuta ſit ſecus,vt ibi per eum,⁊ Bal.in l.j.in ij.differentia.C.de iure emph.⁊ ibi Mod.Pet.⁊ Cy.ibi Ale.in l.diuortio, §.impendia.ff.ſolu.mat.Cep.in trac.de refectio.licet etiā in vſufructuario aliter diſtinguatur,vt habes ad Bart.i l.hactenus. ff.de vſufruc.Et de colono,⁊ emphyteuta,quomodo teneantur ad refectionem vide Jaſ. in l.quo minus,de flu. ALEX. ¶Ad iſtum tex.dum facit mentionem de refectione,vide que no. Bal. in l.j.in ſ.col.C.de iur.emph.

1 ☞Remiſſio fit etiam propter caſum occurrentem vi humana, ſicut diuina.

a **§. Si vis.** [a] Propter caſum ꝯtingentē in fundo vel fructibus antequam ſeparent a ſolo, fit remiſſio mercedis,ſi damnū eſt incurabile,ſecus ſi ꝯtingit fructib9 iā collectis. Itē vbertas vnius anni cū ſterilitate alterius cōpenſat.

b h.d. ¶No.ꝙ remiſſio [b] fit non ſolū + ꝑpter caſum occurrētē potentia diuina,ſ3 etiā vi humana,ꝙ apparet ex eo qd dicit,incurſus hoſtiū.Et ſic apparet ꝙ gl.que eſt in l.dānum.C.eo.nō bene ſentit. Nā illa lex loq̄tur de dāno contingente in reb9 coloni ꝓpter qd non fit remiſſio, hic in dāno contingenti in fructib9,⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶Si vis.Et dū iſte tex.facit mentionem de impetu fluminis,vide Bal.in l.licet.C.eo.⁊ ad iſtum tex. vide qd legitur ⁊ no.in c.propter ſterilitatem. extra eo.nō omittas circa,prin.ibi ſecus,ſi contingat fructibus iam collectis.Adde Bal.in l.licet. in iij.oppo.C.eo. ¶POMA.vide Jmo.conſi.cj.

b ALEX. ¶Remiſſio.Adde Bar.in l.interdū.§.qd ex naufragio. de acq.poſ.Bart.in l.j.in fi.de iur.emp.⁊ ꝙ ibi dixi, ⁊ latiſſime ꝑ Bar.in l.cotem.§.qui maximos.ſ.de publicanis. Adde Bal.de pac.Con.in ver.vaſalli.el ij.⁊ dixi ſ.in ſ.char.vide ibi omnino.

a **§. Si qua.** [a] No.ꝙ licet remiſſio fiat propter ſterilitatem, vt ſ.ver.proxi. non tamen fit propter vitioſitatem fructuum, vt hic,⁊c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶Si qua. Per Bar.i l.ſi merces.§.vis maior.ſ.e.Bal. in l.licet.in vij.q.ſ.eo.

LEX XVII.

Si vno. [a] Not.hic ꝙ verba accipiuntur ſecundum naturam contractus, ⁊ ſic verba debent intelligi ſecundum ſubiectam materiam. [b] Simile in d.l.damni infecti.in prin.ſ.de damno infect.⁊ l. ſtipulatus.ſ.de vſur.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶Si vno.Ad huius intellectū vide Bar.i l.diuortio §.impēdia ſo.ma.Et qn̄ dicat̄ vbertas ſuppletiua alterius anni ſterilis,vltra gl.hic, vide gl.⁊ Bal. in l.l3.C.eo.in ix.q.⁊ ibi etiā omnino vide Bal.in x.q.q limitat hāc l.vbi vna eſſet locatio pluriū annorū ſecus ſi plures eſſent locationes, ⁊ ibi qs eſt annus vbertatis,q h3 ſupplere ſterilitatē,vide in c.propter.extra eo. ꝑ Pau.in l.ex cōducto §.ſi vis.ſ.eo. ¶POMA.Ad regulā huius legis ꝙ verba intelligant̄ ſm ſubiectā materiam, adde late Georgiū Natā in repe.cle.ſepe.de ver.ſig. Alex.in ru.ff.ſo.ma. ⁊ l.ſi cōſtāte.col.j.ff.eo ⁊ in ꝯſi.xxxvij.vol.iij.⁊ ꝯſi.xxxvj.vol.iiij. Barb ꝯſ.xxiij.vo.j. Prepoſi. in c.ius generale.j.diſt.Ro.ꝯſi. lxxviij. Jmo.ꝯſ.xxi ⁊ ꝯſi.cxx.Car.ꝯſi.lx.Alex.ꝯſi.lxxxvj.col.j. vo.j.Are ꝯſ.xi.ij.Bar.in l.exceptione.ſ.de fideiuſ.Barb.c.ſi.de offi.dele.⁊ Aret.c.exhibita.de iudi.⁊ no.ꝙ vbi ſubiecta materia pſone facientis actū ſuadet vnū, ⁊ ſubiecta materia actus facti ſuadet aliud.ꝙ magis attendit̄ ſubiecta materia act9 facti? Ita Bar.c.ij.de offi.dele.Are.cōſ.lvij Pan.in d.c.exhibita.Fel.i c. ꝯſuluit.i ver.no.ibi in tex.de offi.dele.Anc.ꝯſ.ccxxvj. Bal.in c. in pſentia.de ꝓba.Are.cōſ.lxxvj.Bar.in l.oēs ppli.ſ.de iuſtit.⁊ iu.Ang.cōſi.xxxj.Jaſ.in l.ſi donatione.de col.⁊ ibi Alex.⁊ cōſi. xxxvij.col.j.in ſi.vol.iij.vbi dicit, ꝙ verba debēt intelligi ſm ſubiectā materiā,etiā ſi deberēt improprīari? Pau.ꝯſ.xvij.col.j.vbi dicit ꝙ verbū,filij,appoſitū in cōceſſione feudi,cōprehendit oēs deſcendentes ꝑ lineā maſculinā,q2 hoc eſt de natura illius contractus,⁊ ꝯſi.xxi.vo.v.⁊ conſi.xxvj.eo.vo.vbi dicit, ꝙ licet alias appellatione, ſuorum, veniant multi, de quibus ibi per eum, ꝙ tamen in materia feudali,propter ſubiectam materiam veniunt tantum deſcēdentes.Are.in l.in ſubſtitutione.ſ.de vul.Fel.in c. intantum.de ſimo Bal cōſi.lxvij.in ij.par.vbi pulcher caſus.

b P.PAV.P. ¶Subiectam materiam.vide ad Bar.in l.ſi olei.C.locati,⁊ dicitur hic quod aduentus anni precedentis, ⁊ ſequentis attenditur,vide ⁊ limita,vt per Ang.conſi cccxj.⁊ cccxij.

§. Cum quidam. Licet ſterilitas tribuat remiſſionem, ſecus tamen in exiguitate fructuum.

1 ☞Conductor quando impeditur vt non vtatur re locata, quando totam mercedem repetere poſſit, ⁊ nu.2.⁊ ibi quando impeditur facto conductoris.

2 Conductor dicitur,qui dat pretium,locator qui dat operas,vel preſtat patientiam fruendi.

3 Conductor impeditus facto tertij, quando totam mercedem ſoluere teneatur.

4 Conductor impeditus caſu,quādo teneatur ad totam mercedē.

5 Locat quando quis operas, vel rem ⁊ operam, ⁊ non preſtat, ad quid teneatur.

6 Titulus de condictione ob cauſam, habet locum in contractibus nominatis.

7 Contractus innominati iudicantur ſecundum naturam contractuum nominatorum,quibus aſſimilantur.

8 Famulus infirmus non debet habere ſalarium pro tempore infirmitatis.

9 Famulus qui fuit infirmus,ſi pro tēpore quo fuit infirmus vult ſeruire tanto tempore, ⁊ habere integram mercedem,an poſſit.

a **§. Itē cum quidā.** [a] Subtilē materiā h3 iſte § ⁊ breuiter h.d.Caſus cōtingens ex parte locatoris,ꝑpter quē impedit̄ vſus cōductoris inducit repetitionē mercedis. Primo loquit̄ in quodā caſu ſingulari, ſecundo ipſum vl'r extendit ad omnes. Secunda ibi, ꝙ in omnibus.Et in tota iſta materia appello conductorem illum, qui dat pecuniam, locatorem illum qui dat operas vel prebet vſum rei, vt l.j.§.ſi quis.ſ.depo. ¶Opp.j.ſ.eod.l.pe.§.nauem. Sol.ibi nauis fuit impedita culpa conductoris,qui illicitas impoſuit merces, ideo mercedem non repetit, hic nulla fuit culpa

1 conductoris. ¶Opp.extra gl.+ꝙ quando cōductor caſu impeditur,non debet repetere totam mercedem, ſed pro rata temporis,vt l.ſi quis domum.§.i.ſ.eo.⁊ l.ſi quis fundum.§.Imperator.ſ.eo.Sol.in l.ſi quis domū.fuit locata res tm̄,hic fuit locata res,⁊ opera.hec eſt vna differentia. Item hic propter caſum cōtingētē impedit̄ vſus cōductoris in totū,ideo in totū repetit̄ merces,⁊ in totū remittit̄,ſi ſolutū nō eſſet. Itē vbi vſus ꝯductoris impedit̄ pro parte,fit ꝑ parte remiſſio mercedis.Et ſic ſum expeditus de cōtrarijs reſpicietib9 principaliter noſtrū §.Habemus ergo intrare materiā,⁊ videamus eā per modū ſumme, vt ſ.dixi quādoq3 quis locat operas tm̄,quandoq3 rem,⁊ operā,ſi vſus cōductoris impediat̄,vidēdū eſt in quolibet caſu pre-

2 dictorū. ¶+Quero ergo primo qn̄ quis locat rem,⁊ cōductor ea frui non poteſt qualiter ſit mercedis remiſſio? Et aduerte,ne erres,quia,vt ſ.dixi,⁊ hic repeto: quod in tota iſta materia appello conductorē eum,qui dat pretiū. Locatorem autē appello

eum qui dat operas, vel preſtat patientiā fruendi. ſ. de po. l. j. §.
ſi quis ſeruū. Hoc pmiſſo in hac. j. qōne gl. diſtinguit. Aut cōdu-
ctor impedit vti re, facto locatoris, aut caſu contingente ex par
te locatoris, aut facto conductoris, vel caſu. Sed qr iſta gl. non
ponit iſtam materiam perfecte, ⁊ ideo dic latius. Aut vſus con
ductoris impeditur facto locatoris, aut facto conductoris, aut
b facto tertij, aut caſu fortuito. Primo b caſu, aut factū locatoris
eſt iuſtum aut iniuſtum. Si iuſtum, tunc ſi iſta iuſtitia ex culpa
conductoris contingit, vt puta ipſe nō vult ſoluere mercedem,
⁊ tunc ſi quidem locator eſt eccleſia, petit mercedem totius tem-
poris. C. de ſac. ſan. eccle. aut. quibuſcūq;. Si vero eſt priuatus,
tunc conſequitur mercedem pro rata totius temporis. C. eod. l.
c edem. ⁊ ꝟ. e. l. colonus. in prin. ⁊ ibi not. Si vero c factū locatoris
eſt iuſtum abſq; culpa conductoris, tunc merces debet pro rata
temporis. l. edem. C. eo. ⁊ ꝟ. eo. l. qui inſulā. Si vero factū locato
ris eſt iniuſtum, tenetur conductori ad totale intereſſe. l. ex cōdu
cto. in prin. ſ. eo. ⁊ ꝟ. e. l. ſi fundus. ⁊ l. ⁊ hec diſtinctio. ⁊ l. ſi in lege.
§. colonus. ꝟ. eo. Scdo caſu pn. qn̄ impedit vſus facto ipſius cō-
ductoris, tunc debetur integra pēſio. l. ſi in lege §. ſi domus. ⁊ l.
d dominus horreor. §. fi. ꝟ. e. Tertio d † caſu prin. qn̄ hoc cōtingit
3 facto tertij, diſtingue aut eſt iuſtum aut iniuſtum. Si eſt iuſtū,
tunc aut locatori circa hoc potuit prouidere, aut nō potuit. Si
potuit prouidere ⁊ non fecit, ⁊ ſic cōductorem decipit, tūc tenet
ad totale intereſſe. ꝟ. eo. l. ſi merces. ⁊ ſ. eo. l. ſi quis domum. §. pe.
aut non potuit prouidere, tunc fit remiſſio mercedis pro rata. l.
ſi fundus. ꝟ. eo. ⁊ l. ſi quis domū. ſ. eo. Si vero factū tertij eſt iniu
ſtū, tunc aut conductor pōt reſiſtere, ⁊ tenetur. l. item queritur.
§. exercitu. ſ. eo. Aut non pōt reſiſtere, ⁊ tunc fit remiſſio merce
e dis pro rata. l. proxima. §. primo ibi, incurſus e hoſtiū fiat, ⁊c. niſi
hoc fiat ꝑpter inimicitias locatoris, vel conductoris: qr tunc il-
4 lius facto ⁊ culpa videret factū. l. ſi merces. §. culpe. ꝟ. e. † Quar
to caſu prin. qn̄ hoc contingit caſu fortuito, aut iſte caſus cōtin
git ex parte locatoris ſeu rei locate, qđ idem eſt, ⁊ tunc fit merce
f dis remiſſio f pro rata. l. ſi quis domū in prin. ſ. eo ⁊ l. habitato-
res. §. fin. ⁊ l. qui inſulam. §. primo cum multis ſi. Aut contingit
ex parte conductoris ⁊ tunc tenetur ad integram mercedē. Ita
dicit glo. ꝟ. eod. l. colonus. §. nauem. melius probatur in l. ſi vehē
da in princi. ſ. ad l. Rhodiam de iactu. ⁊ apparebit ex ratione,
quam ſtatim dicam. ¶ Quero, ⁊ reuoco in dubiū que eſt ratio
quod ſi caſus contingit ex parte cōductoris tenetur ad ſolidam
mercedem, ſecus ſi ex parte locatoris? Reſpondeo, cōductor eſt
ille qui tenet ad pecuniam, vt dixi: ⁊ ſic tenetur in genere, ſed de-
bitor generis propter caſum non liberatur l. incendiū. C. ſi cer.
pet. ⁊ l. quod te. ſ. ſi certum petatur. ſed locator tenetur ad patiē
tiam. hoc eſt, quod patiatur te vti frui re. ſ. l. proxi. in princ. ⁊ ſic
tenetur reſpectu certe ſpeciei, merito eius interitu liberatur di
cta l. qđ te. ſupra ſi certum petatur. Et eadē ratione dico quod
ſi conductor tenetur ad quātitatem reſpectu certe ſpeciei, ⁊ illa
ſpecies periret, liberaretur, arg. ꝟ. eo. l. in naue. in fi. ⁊ qđ ibi dixi.
g ¶ Sumus expediti de prima parte, g venio ad ſecundam ⁊ que
5 ro, † quando quis locat operas ſuas, vel rem vel operam, ⁊ con-
tingit quod non preſtat vtrum debeatur tota merces, vel pars,
vel nihil. In hoc fuerunt due opinio. vna fuit Guar. qui diſtin-
xit: Aut opere non preſtantur propter factum cōductoris, vel
propter caſum fortuitum in eius perſonam obuenientem, ⁊ debe
tur tota merces. Aut hoc cōtingit propter factum locatoris, ⁊
tenetur ad totale intereſſe. Aut propter caſum in eius perſo-
nam contingentem ⁊ fit remiſſio pro partei, vt in gloſſ. Nec ob-
ſtat ad primum membrum diſtinctionis infra de var. et extra-
ordinar. cognitio. l. prima. §. penultimo. ⁊ l. cum heres. infra de
ſtatuliber. quia ſpeciale eſt in aduocato, ⁊ in libertate. Ita dice-
bat Guar. Alij, vt Azo, dicunt indiſtincte quod ex cuiuſcunq;
parte contingat caſus, debetur integra penſio. Et eius opinio.
tenet gloſſ. hic. tamen opinio. Guar. tenet in l. penult. C. de con-
dictio. ob cauſam. ⁊ l. prima. §. diuus. infra de varijs, ⁊ extraor-
dinarijs cognitionibus. opinio Guar. eſt vera, limitata prout
infra dicam. Opinio Azo. non eſt vera, ſed gloſſ. fuit hic poſita
prout fuit ſumpta ex eius ſumma. C. eodē. Ut tamen appareant
ſolutiones contrariorum contra opinionē. Guar. debes ſcire,
quod quandoque vnus operam debet, alius debet pecuniam
ex diſpoſitione legali, vel ex diſpoſitione contrahentium, que
ſuccedit in locum diſpoſitionis legalis, vt eſt ſalarium, quod
debet aduocatis, vel Poteſtatibus, ⁊ iſtis qui aſſumunt ad iſta
officia publica, ⁊ iſta eſt materia per ſe, de qua loquit lex prima.
§. diuus. infra de var. ⁊ extraordina. cognitionibus. ⁊ ibi plene
i tractatui iſtam materiam. Unde iſtud quod dicit glo. hic eſt ſpe
ciale in aduocato non eſt verum, nam ibi non loquitur in con-
k tractu locationis et conductionis, ſed in quodam ſalario de-
bito vel ex legis diſpoſitione, vel ex diſpoſitione contrahen-
tium, que in eius locum ſucederet, vt nota. in lege, ſi quis. C. de
aduoca. diuer. iudi. Quandoque vnus debet operam, alius de-
bet pecuniam ex diſpoſitione teſtatoris, ⁊ iſta eſt etiam materia
per ſe, cū in vltimis diſpoſitionibus fiat interpretatio latior, de
qua dixi in d. l. j. §. diuus. ideo glo. hic, que dicit ſpeciale in liber-
tate, non dicit verum, ſed debet dici in vltima voluntate, hic in
contractu locationis, ⁊ conductionis. Quandoque vnus debet
rem alius operam ex contractu innominato, tunc eſt etiam ſe-
parata materia ab iſta, licet glo. hic inculcet. Nam in contracti-
bus innominatis eſt locus penitentie, in contractibus vero no-
minatis ſecus. Tamen vt iſtam diuerſitatem videamus, premit
tamus primo, quid iuris in contractibus nominatis, in quibus
dic; Aut opere non preſtantur propter factum conductoris, vel
caſum contingentem in eius perſonam, ⁊ debetur tota penſio. ꝟ.
eodem. l. ſed addes. §. cum quidam. ⁊ l. qui operas. Si vero ſtete
rit per locatorem, tunc aut per factum eius, aut per caſum. Pri
mo caſu tenetur ad totale intereſſe. ſ. eodem. l. hi qui. Secundo
caſu tenetur vt remittat mercedem, vt in hoc §. ſic debet intel-
ligi l. aduocationis. C. de condictio. ob cauſam. Predicta vera,
ſi fuit contractus bone fidei, vt puta contractus locationis, ⁊
conductionis. Si vero fuiſſet cōtractus ſtricti iuris vt puta ſti-
pulatio, tunc debemus inſpicere qualiter ſit concepta. Si enim
concepta eſſet conditionaliter, vt puta ſi tale quid feceris, cen-
tum dabo, tunc ſi aliquo caſu non impletur conditio, non debe-
tur aliquid ex ſtipulatione, vt l. ſi vehēda. ſ. ad legem Rhod. de
iac. ꝟ. de verbo. obligatio. l. in illa ſtipulatione, ſi calendis. ⁊ ꝟ. de
verborum ſignificatio. l. cedere diem. Si vero verba non fuerunt
concepta conditionaliter, ſed hoc modo, Promittis mihi face-
re, ⁊ ego promitto tibi dare, tunc eſſet idem quod in cōtractu lo
cationis, ⁊ conductionis ⁊ diceretur iſta ſtipulatio conuentio-
nalis, de qua loquitur l. v. §. conuentionales. ꝟ. de verbo. obliga-
tio. ¶ Contra predicta oppo. ſ. de condi. cau. da. l. ſi pecuniam.
in princip. ibi, ſi per te non ſtet, ⁊c. dicit gloſ. ibi, diſputando, nō
determinando. ¶ Item oppo. ſ. de condictio. cauſa data, cauſa
h non ſequuta. l. iij. §. ſed ſi Stichus. h dicit gloſ. Solut. ibi caſus
contingit non in manumittente, ſed in manumittendo. Unde di
ſtinguitur, aut fuit in mora, vel non. Nam quando caſus contin-
git in manumittendo, eſt idem quod quando caſus contingit
in re locata, ⁊ ſic ex parte locatoris, vnde nihil deberet poſſe pe
6 ti in hoc §. Ideo dicas † quod titulus de cōdictione ob cauſam,
loquitur in contractibus innominatis, in quibus deberes dice-
re quādo ille, qui debebat facere, impeditur: aut alius qui tene-
tur ad dandum, non vult dare vel datum vult repetere ex peni-
tentia. Aut eo quia non eſt obſeruatum quod promiſſum eſt.
Primo caſu habet locum diſtinctio. lege, ſi pecuniam. §. fina. de
7 condictio. cauſa dat. Secūdo † caſu debes diſtinguere eo modo,
quo diſtinguimus in contractibus nominatis cum innomina-
ti contractus iudicentur ſecundum naturam contractuum no-
minatorum quibus aſſimilantur. l. j. §. ſi quis ſeruum. ſ. depoſit.
⁊ l. eum qui. §. j. ſ. commod. ⁊ l. naturalis. circa fin. ꝟ. de preſcript.
verb. Quid ergo iuris ſit in contractibus nominatis vidimus
ſ. de contractu locationis ⁊ conductionis. Tamen videamus ali
quantulum latius per duo contraria, ⁊ tunc declarabitur iſtud
quod dicitur de cōtractibus nominatis, ⁊ ſic reintro gl. ⁊ oppo-
nit qđ caſus fortuitus non debet venire in bone fidei iudicijs, vt
C. de pig. actio. l. que fortuitis. Sol. dicit gl. nec hic venit caſus
fortuitus vt locator operarū teneatur ad intereſſe, ſed non pōt
petere ſolidam penſionem; quia caſus fortuitus non debet noce
l re locatori, ſicut nec conductori. Sed cōtra hoc opponitur l ego
video quod caſus fortuitus contingens ex parte venditoris li-
berat eum, ⁊ nihilominus poteſt petere integrum pretium. l. ne-
ceſſario. de pericu. ⁊ commodo rei vendi. quare non ita hic caſus
contingens in re locata liberat locatorē, vt petat integram pen-
ſionem ſeu mercedē. Dicit glo. aliud eſt in vēditore, quia tractat
de damno vitando. Nam ſi nō haberet pretium rei damnum rei
ſue pateretur. Locator autem certat de lucro, cum nihil de ſuo
amiſerit arg. ꝟ. de conditio. ⁊ demon. l. Titia. §. j. Iſtam eandem
rationem ponit Roffred. ſuper hoc titulo, que ratio non vide-
tur vera: nam hic locator amittit rem ſuam ſicut venditor. Un-
de Cy. ponit in lege, legem. C. eodem. vnam aliam rationē, vide-
licet, quia in emptione, ⁊ venditione agitur vt res perpetuo ſit
apud emptorem, merito re perēpta periculū eſt emptoris, apud
quem perpetua debebat eſſe, ſed in locatione ⁊ conductione res
debet eſſe conductoris ad tempus pro alio tempore apud loca-
torem. ideo periculum in eo contingens diuiditur inter eos vt
pro rata temporis ſoluatur pēſio. Iſta ratio nihil concludit: qr
ſaltem pro toto tēpore, quo deberet eſſe apud conductorē debe
ret ſpectare ad eum periculum, ⁊ ideo tu dicas quod idem per
omnia eſt in contractu locationis, ⁊ conductionis ⁊ emptionis,
⁊ vēditionis. Nam ſi ego vendo tibi certam ſpeciem, que eſt, tūc
eius interitu liberor, d. l. neceſſario. in princip. Sed ſi venderem
tibi

tibi illud quod non eſt,ſed futurum eſt,vt fructus ad mēſuraꝫ,
puta decem coꝛbes frumēti ex tali fundo,tunc pꝛo ea parte que
naſceretur,venditio valeret:pꝛo ea parte que non naſcitur,non
debetur pꝛetium.l.ſi debitoꝛ.§.veriſimile.ſupꝛa de contrahēd.
emptione. Nunc ad pꝛopoſitum,quando quis locat operas,vel
locat rem,ipſe locatoꝛ tenetur ad id,quod non eſt in rerum na-
tura,id eſt ad operas futuras,vel ad patientiam tanti tempo-
ris,pꝛo quanto locat rem. Iſto igitur caſu quando non poteſt
pꝛeſtare illam patientiam,non debet habere integram merce-
dem,ſed pꝛo rata eius,quod pꝛeſtitit,ſicut in venditione,vnde
k videtis per omnia idem eſſe. ¶ Sed contra[k] pꝛedicta facit ſu-
pꝛa lege pꝛima.§.pꝛimo.vbi locatoꝛ pꝛeſtitit patientiam toto
anno,⁊ in fine anni fructus ſunt coꝛrupti,tamē remittitur mer
ces pꝛo toto anno,⁊ non pꝛo rata. Reſpondeo,ibi patientia to-
tius anni admittitur ſeu pꝛeſtatur pꝛopter vltimū finem,ſcili-
cet recollectionis fructuum,ſed cum iſta patientia recollectio-
nis fructuum non poſſit pꝛeſtari pꝛopter ſterilitatem,quia fru
ctus nō ſunt,merito nulla parte anni videtur pꝛeſtita,ideo pꝛo
toto tempoꝛe fit remiſſio. ¶ Ex pꝛedictis apparent multa, pꝛi
mo quid iuris ſit in contractibus innominatis? Et certe debes
dicere quod ille,qui debet operas ex cōtractu innominato,aut
debet quicquam momētaneum,vt manumittere ſeruum,⁊ tunc
ſeruo moꝛtuo diſtinguatur,aut ante morā,aut poſt,ſicut in cō-
tractu emptionis,⁊ venditionis,vbi debetur res,que momen-
to trāſfertur in aliū. Aut debetur aliquid quod habet factum
ſucceſſiuum,⁊ tunc diſtinguo ſicut in locatione, ⁊ conductione,
vbi repetentur ex penitentia.l.ſi pecuniam,ſupꝛa de condic.cau
l ſa da. Item ex pꝛedictis apparet,quod idem iuris eſt[l] ſiue ali-
quis conducit fundum,ſiue emat fructus,qui percipiuntur. de
quo plene,dixi in queſtione iiij.quam diſputaui, que incipit,
Publicanus.⁊ in l.cotem ferro.§.qui maximos.infra de publi
8 ca. Item ex pꝛedictis apparet,† quod ſi famulus tuus[m] infir-
m metur,⁊ ſic non poteſt pꝛeſtare tibi operas pꝛo tēpoꝛe infirmi
tatis,non debet habere ſalarium,vt hoc §.⁊ apparet ex iam di-
9 ctis,quicquid dicat glo.ſuper verb.egrotante.in l.arboꝛibus.
n §.de illo.ſ.de vſufru.† Reſtat vna queſtio,[n] famulus tuus non
potuit ſeruire certo tēpoꝛe pꝛopter infirmitatem,vult ſeruire
alio tanto tempoꝛe,⁊ habere mercedē integram,queritur vtrū
poſſit? Azo videtur dicere,quod ſic,ſi opere debentur ex cōtra
ctu nominato,ſecus ſi ex contractu innominato,⁊ ipſum penite
ret. Ita dicit Azo.⁊ non alleg.l.nec doct.examinant. Tu dic qđ
ſi in cōductione operarū alicuius habetur reſpectus ad opus
certum,quod reſultat ex operis magis quam ad ipſas operas.
Verbi gratia,Conduco operas tuas, vt facias mihi domū,vel
libꝛum ſcribas:nam eadem eſt domus,que edificaretur cras,ſi-
cut illa que edificaretur hodie,ſi pꝛimo tēpoꝛe,quis impeditur
caſu poteſt operari alio tempoꝛe,⁊ debet ſibi tempus ſuppleri.
l.⁊ ideo.ĩ.de verb.oblig. Si vero non habetur reſpectus ad cer
tum opus,vt puta,pꝛomittis mihi ſeruire ad certum tempus,
tunc alie dicuntur opere hodierne,alie craſtine.l.ſi non foꝛtē.§.
libertus.ſ.de cōdi.inde. Ideo diſtingue, Aut quis pꝛimiſit ope
ras certi tempoꝛis,vt puta pꝛeſentis anni vel mēſis Auguſti,
⁊ non pōt ſupplere operam alio anno vel menſe.arg.l.vſuſfru-
ctus mihi in bienni[um].ĩ.de vſufruc.lega. Aut quis tenebat ad
operas vnius anni,vel menſis ſimpliciter,non adiecto de quo
anno vel menſe,tunc poterit alio anno vel menſe ſupplere,ſi fue
rit impeditus in pꝛimo anno vel menſe.l.ſeruus qui teſtamēto.
in ſi.ĩ.de ſtatulib.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Itē cū quidā. Adde hic in materia qđ Io.an.in capi.
pꝛopter ſterilitatē.de loca.dicit,qđ inquilinus ex iuſta cauſa, pōt
dimittere domū inuito domino,vt dicit ibi Io.an.poſt Vin. ad
hoc l.j.ff.de migran.⁊ glo.hoc etiā tenet in l.ſi in lege.§.ſi dom⁹.
ĩ.eo. Sed dubium eſt ſecūdum Abb.in dicto c.pꝛopter. Nunqđ
pꝛopter peſtem ſuperuenientem poſſit inquilinus diſcedere? id
qđ ſ.dictum eſt ſecundū Ioan.and.facit quod ſic,⁊ tex.in cap.
pꝛopter.ex idētitate rationis,⁊ magnus videtur timoꝛ moꝛtis,
⁊ ideo videtur magna neceſſitas.ad hoc l.de etate.⁊ ad Trebel.
facit etiam l.habitatoꝛes.ĩ.eo. In pꝛactica tamen vix poteſt ob
tineri,⁊ tamen id,quod ſ.dictū eſt,ſatis eſt rationabile. Ita di
cit Abb.⁊ vide Pau.de caſt.⁊ que not. Bal.in l. licet.C.eo.in ter
tia queſtione. Et de aliqua iuſta cauſa vide qđ dixi in l.habitato
res.⁊ vide in l.dominus.§.ſi.ĩ.eo.⁊ que no. Pau.de caſt.in l.cum
in plures.in pꝛin.ĩ.eo.⁊ vide Raph.in l.recuſare.§.ſi quis alio.
ad Trebel.qui per l.de etate.ĩ.ad Trebel.cū ibi no.dicit quod
non tenebitur ſcholaris ad penſionem,ſi fugit pꝛopter peſtem,
dicit tamen ſe non firmare,⁊c.
b P.PAV.P. ¶ Pꝛimo caſu. Vide Ioan.de Ana.conſi.lxxiiij.vbi
etiā ponit quid ſi conductoꝛ pꝛomiſiſſet per verba multū ampla
non petere aliquam remiſſionem ratione alicuius caſus,vel im
pedimēti occurrētis,nō intelligeretur de impedimēto ex facto
locatoꝛis. Item vide in materia. Rom.conſi.clxxviij.⁊ vide eun-
dem conſi.ccccxxxij.vbi ponit,quādo facto tertij impeditur a li-
quo tēpoꝛe,an teneat poſtea pꝛo alio tēpoꝛe in cōditione perſi-
ſtere,⁊ an tūc teneatur ad penſionē pꝛo tēpoꝛe,quo nō fuit vſus.
Itē de impedimēto tertij,⁊ quid debeat facere pꝛobare cōductoꝛ,
vide Alex.cōſi.cxxvij.vol.v. Et quod ſi tertius pꝛohibeat etiaꝫ
de facto teneatur locās ſaltem ad remiſſionē ſi non poterat reſi-
ſtere,vide Alex.in l.filiofamili.§.ſi vir.ff.ſolu.matri.poſt Pau.
de Caſt.⁊ alios. Et quomodo intelligatur quādo poteſt pꝛohi-
bere ratiōe ſuperioꝛitatis,vt in filijs,⁊ ſimilibus,vide Aret.in
l.ſtipulatio iſta.in pꝛinci. de verb.obli. Itē quādo expellitur de
facto a tertio,teneatur locatoꝛ ad intereſſe,ſi potuit reſiſtere ,⁊
nō fecit,vide Ang.in l.ſi defuncto.C.loca.idē tenentē,quod te-
neatur locans ad intereſſe,ſi cōductoꝛ,nō poterit exigere datia
a quibuſdā exēptis per viam decreti,quod trāſiuerat in cōtra
ctum,qui fuerat per locāteꝫ ſuſpēſus tēpoꝛe locationis,ſed nō
poterat ſuſpēdi,vide Barb.conſi.xlvij.vo.iiij. Item dum dici-
tur hic,in quarto caſu pꝛincipali quod nō poteſt vti ex caſu cō-
tingēte in re locata,pꝛo rata ſit fiēda remiſſio,vide etiam Aret.
conſi.lv. ¶ POMA.vide Ang. conſi.xv. Ro.conſi.clxxviij. Alex.
in l.diem functo.ff.de offi.aſſeſ. Anan.conſi.lxxiiij.
c Poma. ¶ Si vero. Vide Areti.conſi.clxj.
d ¶ Tertio. Vide Soci.conſi.clvj.
e ¶ Conductoꝛis. Vide Aret.conſi.xiiij.
f ¶ Remiſſio. Vide exemplum per Ro.conſi.ccccxxxij.
g ¶ De pꝛima parte. Recollige hic quādo famulus vel alius ſui
culpa non ſeruit per integrum tempus,non debet habere ali-
quid de ſalario,de quo per Bal.in l.ij.C.eo.⁊ Bar.in l.j.§.diu⁹.
in ſi.ĩ.de var.⁊ extraoꝛ.cogni.⁊ latius Bal.in l.edem.in ver.que
ro,ſed pone famulus.C.eod.
h ALEX. ¶ Si Stich⁹. Adde l.pen.cū ibi no.C.de cōdic.ob cauſ.
i ALEX. ¶ Opp. An in cōtu emptionis trāſeat periculū in vēdi-
torē ſicut in locatoꝛē,⁊ ita fiat remiſſio,vide Bald.in rub.C.de
pericu.⁊ cōmo.rei vendi.⁊ omnino Bal.in l.ſi ea lege.C.de vſur.
vnde Bar.in l.j.in j.oppoſi.C.de iure emphyt.
k POMA. ¶ Sed contra. Vide Soci.conſil.xxxviij.
ALEX. ¶ Idem iuris eſt. Et vide omnino Bal.in l.ſi.in ſi.C.de
cōdi.inſert.⁊ Bart.in l.opere.de vſufruc.legat. plene per Cano
ni.in c.pꝛopter ſterilitateꝫ.extra eod.
m ALEX. ¶ Famulus tuus. Et ratio eſt,quia pꝛomiſſio ſalarij hꝫ
illā tacitam conditionē ſi operas pꝛeſtabit,ar. tex.⁊ qđ ibi no.
per Abb.in c.ſicut.ĩ.de iureiurand.vbi iuramentum habet ta-
citam conditionem,ſi fuerit iuranti ſeruatum id de quo iurat.
Ad idem facit l.j.C.de re mi.lib.xij.⁊ l.Seio.ff.de ann.leg. ⁊ qđ
no.Bar.in l.diem functo.ſ.de offi.aſſeſ.⁊ in l.in rebus. ff.cōmo ⁊
in l.ſi cum dotem.§.ſin autem.ſolu.mat. Reſtat videre de famulo
infirmo,qui tantundem vult ſeruire,an debeat habere ſalariū,
quid de aduocato infirmo. Guid.de Suza.tenet quod habeat
ſalariuꝫ,vt l.poſt duos.de aduoca.diuerſo.indic. Quid in lega
to.Reipub.⁊ vide Bar.i l.ſi cui.§.j.ex qui.cau.maio.⁊ adde no.
per Bar.in d.l.ſi ita ſtipulat⁹ eſſem abs te,de ver.obl.per Ba.
in l.liberti.de ope.liber.
n ALEX. ¶ Reſtat vna queſtio. Ratio qꝛ pꝛeſtatio operarū mu
tatur curſu tēpoꝛis,quia alia eſt illa,que pꝛeſtatur hodie,alia
illa que pꝛeſtabit cras,ideo pꝛo illa,que pꝛeſtabitur cras,⁊ ſic
pꝛo futura,non debent habere ſalariū. Secus,ſi eſſet pꝛopter
aliud factum,quod curſu tempoꝛis non mutaretur,qꝛ tūc ſi in-
firmaret,deberet habere ſalariū. Vide Bar.in l.ſi ita ſtipulat⁹.
de verb.obl.⁊ in l.pꝛius.in vt.queſt.de oper.no.nun.⁊ in l.vſuſ-
fructus mihi in biennium.de vſufru.leg.⁊ Bal.in l.liberti liber-
teꝗ.de oper.liber.⁊ Ant.de But.⁊ Abb.in c.ſi.de iudi.⁊ An.in
c.j.de eo qui mit.in poſ.cau.rei ſer.vide gl. in l.arboꝛibus.§.de
illo.ſ.de vſufru.⁊ tex.in l.cū heres.§. Stichus.ij.de ſtatuliber.
Adde quod conſuluit Rom.conſi.ccccxxxij.quod ſi conductoꝛ
incurſu hoſtium non potuit vti re locata per annum,debet eſſe
contentus in recōpenſationem vti alio anno.
1 ☞ Sterilitate quando fiat remiſſio.
2 Sterelitas que dicatur,⁊ que exiguitas.
a §. Vbicunque.[a] Pꝛopter caſum conductoꝛ non
poteſt agere ad intereſſe, ſed ad
exonerationem mercedis ,ſecus ſi facto ſuo vel culpa impedit,
h.d. ¶ No.tex.quod qui facit aliquid vt pꝛocuratoꝛ,non tenet
1 ad intereſſe totale. Pꝛo declaranda materia bꝛeuiter,† quando
que cōductoꝛ alleg.ſterilitatem,⁊ ſit remiſſio mercedis.l.ex con
ducto.§.ſi vis.ſ.eo. Fallit ſi pactū fuit factū in cōtrariū.l.ſi qs
fundū.ſ.eodē. Fallit etiā ſi alijs annis pꝛeceſſit vbertas ,vt hac
l.ſi vno.in pꝛin. ¶ Item fallit ſi cōtingat ſterilitas culpa colo-
ni,vt hac l.verſic.item alio reſcripto. Quandoque colonus alle
gat fructuū vitioſitatē,vt quia fructus percepti ſunt coꝛrupti

⁊ non debet fieri ei remiſſio. d. l. ex cõducto. §. ſi qua tamẽ vitia.
ſ. eodem. Quãdoq; alleg. fundi caſinoſitatem, ⁊ tunc debet fieri
remiſſio. d. l. ex coducto. verſi. ſed ⁊ ſi ager. Quandoq; alleg. fru
ctuum exiguitatem, ⁊ tunc nõ debet fieri remiſſio, vt hac l. ver.
b cum quidam.[b] Sed dubitatur† que dicatur ſterilitas,[c] ⁊ que di
2 catur exiguitas. Joan. tangit in hac l. ſi vno. in principio. videt
c tenere quod hoc intelligatur ſcdm vulgi opinionem. Alij dicũt
quãdo ſemẽ nõ recolligitur. Jo. de Are. alias de Rauẽ. dicit ꝙ
tunc dicitur ſterilitas, qñ ſi conductor preſtaret mercedez, eſſet
deceptus vltra dimidiam iuſti pretij, arg. l. ij. C. de reſcin. vẽdi.
que opi. ſatis placet, de quo per Cy. C. eo. l. licet. plenius dicam
ſ. eo. l. ſi merces. §. vis maior. vbi vide hoc, ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Ubicũq;. Qui facit aliqd vt procurator, ⁊ nõ eſt, tenet
ad intereſſe. Et ad iſtud alleg. Bald. in l. i. C. credi. euic. pig. non
deb. Et hic vide multos caſus, in qbus fit remiſſio mercedis, ⁊
vide latius in l. ſi merces. §. vis maior. ſ. eod. ⁊c.
b POM. ¶ Cum quidam. vide Alex. conſi. xxx. in vlti. col. j. volu.
c ALEX. ¶ Sterilitas. Que dicat ſterilitas, ⁊ q̃ dicat exiguitas.

a **§. Interdum.** [a] Pupill⁹ reſtitut⁹, vt adeat, agit
vt a locatione defuncti liberetur, ſi
res alij locata erat, ſed contra tutorem habet regreſſum, ſi fuit
in culpa abſtinendi. h. d. cum l. ſeq. ¶ Not. quod quando regrit
heres conductoris, iuſta eſt cauſa alij rẽ locandi. quod no. ⁊c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Interdum. Et vide qđ de iſto tex. dixi poſt Jmo. in l.
ſi filio. §. final. ſ. ſolut. matri.

LEX XXI.

SEd addes. Jſtud principium cum ſuperio-
ribus ſummaui, ideo nihil dico
hic, ⁊c.

a **§. Si quis dolia.** [a] Qui locat vaſa vitioſa ſciẽ
ter vel ignoranter, ad totũ in
tereſſe tenetur. in alijs rebus diſtinguitur ſciens ab ignorante.
hoc dicit. Uide quod dixi in l. tenetur. §. ſꝫ ſi vas. ſ. tit. j. ⁊ l. Ju
lianus. in prin. plene in l. in rebus. §. is, qui ſciens. ſ. commo.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Si quis dolia. vide Alex. in l. diuortio. ff. ſolu. matri.

§. Illud nobis. Locator fundi tenetur pſtare
colono inſtrumenta fructuũ li
quidorum querendorum cauſa neceſſaria, niſi aliter actum ſit.
hoc dicit.

a **§. Si dominus.** [a] Poteſt ſolui vna quãtitas p
alia, ſi hoc dictuꝫ ſit ſub eſtima
tione eius quod dictum eſt. h. d. ¶ No. quod valet iſta quentio
vt ſoluatur frumentuꝫ pro certa eſtimatione, ſic etiam valet qñ
aliquis promittit certam ſummam librarum, ⁊ promittit etiam
ſoluere in florenſis ſub certa eſtimatione florenorum.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si domin⁹. No. qđ valet conuentio ſi ſoluatur frumẽ
tum ſub certa eſtimatione, ⁊ vide c. ſi. de vſur.

§. Si quis cum in annum. Hic videt
caſus, qđ
penſio non debet ſolui in principio, ſed in fine. De quo p glo. ⁊
doct. in l. edem. C. eodem. dixi in l. ſi ſeruus cõmunis meus. ſ. de
ſtipulatio ſeruorum, ⁊c.

a **§. Si quis.** [a] Jnfante nato in naui penſio nõ debetur.
hoc dicit. Et poteſt aſſignari ratio, qꝛ ve-
ctura debet dari pro omnibus qui immittuntur, ſed iſte non eſt
huiſmodi, ergo ⁊c. Probatur in l. ſi vehenda. in princip. ſ. ad l.
Rhodiam de iactu.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si qs. Uide qđ p iſtũ tex. dicit Bar. in l. qui ĩ vtero.
ſ. de ſtatu ho. ⁊ no. Bal. in l. ſi. C. de libe. cau.

a **§. Cum quidam.** [a] Caſus contingens in perſo-
nam conductoris eum non li-
berata mercede, niſi locator alijs ſuas operas locet. hoc dicit.

ADDITIO.

a POM. ¶ Cum quidam. Uide Jaſ. in l. diem functo. in vlti. not.
ff. de offic. aſſeſ.

LEX XXIII.

a **SIcut.** [a] Si venditor locat rem venditã empto
ri quoad pretium ſoluatur, ſolus condu
ctor obligatur. hoc dicit cum l. ſeq. ⁊ no. ⁊ ratio eſt, qꝛ
magis videt, qđ illa pẽſio debeatur p pᷓtio qđ ſibi nõ
* ſoluitur, quã pro re.* Dixi in l. ſi vno. §. item cũ quidã. ſ. eodẽ.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Sicut. Uide Alex. conſi. cxxj. in v. volu.
* CLAVD. ¶ Pro re. Circa hec tamen quomodo poſſit etiam ho
die hoc pactũ fieri ſine fraude vſurarũ, vide Cepo. i caut. cxxvj.

LEX XXV.

ITem ſi pretio.

§. Quoties. Not. quod vbi principaliter
venit datio, ſecundario factũ,
eſt locatio. Dixi in l. ij. ſ. eodem, ⁊c.
1 ☞ L. ij. C. de reſcin. vend. habet locũ in omnibus contractib⁹
bone fidei.

a **§. Quemadmodum.** Jn pretio,[a] ⁊ in pẽſio-
ne licitũ eſt cõtrahẽti-
b bus ſe decipere inuicẽ[b] ſine dolo. h. d. glo. hic format vnã q. not.
quam vide. ⁊ intellige hunc §. niſi aliquis ſit deceptus vltra di
midiam iuſti pretij, vel iuſte mercedis, quia tunc agitur ſecũdũ
1 formam l. ij. C. de reſcin. ven. † que lex non ſolum habet locum in
contractu emptionis, ſed in omnibus contractibus bone fidei.
l. iij. C. communia vtriuſque iud.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Jn pᷓtio. Aduerte qđ iſte tex. hꝫ locũ ẽt d iure Cano
ni. tex. eſt in c. pe. de emp. ⁊ ven. dixit tñ gl. no. in l. ſemper in con-
iunctionibus, alias, ſemper in conuentionibus. de reg. iur. Bal.
in auth. ad hec. C. de vſur. quod hoc nõ cõuenit bono viro. Pul-
chrius dixit Anto. in d. c. pe. quod licet iſte tex. habeat locũ etiã
in foro eccleſiaſtico, apud iudicẽ eccleſiaſticũ, non tamẽ habebit
locũ ĩ foro conſciẽtie apud Deũ, ⁊ apud cõfeſſorẽ tuũ debebis
facere tibi conſcientiã, ⁊ ibi alleg. beatũ Tho. de Aqui. ĩ ſecũda
ſecunde, dum tractat de iuſtitia poſitiua, ita tenẽtem. Dixit ẽt
glo. fin. in c. caſellas. in h hoc ius. x. q. ij. in ver. vt plus. quod p-
latus eccleſie, ſciens iuſtũ pretium rei, non debet vẽdere maiori
pretio propter honeſtatem, ⁊ conſcientiam. Quam glo. limitat
Jmo. in c. placuit. de emp. ⁊ ven. veram eſſe emptore ignorante,
ſciente autem poteſt vendi pro aliquo lucro, vltra quaꝫ ſit iuſtũ
pretium. Et dum alleg. bea. Tho. adde quod eſt ĩ q. lxxvij. art. j.
⁊ Bal. in auth. ad hec. in verſ. inſuper querit quid de mercato-
ribus. ⁊ vide Bal. in rub. de contrahen. empt. in xij. q. ⁊ omnino
Sal. in d. auth. ad hec. Dicit etiã ſing. Pet. de Anc. in reg. pa-
ctum. de reg. iur. in vj. in ver. ſed in emptionibus, ⁊ alijs contra
ctibus, vel quaſi: quod ſi aliquis emit charius fundum propter
neceſſitatem, quia vicinus erat rixoſus, ⁊ multum moleſtus, qđ
tunc cum iſte exceſſus pretij fundetur ſuper cauſa rationabili,
quod ſubuenietur ſibi, nedum in foro conſcientie, ſed etiam in fo
ro ciuili, vide Ant. ⁊ Abb. in c. quia plerique. de immu. eccle. Et
ad predicta dum dixit, quod in foro conſcientie non licet, adde
Bal. in c. cum cauſam. extra de teſtib. vbi dicit, quod ſcientia idẽ
eſt quod bonus vir, ſed hoc non conuenit bono viro. Alleg. glo.
illam in d. l. ſemper. ⁊ eaꝫ reputat ſing. ergo, ⁊c. Poſtea ſubijcit,
Quo ergo ibit anima mercatoris? quaſi velit dicere, a caſa del
diauolo.
b P. PAV. P. ¶ Se decipere inuicem. Uide late Cepo. in tract. ſi-
mula. contractuum. in ij. preſump. ⁊ Barb. in c. j. extra de euic.
vbi etiam an in foro conſcien. ⁊ de iure canonico liceat, vide Fe-
ly. in c. cum cauſam. de teſtib.

LEX XXVII.

1 ☞ Poteſtas licet habeat arbitrium in puniendo maleficiuꝫ,
tamen non poteſt terminum prorogare.

a **SI in lege.** Quod cõmittitur alterius arbi
trio, intelligitur de arbitrio bo-
ni viri. Jtem qui habet arbitrium ſuper facto nõ in-
telligitur habere ſuper termino facti. Jteꝫ arbitriũ
dolo ſe latum, nulli⁹ eſt momẽti. h. d. Et hec tria dicta not. No.
b quod qui habet arbitrium[b] approbandi obligationem, non po
1 teſt prorogare terminuꝫ. Et ſic facit† quod poteſtas lꝫ habeat
c arbitrium[c] in condemnando ⁊ puniendo maleficium, non tamen
habet arbitrium in procedendo, nec poteſt terminum maleficij
arctare vel prorogare, ⁊ ideo ſis cautus quando facis ſtatutũ,
quod dicas quod Poteſtas habet arbitrium in procedendo,
condemnando, ſi vis quod arbitrium ſit plenum, ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Si ĩ lege. Limita, vt p Ang. ⁊ Jmo. in l. cũ ſtipulat⁹
in princ. de ver. oblig.
b ALEX. ¶ Arbitriũ. Si poteſtas habet liberũ arbitriũ ĩ cõdem
nãdo nõ poteſt terminuꝫ arctare, vel prorogare. Et ſequit Jo.
in l. filius. ſ. de dona. Et vide quod not. Bar. in l. nec quicquam.
§. de plano. ſ. de offic. procon. hic adde Bal. ⁊ Ang. in l. j. de teſt.
milit. ⁊ declarat Pau. de Caſt. in l. qui Rome. §. Callimachus.
in fi. de verb. oblig. Bal. in §. proficiſci. in xj. queſtio. Ang. tamen
in d. l. j. de teſt. milit. diſcrepat a Bar. hic ĩ vno. ⁊ etiã adde Bal.
in l. ĩ. §. j. ſ. de iu deli. vbi dicit, ꝙ debet ferre ſentẽtiã in tẽpore in
ſtãti. ⁊ ſequitur Pet. de Anch. in c. canonum ſtatuta. verſ. ad p-
dicta facit, queſtio ſtatuti, facit lex, in fraudẽ. §. fina. de teſtam.
milit. iuncta l. j. eod. tit. Jdem dicit Ange. in l. milites. in aliqui-
bus le

bus lectu.vt ibi refert Ful.in fi.C.de teſt.mi. Pa.de ca.in d.l.ſi
li.de don.a.⁊ ad Bar.hic adde Frāc.de aret.in c.dilecti.de iudi.
Adde quod dictum Bar.refert,⁊ ſequitur Bal.cōſ.lxxiij.inci.
Sicut proponitur.j.lib.POMA ¶ De hoc dicto vide Ro.cōſi.
cccxvij.⁊ conſi.cxl.Alex.conſi.l.vol.ij. Soc.in trac.de inſtantia,
in artic.v.Paul.de Ca.in auth.que ſupplicatio.C.de preci.im-
pe.offe.Fel.in c.j.de cōſti.⁊ Pan.in trac.de ſyndi.ver.arbitriū.
Soc.conſi.cxcv.co.j.vbi dicit quod ille, cui datur arbitrium in
procedendo,non habet in condemnando,⁊ econtra.⁊ Alex.in l.
qui Rome.§.Callimachus.vlt.col.j.de verb.obli.
c P.PAV.P. ¶ Licet habeat arbitrium. Uide Fel.in c.venera-
bilis.de iudic.⁊ in c.cū olim.el.j.de offi deleg.

§. Si colonus. Res ſecūdi cōductoris obligati
primo conductori ex cōuentione
non intelliguntur obligate primo locatori.h.d. ¶ Opp.de l.cū
a tabernam.j.de pig. [a] Sol.vt in gl. ¶ Item opp.de l.j.§.cum pre
dium.j.de pig.Sol.vt in glo. ¶ Item opp.de l.ſolutū.§.ſolu-
b ram.ſ.de pig.ac.Plures [b] ſolu.dantur:hec vera,quia ibi tacite
hic,ex conuentione,⁊c.

ADDITIONES.

a POMA.De pig.Uide Alex.in l.diuortio.ſol.mat.⁊ Jaſo. in l.
diem functo.ſ.de offi.aſſeſ.
b ¶ Plures.Uide Jaſ.in l.diem functo.in viij.no.ff.de offi.aſſeſ.
per Alex.vbi reprobat hanc ſolutionem.
c P.PAV.P. ¶ Plures ſolu.dantur.Uide Ro.fin.cccxcvij. incip.
vnus teſtium.

§. Si domus. Quando obligatio committitur pro-
pter non factum ab initio,⁊ certū
eſt nō poſſe fieri ex poſtfacto, ſtatim agitur ad totale intereſſe,
a vt in contractibus bone fidei [a].h.d. ¶ Opp. [b] de l.j.§.ſi penſio.j.
b de migran.vbi non poteſt agi,niſi finito tempore. In glo. ſunt
opi.finaliter determinat quod ſpeciale eſt hic,quādo colonus de
ſeruit culturā abſqꝫ aliqua cauſa neceſſaria. ¶ Extra gl.opp.
quando aliquid fieri debet ad tēpus,licet ante tempus deſinat
poſſe fieri non committitur obligatio ad totale intereſſe,nec po
teſt agi ante tempus,vt l.in illa.⁊ l.inſulam.j.de ver.obl. Itē ſi
promiſſa eſſet pena,licet ſtipulatio committatur,cum certū ſit
poſſe agi ante diem,non tamen agitur cum effectu.l.cū ſtipula
tus ſim mihi o Procule.j.de ver.ob.Sol.ea que ibi dicūtur nō
habēt locum in cōtractibus bone fidei,vt hic. Item iſtum §.in-
c telligo [c] niſi in dicto tēpore fundum alij locauerit, ⁊ penſionem
receperit,arg.l.ſed addes.§.pen.⁊ fi.ſ.eod.

ADDITIONES.

a P.PAV.P ¶ In contractibus bone fidei.An iſta differentia ſit
vera,⁊ de intellectu huius §.⁊ eius materia, vide omnino late
Jaſ.in l.diem functo.ff.de offici.aſſeſſor.⁊ etiā aliquid addit in
materia,vbi vide per eum.
b ALEX. ¶ Oppo.Dum gl.hic tenet qd ex iuſta ⁊ neceſſaria cā lꝫ
inquilino migrare.vide q̄ dixi in l.ſi vno.§.itē cū quidā.ſ.e.⁊c.
c ALEX. ¶ Intelligo.Hanc ſolutionem etiā ſequitur Jmo.in d.l.
ſtipulationes non diuiduntur.§.j.in fine.j.de verb.obligatio.⁊
eſt valde ſingulare.vide quod dixi poſt eum,in dicta l.in illa.de
verborum obligationibus.

§. Colonus. Quādo obligatio committitur ad in-
tereſſe propter maleficiū,ab ipſo ini-
tio poteſt agi ad totale intereſſe,ſi illud maleficiū ſuum effectū
a porrigit ad totum tempus. Item mora [a] poteſt purgari intra
paucos dies.h.d. ¶ Ro.iſtum caſuꝫ,⁊ ſic examina plene in l.ſti
pulationes nō diuiduntur.j.de ver.obli.in illa queſtio,qua que
ro,quando committitur ſtipulatio ad intereſſe,⁊c.

ADDITIO.

a ¶ Mora.Uide Bar.in l.ſi inſulam.in vj.queſt.de verb.oblig.

LEX XXVIII.

1 ☞ Locatio facta in arbitrium alterius,quādo valeat. In ar
bitrio receditur a perſona.num.2.

a Si merces. [a] Si committitur merces arbi
* trio incerte perſone,nō valet.*
1 Idē ſi certe,⁊ ille noluerit arbitrari,vel nō potuerit.
b h.d. ¶ Not.quod ſi locaui [b] tibi arbitrio eius, quem.
eligemus,nō valet,quia poſſemus in eligendo diſſentire vel diſ
cordare.Sed ſi in arbitriuꝫ duorum eligendorum vnum per
me,alium per te,quod valet,quia in hoc nō poſſemus diſcorda-
2 re. ¶ Item no.† quod in arbitrio [c] receditur a perſona,vt dixi
c plene in l.ſi quis arbitratu.j.de verbo.oblig. Sed pone quod
habitaſti in domo mea,ille aſſumptus arbitrari nō vult,perfi
ciam ego hanc poſſeſſionem Cogita,⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Si merces.Limita in caſu l.ſi fundus.§.fi.j.de pig.⁊
q̄ ibi habent in prin.gl.Et in hoc iſta gl.eſt ſing.ſecundū Jmo.
in d.l.ij.§.iteꝫ ⁊ ſi in facto.de verbo.oblig.⁊ ibi omnino vide.Et
ad hanc gl.vide ea que habent in l.pen.in prin.ff.ſol. mat.⁊ in l.
cotem.§.qui maximos.ff.de publican.⁊ quod not. Bal.in l.ſi ea.
pactione.C.de vſur.adde Bar.in d.l.pe.in prin.ſol.ma.Bal. in
ij.§.item ⁊ ſi in facto.ff.de ver.obli.Et adde Joan. de Jmo.Ra
pha.Cum.Pau.de caſt.in d.l.pe.in prin.⁊ Jo.de Jmo.⁊ Ro.in
d.l.ij.§.itē ⁊ ſi in facto.de ver.obli.Raph.Fulg.⁊ Saly.hic ⁊c.
¶ Adde quid ſi arbitrio alterius contrahentiū nō expreſſo ali-
quo pretio fiat locatio,vide Roma.conſi.cclvij.⁊ de famulo qui
iuit cum domino nullo pretio cōſtituto,vide Fede.conſi. xviij.
POMA. ¶ Uide Ro.conſi.clvij.in ij.dub. Jmo.conſil.xxij. vide
Bar.in materia in cōſi.clxj.vbi declarat quomodo intelligatur
nolle arbitrari.
* CLAV. ¶ Ualet Iſtum limita,vt per Bart.in l.ſi fundus.§.fi.
per illum tex.j.de pigno.
b ALEX. ¶ Locaui.Sed ſi vendo vel loco pro iſto pretio nullo
appoſito declaratore,vel appoſito, ſꝫ mortuo,quid fiendum,vi
de ſingulariter Bal.i l.Jctus.C.de fide inſtru.ver.modo hic q̄ro.
c ALEX. ¶ Arbitrio.Decide ex no.per Bal.in l.cōtractus.C.de
fide inſtrumen.in ver.modo hic quero.

§. Qui fundum. Si emptor repellit conducto-
rem,venditor tenetur ei ad in-
tereſſe.hoc dicit.

§. Si vicino. Si habitatio incommodatur,licet in
quilino recedere, ⁊ ad penſionem pro
rata tenetur:hoc dicit iſte §.⁊c.

§. Conductor. Conductor fundi tenetur omnia
facere,que ſecundum conſuetudi-
nem locorum requiruntur,⁊c.
1 ☞ Gabellas ementes a ciuitatibus ſi facto ipſarum guerra ſu
perueniat,debet fieri remiſſio,⁊ idem cum ciues vendunt mer-
cantias,ſi propter eorum inimicitias ementes ſpoliantur.

a
b §. Culpe autem. [a] Damnum quod quis patitur
ab inimicis proprijs, ſui culpa [b]
* pati intelligitur * h.d.quod no.quia pluries habui de facto.fa-
cit l.pen.j.ſol.ma Hoc intelligit glo.ſiue inimicitias habuerit
1 ſua culpa,ſiue non,quod not.† Et per iſtum §.dico qd illi, qui
emunt a ciuitate pedagia,gabellas,⁊ ſimilia,quod ſi eorum exa
ctio impeditur propter guerram factā ipſi ciuitati ab inimicis
ciuitatis,propter quam non poſſunt exigere vecturam,⁊ gabel-
lam,quod debet eis remitti a ciuitate.De quo dixi in l.cotem.§.
c fin.j.de publican.Et hoc intellige de inimicis [c] proprijs.Secus
ſi ab inimicis vicini ſui. Et ita conſului,cum quidam mercator
vendiderat mercantias ⁊ poſtea exercitu veniente capte fuerūt
ille mercantie.quod ſi quidem mercantie fuerunt capte ab inimi
cis proprijs venditoris,tunc periculum eſt ſuuꝫ,vt hic not. Si
vero alias fuiſſet facta derobatio,tūc vēditor de caſu fortuito,
nō ſua culpa veniente,non tenet,vt l.ſi ea res.ſ.de action.emp.

ADDITIONES.

a P.PAV.P. ¶ Culpe autem.Quomodo in iſta materia dicatur
quis in culpa,vide Ang.conſi.clxxxviij.inci.prout patet ex the
mate.vide Alex.poſt alios in l.ij.§.item ⁊ ſi in facto.de ver.ob.
vide etiaꝫ Aret.in §.item ⁊ ſi in facto. Adde Are.conſi.cxxxix.
Cor.conſi.ij.in litera l.volu.iiij.
b POMA. ¶ Sui culpa.declara vt per Alex.conſi.xx.col.fi.vo. v.
* CLAV. ¶ Intelligitur.Intellige iſtum §.quādo inimicitie iam
erāt contracte tempore contractus,alias ſecus:Bal.in l.fin.C.
de action.emp.Rom.⁊ Alex.in l.ſtipulatio iſta.de verb. oblig.
c POMA. ¶ Inimicis.Uide Are.conſi.cxl.⁊ Soc.cōſi.lxxxviij.
1 ☞ Remiſſio fit quando damnum eſt intolerabile.
2 Colonus quando per caſum inopinatum ſuper lucratus eſt,pē
ſio augetur,⁊ quando,num.8.
3 Locatio non eſt proprie inter colonuꝫ partiarium ⁊ dominum,
ſed ſocietas,⁊ nume.9.⁊ ibi an tranſeat ad heredes.
4 Damnum intolerabile propter quod fit remiſſio mercedis,qd
dicatur.
5 Fructuum eſtimatio quando fit remiſſio,non debet fieri ſecūdū
tempus quo recolliguntur,ſed a tempore celebrati cōtractus.
6 Colono quando fiat remiſſio mercedis.
7 Uenditio ſi fit decem corbium frumēti quod naſcitur in tali fun
do,ſi minus naſcitur in eo fundo,fit remiſſio.
9 Colono partiario defuncto,an tale ius tranſeat ad heredes.
10 Locatio non eſt ſi conceditur fundus ad certam menſurā vini
vel frumenti,ſed contractus innominatus.

a §. Uis maior. [a] Pro dāno intolerabili fit remiſſio
mercedis cōductori.Secus,ſi ſit dā-
num modicum,quia tunc non fit remiſſio,ſicut nec augetur pen
ſio propter modicū augmentum,⁊ hoc nō habet locum in colo
1 no partiario.h.d. ¶ † Not. quod remiſſio mercedis fit quādo
damnum eſt immodicū,⁊ intolerabile,quod intelligunt quidaꝫ
2 quando eſt vltra dimidiam iuſti pretij. ¶ † Secūdo no.qd ea

dem eſt ratio lucri, damni, ⁊ ſic ſi multum fuerit ſuperlucrat⁹
a colon⁹ ex caſu inopinato, debet augeri pẽſio, vt in gl. ¶ †Ter
b tio no. quod inter colonum[b] partiarium, ⁊ dominum nõ eſt pro
prie locatio, ſed ſocietas, vt hic in fi. qđ tene menti vt ſcias di-
ctare libellũ. Pro cuius declaratiõe debes ſcire quod aut fun
c dus[c] locatur certa mercede conſiſtente in pecunia, ⁊ eſt ꝓprie
locatio. Aut fundus locatur ad partem fructuũ, ⁊ eſt ſocietas.
Nam dominus ponit terram, ⁊ alius operas in querendis fru
ctibus. Aut conceditur ad mercedem certam, non in pecunia,
* ſed in vino, frumento* ⁊ oleo, tunc eſt quidam cõtractus inno-
minatus qui equiparatur locationi, ⁊ tunc ſi verbũ locauit, ap
poneretur in libello, nõ reprobarem libellũ, licet non ſit ꝓprie
4 locatio, vt C. eod. l. ſi olei. ¶ Pro declaratione †preſentis §. q̃-
ro, quod dicatur damnũ intolerabile propter quod fiat remiſ
ſio mercedis? Gl. ſ. eod. l. ex conducto. §. fin. dicit quod tunc cũ
nõ colligitur ſemen. Et ita videtur dicere in tex. in d. §. fi. ibi, ne
d ſupra damnũ amiſſi ſeminis. Alij dicunt[d] ſtãdum eſſe opinioni
vulgi. Iacob. de Are. vt Cy. refert in l. licet. C. eo. dicit qđ tunc
videtur ſterilitas, quando conductor eſt decept⁹ vltra dimidiã
iuſti pretij, arg. l. ij. C. de reſcinden. vendi. Pro qua opinione vi
detur caſus ibi. Intolerabile enim dicitur quod eſt vltra dimi
diam iuſti pretij, vt d. l. ij. Sed hoc videtur contra caſum in l. ſi
vno. §. cum quidam. ſ. eod. vbi fructuum paucitas remiſſionem
non inducit. Preterea, vt dictum eſt in l. ij. ſ. eo. contract⁹ loca-
tionis, ⁊ conductionis procedit eiſdem regulis quibus contra
ctus emptionis ⁊ venditionis. Sed ſi ego emerem aliquam rẽ
ſub conditione, illa, pendente conditione, efficiatur valde dete-
rior, totum eſſet ad periculum emptoris. l. neceſſario. §. quod ſi
pendente. ſ. de peri. ⁊ commo. rei vendi. Vtrum enim q̃s ſit de-
ceptus vltra dimidiam iuſti pretij, vel nõ, debet inſpici temp⁹
initi contractus. vt l. ſi voluntate. C. de reſcinden. vendi. ſed hic
tempore conductionis nõ fuit decept⁹, ſed poſtea cauſa ſuper
veniente, ergo iſta opi. non eſt vera. Dicendum eſt ergo aliter.
Vos ſcitis quod ſi fructus futuri venduntur, ⁊ nõ naſcuntur,
pretiũ non debetur. vt l. nec emptio. ſ. de contrahen. emp. Ita
in propoſito illo, qui conducit fundum ſub certa pecunia quo-
dammodo videtur emere fructus, ⁊ tunc ſi non percipiũtur, nõ
debetur penſio. Tunc autẽ dicuntur fructus nõ percepti, quã
do nihil ſuper eſt deducta impẽſa. l. fructus. ſ. ſo. ma. ⁊ tũc dici
tur ſterilitas, quia nihil percipitur. Ita loquitur l. ex cõducto.
§. fi. ⁊ l. ſi vno. §. fi. ſ. eo. Et iſtud eſt damnũ intolerabile, de quo
5 loquitur hic. Dico †tamen eſtimationem fructuum fieri non ſe
cundum id qđ eſt tempore quo recolligũtur, ſed a tempore ce-
lebrati contractus, per d. l. ſi voluntate. ⁊ apparebit ex his que
e infra dicã[e]. ¶ †Quero ergo quãdo debet fieri colono remiſſio
6 mercedis? Reſpon. quandoque allegat fructuum ſterilitatem,
hoc eſt, quod nihil ſupereſt deductis expẽſis, ⁊ tunc debet fieri
remiſſio mercedis vt hic, ⁊ l. ex cõducto. §. fi. ſ. eo. l. licet. C. eod.
Fallit ſi aliter actum ſit. l. ſi quis fundum. i prin. ſ. eod. Fallit ſi
culpa conductoris hoc accideret, vt ſ. §. proxi. Fallit ſi colo-
* nus* cultu*ram* deſeruit, vt l. ex conducto. §. fi. ſ. eodem. ⁊ l. pro
xima. §. ſi domus. Item fallit ſi vbertas vnius anni poteſt com
penſari cum ſterilitate alterius anni, vt l. ſi vno in prin. ſ. eod.
Quandoq̃ colonus alleg. fundi caſmoſitatẽ, hoc eſt ꝙ caſmate
perijt, ⁊ tunc idem, ꝙ debet fieri remiſſio pro rata, vt l. ex condu
f cto[f]. ſ. eod. Ratio, q2 non poteſt preſtare colono, vt ei vti frui
liceat, vt hic dicitur. Ratio rationis apparet ex his que dixi in
l. ſi vno. §. cum quidã. Quãdoque colonus alle. fructuũ vilitatẽ.
vt puta, dicit bene ſunt recollecti fructus, ſ3 ſunt multũ viles,
puta frumentũ male granatũ, ⁊ ſimilia, ⁊ tunc non debet ei fieri
remiſſio. l. ex cõducto. §. i. verſi. ſi qua tamen vitia. ſ. eo. Ratio,
quia fructus ſunt recollecti. Vnde poſito, ꝙ eſſet facta vẽditio
fructuũ, ſupereſt res, in qua cõſiſtit vẽditio. l. nec emptio. ſ. de
contrahen. em. ⁊ vilitas iſta nõ debet attendi, q2 hec deceptio nõ
fuit tẽpore exiſtentie conditionis, vt l. neceſſario. §. ꝙ ſi penden
te. de pericu. ⁊ cõmo. rei vendi. eodẽ modo in iſto cõductore, q2
vadit eiſdẽ regulis. Quandoque colon⁹ allegat fructuũ pauci
tatẽ ſeu exiguitatẽ, quia bene ſunt recollecti aliqui fructus, ſ3
deductis expenſis modicũ ſupereſt. ⁊ nõ debet ei fieri remiſſio,
vt l. ſi vno. §. cũ quidã. ſ. eodem. Ratio, quia aliqui fruct⁹ ſunt,
g vt ſ. proxime dixi. Sed hic inſtatur,[g] Si ego †vendo decẽ cor-
7 bes frumenti quod naſcitur in tali fundo, ſi minus naſcit in eo
fundo fit remiſſio pro rata. l. ſi debitor. §. veriſimile. ſ. de contra
henda emptione, ergo fiat remiſſio pro parte. Solu. ibi loquit
quã fruct⁹ futuri fuerant venditi expreſſa certa menſura, ⁊ ideo
ſi minus colligitur pro rata ſit remiſſio, quia nõ preſtatur ꝙ cõ
uenit. Hic vero fructus venditi videntur ſimpliciter, vnde qualiſ
cunque fructus licet modicus percipiatur, datur id qđ cõuenit.
Quandoque conductor allegat damnũ contingens in fructib⁹
poſtea perceptis, quia fuerunt ſibi accepti vi hoſtiũ, vel ꝑdonũ,
⁊ tũc nõ debet fieri remiſſio, q2 eo ipſo quo fuerũt recollecti fru
ctus, contractus fuit perfectus ex parte locatoris, vnde dãnũ
poſtea contingens debet eſſe cõductoris, ſicut in re empta. l. da
mnũ. C. eo. ſi recte intelligat, q2 ibi cõtingit dãnũ in re cõducto
ris, nõ in fructibus. Et diſtinctio, quã gl. ibi facit, ꝙ aut damnũ
cõtingit vi diuina, aut vi humana, nõ eſt vera, q2 idẽ ſiue diuina
ſiue humana, ſine culpa cõductoris. l. ex cõducto. § i. ibi, incurſu
* hoſtiũ. ſ. eod. ⁊ hic, dũ dicit ſimpliciter, vis maior*. Vidim⁹ ex
h parte cõductoris, videamus quid ex parte[h] locatoris, ſcilicet, ſi
cõductor multũ lucratur, an ꝑẽſio debeat augeri. gl. magna hic
8 eſt facta ſuper hoc. Breuiter dicas, †Aut lucratur multum co
lonus ex eo quod fructus multo plus valẽt, ⁊ tunc nõ augetur
pẽſio propter iſtã cauſa3, ſicut nõ minuitur propter vilitatẽ, q2
eadẽ debet eſſe ratio lucri, ⁊ dãni. Si vero multũ lucrat ꝓpter
i fructuũ abundantiã[i] ⁊ tunc ſtandũ eſt huic glo. aut ꝓpter dili
gentiã coloni augetur, aut nõ, ſed caſu fortuito, vt ſi locaui tibi
molẽdinũ, ⁊ alia molẽdina multũ ſunt deſtructa ĩpetu aquoſo,
ita ꝙ lucraris multo plus, tũc debet fieri augmentum pẽſionis.
9 Caſus eſt hic. ¶ †Vltimo no. hic ſimilitudines iſtas quia inter
dominiũ, ⁊ colonũ partiariũ dicit cõtrahi ſocietas, ⁊ ideo agẽ
k dum eſt actione, pro ſocio,[k] non ex locato, ⁊ conducto. Et ſic fa-
cit in argumentũ ad queſtionẽ, ꝙ talis contractus nõ trãſit ad
l heredem coloni[l] ſicut nec ſocietas, ⁊ ꝙ poteſt finiri talis 9ct⁹,
ex omnibus caſibus, ex quibus finitur ſocietas. l. iiij. §. ſi. cum l.
ſeq. ſ. pro ſocio. Sed ſi locatur ad pecuniã, tũc eſt vere cõtract⁹
10 locationis, ⁊ cõductiõis. †Quãdo vero locat ad certã mẽſurã
frumenti, vini, vel olei, nõ poteſt eſſe locatio, ⁊ cõductio, quia nõ
m interuenit pecunia numerata, ſed eſt cõtractus innominatus[m]
do vt facias: iudicabitur tamen, vt de cõtractu locati, ⁊ cõducti,
vt l. i. §. ſi quis ſeruũ. ſ. depoſiti. Pro hoc eſt tex. ⁊ gl. in l. ſi olei.
11 C. eo. qđ no. Quãdo autẽ vendũtur †fructus futuri, tũc qd iu-
ris ſit, dic, vt dixi in l. dotẽ. §. fi. ĩ. de publica. Et dubiũ eſt, quia
videtur venditum ius vſuſfructus, ⁊ tunc non pertinet pericu
lum ad eum. Item poteſt intelligi, ꝙ videatur vendita ſpes fru
ctuum qui percipiuntur. de quo vide, vt ibi plene dixi.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Vis maior. Ad materiã vis Bar. ĩ l. cũ plures. ĩ pn. ĩ. eo. ti. Tene menti ꝙ ſi multu3 fuerit ſuperlucratus colon⁹ ex caſu inopinato, d3 augeri pẽſio. Idẽ voluit alia gl. ĩ l. legẽ. C. eo. in ver. oportet. ſecus ſi prudẽtia. aut aſtutia, q2 ꝓpter maximũ lucrũ taliter ꝓueniens, fiſc⁹ nõ poteſt petere ſalariũ primo deductũ augeri. l. Moſchis. §. ſi. ĩ. de iu. fiſ. vbi tex. Ali⁹ ẽt effect⁹ ſequitur propter exceſſum lucri. de quo in caſu l. cotẽ. §. q maximos. ḋ publican. vbi eſt caſus ſing. ⁊ Can. in c. ꝓpter. extra eo. ⁊ vide ĩ. ¶ POMA. In materia huius §. vide Alex. conſil. cxiiij. in j. volu. Bar. conſi. clxxxvj. Ana. conſi. lxxiiij. ⁊ ibi addit. ⁊ que poſui ad Bar. in l. licet. C. loca. ⁊ Are. conſi. cccxj.

b ALEX. ¶ Colonũ. Et ad hoc vide Inno. in c. tua nobis. de deci. ꝙ quãdo aliq̃s dat terram alicui colendã ad tertiũ, vel quartũ, nunquid colonus debeat deducere ſemen, vel alias expenſas, niſi ſpeciale pactum fiat per iſtum tex. videtur decidi, ad quod facit qđ no. Bar. in l. fruct⁹. ſo. mat. ⁊ vide ĩ. eo. §. in fi. ¶ POMA. vide Alex. in l. ſi paſcenda. C. de pac.

c ALE. ¶ Fund⁹. vide Inſt. ḋ act. §. itẽ Seruiana. ⁊ viđ ĩ. eo. in fi.

* CLAV. ¶ Frumẽto. Hoc tamen caſu dicta penſio debet ſolui de fructib⁹, q ex illo fundo percipiũtur, ſi tales percipiant, vt not. Bar. in l. domini prediorũ. de agri. ⁊ cenſit. lib. xj. C.

d ALEX. ¶ Dicũt. No. quãdo dicat ſterilitas, vel exiguitas, vel dãnũ intolerabile per qđ fiat remiſſio mercedis, vide gl. Bart. ⁊ Doc. in l. licet. C. eo. ⁊ in l. ſi vno. §. vbicunq3. ſ. eo. ⁊ qđ no. Bar. in l. cotem. §. qui maximos. in q. iiij. de publica. Et adde ꝙ iſta li cet non habeant locum in emphyteuta, habẽt tamen locũ in con ductore ad magnum tempus, ſecundũ Bal. in l. j. C. de iur. emphy. ⁊ adde etiã ꝙ do. Abb. in c. propter ſterilitate3. extra eo. in propoſito tenet contra opi. Bar. hic, per illum tex. in d. c. propter. ⁊ dt ꝙ opi. Bar. ĩ l. licet. C. eo poſt Cy. ibi melior eſt. Io. An. in d. c. propter. dicit, ꝙ intelligit quãdo recolligit tantũ ter tia pars ſol. ⁊ Bal. in d. l. licet. ponit duas opi. ⁊ ibi viđ in iiij. q. quid iuris in pedagio, qđ nõ potuit percipi ꝓpter peſtẽ. Adde no. per Bar. in l. cotẽ. §. qui maximos. in iiij. q. de pu. ⁊ vide etiã gl. in d. c. propter ¶ Adde q̃ dicatur ſterilitas, ⁊ que damna te neatur reficere locator cõductori, ob vim maiorem, vel ĩcurſus hoſtiũ, Bal. conſi. cclix. ⁊ quãdo propter peſtem ementibus pe dagia, ⁊ gabellas ſit fienda remiſſio, vide pulchre Pet. de Anc. cõſi. ccccvij. Et an per incurſum hoſtium vide Ro. cõſi. cccclxxij.

e POMA. ¶ Dicam. Vide Are conſi. lv. Alex. conſi. lvj. in ij. vol. ⁊ conſi. xxviij. in vj. vo.

* CLAV. ¶ Si colon⁹. Poteſt tũ deſerere, quãdo fund⁹ eſt ſteri lis, ſi ſtatutũ diſponat, ꝙ intra tẽpus nõ diſcedatur, vt no. Bar. l. iiij. C. de agri. ⁊ cenſi. lib. xj. C. ⁊ ibi Alex.

Lex

f ¶ L. ex conducto. Uide Bal. in l. licet. in verſi. ſed quero, condu xi. C. eo. Adde Bart. in l. ſi vno. §. vbicunque. ſ. eo. Sed quid ſi fundus naturaliter non eſt fructifer. dic, quod per hoc nõ ſit re miſſio, ſecundum Bal. in l. licet. C. eo. ⁊ ibi. vide eum. Quid in co lono partiario, ⁊ quid ſit vitium terre, vl' rei vendi. vide quod le gitur ⁊ no. in c. propter. extra eod.

g ALEX. ¶ Sed hic inſtatur. Uide Bart. in l. cotem. §. qui maxi mos. in iiij. q. C. de publica. ⁊ Bal. in l. licet. in v. q. C. eo.

* CLAV. ¶ Uis maior. Unũ ſingulare not. quod in omnibus caſi bus, in quibus eſt dictũ fieri remiſſionem pignoris, non fieret, ſi in inſtrumento eſſet appoſita clauſula, renuntians exceptioni doli mali ⁊ aliꝫ iuris auxilio, per quod ſe poſſet tueri dictus cõ ductor a preſtatione penſionis. Alber. l. idem queritur. hoc tit.

h ALEX. ¶ Ex parte. Si multũ fuerit ſuperlucratus colonus, an debeat augeri penſio? vide ſ. in prin. ⁊ quod ibi dixi, ⁊ quod no. Bar. in l. diuortio. §. impẽdia. ſol. ma. ⁊ vide no. in l. ſi quos. ⁊ in l. ea que. C. de alluui. ⁊ palu. ⁊ quid in emphyteuta, vide glo. ⁊ Bal. in l. j. C. de iure emph. ⁊ hic adde gl. in c. quanto. de cenſi.

i P. PAV. P. ¶ Propter fructum abundantiam. Uide Barb. in c. propter ſterilitatem. extra de locato.

k ¶ ALEX. ¶ Actione pro ſocio. Sꝫ qđ ſit agendũ preſcriptis verbis, non pro ſocio, probat tex. in §. ſi quis ſeruum. hic allega to, ⁊ tꝫ Bal. i l. certi. iij. q. C. e. ⁊ adde Bar. i l. ſi apes §. j. ſ. de fur.

l ALEX. ¶ Coloni Bal. cõtra. in l. j. C. de fruc. ⁊ lit. expen. pro quo l. x, viam. C. loc. ⁊ Bal. in l. certi. C. eo. in iiij. q. Sed cũ Bar. hic, ſimpliciter tranſit Lud. in l. ſi filio. §. ſi. ſ. ſol. ma. ⁊ Pau. de ca. ⁊ ſequit̃ Abb. in c. propter. extra eo. ⁊ ibi vide glo. Et per hoc li mitat̃ qđ dicit Bar. in l ſi filio. §. fin. ſolu. matri. Nunquid ſucceſ ſor vniuerſalis teneatur ſtare colono. Et idem tenet hic Pau. de ca. ⁊ Ro. ibi licet contrarium ſentiat in l. certi. in iiij. q. C. lo ca. ⁊ in l. j. C. de fruc. ⁊ li. expẽſis. Et adde Bar. hic, ⁊ vide Inſt. de actio. §. item Seruiana, ⁊ vide qđ no. gl. ⁊ doc. maxime Bal. in l. ſi paſcenda. C. de pac. Et an colonus partiarius teneatur ſuis expenſis, ⁊ gabellis portare partem domino? vide Bal. in l. acceptam. C. de vſuris. in xv. q. Et dum dicit hic agi pro ſocio, dic quod imo videtur debere agi preſcrip. verb. in §. ſi quis ſer uum. hic allegato, ⁊ tenet Bal. in l. certi. in iij. q. C. e. Adde Bar. in l. ſi apes. §. j. ff. de fur. ⁊ ſic inquantum dicit hic Bar. qđ colo nus partiarius equiparatur ſocio, adde quod differt tamen in duobus ſecundum Bald. in l. j. C. de fru. ⁊ lit. expẽſis. ⁊ in l. certi. in ij. q. C. e. ⁊ ibi etiã an bona ſint tacite hypothecata? adde qđ non proprie dicitur colonus, vt not. gloſſ. in l. diuortio. §. item ſi meſſes. in ver. ſequantur. ſ. ſolu. ma. Et duꝫ Bar. hic dicit, quod non tranſit talis cõtractus ad heredem coloni. Adde Bal. con tra in l. j. C. de fruc. ⁊ lit. expen. Pro quo l. viam. C. loca. ⁊ Bal. in l. certi. in iiij. q. C. eo. Sꝫ cum Bar. hic ſimpliciter tranſit Lud. in l. ſi filio. §. ſi. ſol. ma. idem Pau. hic, ⁊ ſequitur Abb. in c. pro pter. extra eo. ⁊ ibi vide gloſſ. Adde quid ſi pactũ locatoris ſit quod conductor nihil debeat ſoluere alicui perſone, an tenebit̃ ſoluere gabellaꝫ fiſco? vide Bal. cõſi. cxvj. iiij. li. Et dum dicit in apoſtilla, quod inter partiarium, ⁊ dominũ videtur contracta ſocietas, adde ſecundum Rom. illud, verum in fructibus colle ctis, non autem pendentibus vt eius conſi. cccix.

m ALEX. ¶ Contractus innominatus do, vt facias. Adde ſ. eo. §. in prin. l. ⁊ glo. in l. excepto. C. eod.

LEX XXIX.

1 ☞ Simul fieri dicitur, quod fit eadem die quod valet ad excu ſandos teſtes.

2 Tẽporis prioritas inter creditores chirographarios, quãdo inſpiciatur.

In operis. Opponitur, ⁊ videtur qđ ſibi ipſi cõtradicat in eo quod dicit
ſimul, ⁊ poſtea dicit priori. Gl. ſoluit duobus modis,
a ⁊ quelibet eſt bona. Not. tamen ſecunduꝫ Azo.[a] ſecun
1 dam ſolutionem, quod ſimul dicitur fieri, quod † fit eadem die.
2 † Quod eſt vtile ad defendendũ teſtes[b], ne incidant in falſuꝫ,[c]
b ſi dixiſſent ſimul aliquid factũ, ⁊ apparet de prioritate, ⁊ poſterio
c ritate, eadem tamen die. ¶ Secundo opponit̃[d] quod inter † cre
d ditores chirographarios non inſpicitur prioritas temporis
3 nec etiam in priuilegiis competẽtibus in actionibus perſonali
e bus. l. priuilegia.[e] de priuileg. credi. Solu. dicit gloſſ. Iſtud eſt verũ in obligatione quantitatis, hic vero quando eſt in obliga tione factum coherens perſone, tunc enim ille prefertur, cui eſt
f promiſſum prius, ⁊ hoc eſt ſingulare [f] hic. ¶ Itẽ opp. in obliga tione operarum poſt moram ſuccedit obligatio ad intereſſe. l. in ſtipulationibus. §. operarum. ⁊ l. ſtipulationes nõ diuidunt̃. ſ. de ver. ob. ⁊ ſic iſta videtur obligatio quantitatis. Solu. intel lige iſtam legem, quando agitur ad dictas operas. Sed ſi agere tur ad intereſſe fateor contrarium. Ita dicit glo. in fin. in hypo thecaria non eſt dubium, quod ille prefertur qui eſt prior tẽpo re, vt in cap. qui prior. extra de re. iur. li. vj. ⁊ ſ. qui po. in pigno. hab. per totum, maxime in l. prior. ⁊c.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Secũdum Azonem. Uide Corſe. ſingulariter in ver bo, ſimul fieri. Fely. in c. trãſlato. de conſtitu. ⁊ ibi adde ad Pa nor. in additio. que incipit, pro concordia.

b P. PAV. P. ¶ Ad defendendũ teſtes. Uide Are. in l. ſi quis autẽ. §. ſi ſuus. ff. de vulga. ⁊ pu. vide Alex. conſi. cxxij. vol. v.

c ALEX. ¶ Ne incidant in falſum. Uide Ant. in c. trãſlato. de cõ ſtitut. Bar. in l. ſi plures. ſ. de iniur. gl. in cle. j. ſ. de appel. facit qđ voluit gl. in c. cauſaꝫ que. in ſi. gl. qui filij ſint legitimi. ⁊ in c. cũ Uintonienſis. de electio. in glo. in ver. tertia concurrebat. que loquit̃ de prioritate, ⁊ poſterioritate Do. de ſancto Gem. in c. j. de conſtitu. in vj. gl. ⁊ ibi Ant. in cle. j. de appella. ⁊ facit glo. in c. bone. de elect. Imo. ⁊ Abb. in d. c. trãſlato. qui tenet cuꝫ Ant.

d POMA. ¶ Secundo oppo. Uide Rom. conſi. xlvij. ⁊ Alex. cõſi. xxij. vol. v. col. fin.

e P. PAV. P. ¶ Priuilegia. Uide omnino ibi que habes ad Bart.

f ALEX. ¶ Hoc eſt ſingulare. Idẽ Bal. in l. ij. C. eo. ſed Bald. in l. intereſſe. ff. de acqui. poſſeſ. ſentit contrarium, ⁊ ibi dicit idẽ, ſci licet, qđ prior locator in tempore p̃ferat̃ contra conductorem. Et dicit etiam Bald. in l. emptorem. C. loca. quod ſecundus colonus tenetur ſtare priori, quia prior in tempore prefertur. Et ad id quod hic ſingulare dicit eſſe Bar. vide Ioan. And. in regu. contractus, in mercu. ⁊c.

LEX XXX.

a Habitatores. [a] Modica [b] incommoditas
b coductoris non inducit re
miſſionem mercedis. h. d.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Habitatores. Quid de impedimento peſtis, vide Bar. in c. ſi propter ſterilitatem. de locat. ⁊ vtrũ peſtis equipa retur hoſtilitati? vide Felyn. in c. tranſmiſſa. extra de preſcrip. ⁊ late de iſta materia. Itẽ an, ⁊ qñ fiat remiſſio propter incom moditatem vtendi vel propter peſteꝫ, vel guerram, vel ſterilita tem vide que habes ad Bar. in l. licet. C. locati, vbi multa ha bes. Et quid ſi facto locatoris impediatur, vide ad Bart. in l. ſi vno. §. item cum quidam. ſ. eod. Item quod quando incommo ditas eſt magna petatur remiſſio, ſecus ſi modica. vide Ro. cõſ. ccccxxxij. ⁊ ibi etiã ſi quis impediatur facto tertij, aliquo tem pore teneatur pro alio tẽpore in conductione perſiſtere, ⁊ an te neatur ad penſionem pro tẽpore quo fuit impeditus, ⁊ qđ fiat remiſſio propter peſtem pro tempore quo durauit, tenet Pe ruſi. in c. ex parte. el. j. de app. vide in repertorio in verbo cõdu ctor. vide Alex. in apoſtil. in l. inquilino. ff. de dam. infec. An au tem debet denuntiare domino, quod vult recedere, vide que di cit Iaſ. in l. ſi quis nec cauſam. §. res pignori. ad fin. ff. ſi cer. pet. Et quod fiat remiſſio propter peſtem, vide Socy. conſi. xliiij. in j. parte. vide Alex. in l. ſi vno. § item cum quidam. ſ. eo.

b ALEX. ¶ Modica. Uide qđ dixi poſt Bar. Sꝫ qđ ſi dñs ponit meretrices in domo, quã mihi locauit, vel ſi mihi inquilino oc currit neceſſitas habendi maiorẽ domũ, q2 volo ducere vxorem an poſſum migrare? Uide Bal. in l. edem ad ſi. ⁊ in l. iij. C. eo. tit. POMA. ¶ Uide quid per eam cõſuluerit Pet. de Anc. cõſi. ix.

a §. Iterum [a] interrogatus. Iuſtus ti mor facit, vt fiat mercedis remiſſio, licet nõ ſit ſequutũ periculũ, ſecus in timore iniuſto vel ſi inde non receſſerit. h. d. iſte §. quem not. ⁊c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Iterum. ⁊ ad glo. hic que dicit niſi iuſta cauſa ineſſet tempore contractus, vide Bal. in l. ſi ea lege. C. de vſur. ⁊ adde in ſimi li glo. ⁊ Doc. in l. edem. C. eod.

LEX XXXI.

1 ☞ Aduocatum qui habet gratis, an poſſit petere ſalarium.

Quod ſi domus. Uer. Sꝫ ⁊ ſi locator. Iſtũ verſ. in eo quod dicit preſtandum, quantum preſtatur in ſecunda con ductione, intelligo, ſi locator fuit in culpa, alias vero ad ſolam reſtitutionem mercedis, vt l. qui inſulaꝫ. ⁊ l. ſi fundus,
1 ⁊ l. ⁊ hec diſtinctio. ſ. eo. ¶ † Ultimo no. finẽ huius legis in ar. ad queſtioneꝫ. Si euicta eſt res aduocato, ita quod poteſt pete re intereſſe, ⁊ impenſam, vtrum imputabitur ſibi ſalarium ſuuꝫ proprium. Item ſi aliquis habuit aduocatuꝫ gratis, in queſtio ne ſua, facit iſte. §. quod poteſt petere ſalarium aduocati, quod no. Dixi plene in l. ſtipulatus. ſ. de fideiuſſo. ⁊c.

LEX XXXII.

In lege. Uerbũ, ne, ſiue, neue, importat ne quis faciat, ⁊ qđ curet ne per alium fiat. h. d.
¶ Opp. iſtud pactum obſcurũ debet interpretari cõ

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

tra proferentem, hic autem interpretatur pro eo, ergo, ꝛc. Sol. glo. duobus mod. vt habes in ea. Tu dic, quod l. veteribus ſ. de pac. loquitur in pactione obſcura ꝛ ambigua, hec in pactione certa, ꝛ clara. Iſta enim interpretatio que fit hic, eſt ꝓpria verbi ſignificatio, cui ſtare debemus in dubio. l. non aliter. ſ. de leg. iij. Sed quando verbum, ſeu oratio habet plures ſignificationes, tunc loquitur lex contraria, ꝛc.

LEX XXXIII.

a **QUi inſulam.** [a] Refectio neceſſaria, q̃ impedit habitationem conductoris, inducit remiſſionem mercedis pro rata nõ neceſſaria obligat locatorem ad intereſſe. h. d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Qui inſulã. Vide gl. no. ꝛ q̇ ibi Bar. in l. ſi duo §. cũ inquilinus. ff. vti poſſi. verſic. teſtari. in fi. ꝛ que dixi in l. edẽ. C. eo. poſt Bar.

§. Edilis. Conductori fit remiſſio mercedis pro rata temporis quo re frui non poteſt etiã ſi alteri gratis conceſſit. hoc dicit. Et ſic ſupplet precedentem caſuz, qui loquitur, quando conducto conceſſit alteri nõ gratis, ꝛc.

1 ☞ Conducto roncino non licet imponere valiſiam.

a **§. Qui mulas.** [a] Qui animal conductum onerat põdere graviori, hac actione tenetur. h. d. ¶ † No. caſum cõtra eum qui imponit valiſiam roncino conducto ad vecturam, cum ſolum locetur ad portandum põdus hominis, ꝛc.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Qui mulas. Vide Cor. in iij. ſin. in verbo, onus.

1 ☞ Merces tota debetur quando videtur actum quod ante opus perfectum.

a **§. Qui edem.** [a] Penſio, que preſtatur ad menſurã, tãtum pro rata operis facta peti po-
b teſt. hoc dicit. ¶ Opp. penſio non debetur [b] locatori, donec contractum in totum impleat ex parte ſua, vt ſ. eodẽ. l. ſed addes.
1 §. ſi quis. ꝛ not. C. eod. l. edem. Reſpondeo, quandoque pretium conſtitutum eſt in pedes ſingulariter, ꝛ tunc videntur tot locationes, quot ſunt pedes, ideo poteſt menſurari illud q̇ eſt factum, etiam ſi non eſt opus perfectum, vt hic, Secus, ſi in totũ opus eſſet locatum vna mercede. Quod intelligitur verũ niſi
c conſuetudine vel qualitate perſone aliud preſumatur. [c] Quid enim, ſi tu cõduceres operas alicuius pauperis hominis, vt faceret tibi domũ magnam, ꝛ ſumptuoſam, quã certum eſt ſe non poſſe facere, niſi minutatim des ſibi pecuniã. Certe videtur agi tacite, vt etiam ante opus perfectum ſibi pecuniam minutatim prebeas, arg. ſ. man. l. ſi vero non remunerãdi. §. fin. cum l. ſeq. ꝛ ſ. de reg. iur. l. ſemper in ſtipulatio. ꝛ q̇ ibi not. ¶ Idem ſi eſſet conſuetudo, vt l. q̇ ſi nolit. §. quia aſſidua. ſ. de edil. edict. Facit ad hoc l. excepto. C. eo. ꝛ q̇ not. per gl. ꝛ doc. in l. ij. C. eo. ꝛc.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Qui edem. Vide Ang. conſi. clvj. incip. in Dei nomine, duo videre oportet.
b ALEX. ¶ Pẽſio non debetur. Qñ locator poſſit petere mercedem operarũ, vide glo. ꝛ doc. in l. ij. C. eo. ꝛ late Bar. in l. j. §. diuus. ver. vlterius quero. ff. de var. ꝛ extraor. cog.
c POMA. ¶ Preſumatur. Vide Alexand. in l. diem functo. ff. de offic. aſſeſſ.

a **§. Colonus.** [a] Exceptio violẽtie intelligitur de ea, que infertur ab extraneo, nõ de ea, que a ſe, vel a ſuis infertur. h. d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Colonus. No. ſing. ꝛ vide q̇ dixi poſt Bar. in l. iiij. §. queſitũ. ſ. ſi quis cau. vide tñ l. ſi tibi domum. in prin. ſ. e. ꝛ quod ibi not. ꝛ q̇ ibi dixi poſt Bar. ¶ POMA. Vide Ro. ſing. xxix. ꝛ Ana. conſi. lxxiiij. ꝛ ibi addi. P. PAV. P. ¶ Vide per iſtum tex. q̇ d. cit Ro. ſin. inci. ſi quis ꝓmiſit. dicẽs q̇ ſi quis cõuenit, vt teneatur de incẽdio, tenebitur nihilominus ſi fiat per ſuam familiam.

LEX XXXIIII.

1 ☞ Oneris aduerſi actio eſt proprium nomen actionis, et hec actio hodie locum non habet. ꝛ nu. 2.

IN naue. Actio oneris aduerſi non habet locum in re, que remanet locatoris, ꝛ cum actione alia non concurrit. Item debitor quantitatis reſpectu certe ſpeciei, liberaꝛ, ſi illa ſpecies caſu interijt. h. d. Primo ponit thema, ꝛ queſtionem. Secũdo ponit quedam argumẽta facientia ad determinationẽ queſtionis. Tertio determinat queſtionẽ. Scda ibi, reſpondit. Tertia ibi, ſecundum que. In text. ibi, non videtur onus eſſe aduerſum, vt ſcꝫ, detur actio oneris aduerſi, que locum habet vbi cõtingit caſus in re, que remanet locatoris, ꝛ hoc ſequitur dũ d̃t. Quippe q̇ naute fuiſſet, quaſi dicat, iſta hꝫ locũ qñ remanet res locatoris. Ibi, oneris aduerſi, quaſi dicat, hic actio oneris aduerſi cũ alia nõ cõcurrit, ſed ita datũ eſſe. ¶ Opp. ꝙ iſta lex ſibi cõtradicat. Nã cũ in prin. dicãt ꝙ reddat de cõmuni, poſtea dicat ꝙ frumentũ eſt Saupheli. Gl. ſoluit plurib⁹ modis. Tene vltimã ſo-
a lutionẽ dũ dicit de cõmuni, hoc eſt de cõiter dato. [a] Itẽ opp. ad ſi. l. nã videꝛ ꝙ Saupehelus teneatur de caſu fortuito, vt l. incendium. C. ſi cer. pe. Sol. hic tenebatur in gñe reſpectu certe ſpeciei, hoc eſt, illi⁹ frumẽti q̇ erat in naui: merito illa ſpecie perempta liberatur, vt hic, ꝛ l. Titie textores. §. ſi. ſ. de leg. j. ꝛ l. q̇. dã. §. pe. eo ti. de nova. l. pe. ꝛ l. i. de iure emphy. Vel dic ꝙ tenebatur in genere ſubalterno, debebat enim dare de hoc q̇ in naue erat. Vnde, illo toto genere perempto liberatur, in l. contraria tenebatur in genere generaliſſimo q̇ nõ poteſt perire.
b l. in ratione. §. incerte. ad le. Fal. [b] ¶ † Querit vtrũ [c] nomẽ a-
1 ctionis oneris aduerſi ſit propriũ nomẽ actiõis. Gl. hic diſpu-
c tat, finaliter determinat ꝙ ſic, ꝛ bene, ꝛ Io. in arbore facit huic
2 actioni ſpecialẽ circulũ. ¶ † Sed q̃ro, vtrũ hec actio hodie locũ habeat? Gl. ſuper verbo, ſuperuacuũ, determinat ꝙ non, ꝛ bene, ſed ſemper hꝫ locũ actio ex locato, ergo effectus huius actionis oneris aduerſi hodie eſt ſublatus, q2 hꝫ locũ actio ex locato. Et ideo licet Io. in arbore ponat iſtã actionẽ non tamẽ pũctuauit eam, nec ſuam naturã ſeu materiã poſuit, quaſi ſentiret ꝙ hodie locũ non haberet. ¶ Vltimo no. illã diſtinctionẽ ꝙ rerum locatarũ duo ſunt genera, ſcꝫ, ꝙ reddatur idem, vel tantũdem, vt in principio huius legis, ꝛc. tene menti, ꝛc.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Cõmuniter dato. Vide Alex. in l. q̇ te. ꝛ ibi p Moder. ff. ſi cer. pe. Are. in l. Titie textores. §. ſi. ff. de leg. j. ꝛ Alex. in l. ſi ex legati cauſa. ff. de verb. obli.
b POMA. ¶ Ad legẽ Fal. Idẽ tꝫ Iaſ. in §. actionũ. Inſti. de act.
c P. PAV. P. ¶ Quero vtrum. De iſta q. ꝛ ſequẽti, vide per Iaſ. in §. actionum. Inſti. de act. vbi idem concludit.

LEX XXXV.

1 ☞ Conductor ad decem annos, dicitur habere ius in re, ꝛ non poteſt expelli per ſingularem ſucceſſorem. Idem quando locator obligauit omnia ſua bona.
2 Conductor vt non expellatur de locatione, etiam ſi bona vẽdantur, conſilium.
3 Colonus vt cogatur ſtare in locatione, cautela.

a **QUi fundum.** [a] Succeſſor ſingularis non teneꝛ ſtare colono, nec colonus ei. h. d. iſtud ꝙ hic dicit in plures annos, intel-
1 lige in pauciores decẽ. Nã † ſi in decẽ annos, tũc conductori quereretur vtile dominiũ, vt l. i. ſ. ſi ager vect. vel emphy. petatur. ꝛ in l. j. de ſupfi. ꝛ ſic haberet ius in re, vnde nõ po-
b teſt repelli [b] ab ipſo emptore, vel legatario. [c] Et idẽ videtur qñ
c de locatione eſt factũ inſtrm̃, ꝛ dñs obligauit conductori omnia bona ſua, pro dicta obſeruatione, tũc enim colonus poteſt dicere, Ego ſto in fundo iſto iure pignoris, ꝛ hypothece pro intereſſe meo. Hypotheca autẽ eſt ius reale, vt l. pignoris. ſ. de pig. ꝛ ſic trãſit ad quẽcunqꝫ ſucceſſorẽ, tñ opꝫ ꝙ cõductor antequã cõpellatur, incipiat poſſidere ſeu detinere iure pignoris. Nam ex eo ꝙ tenet iure cõductionis, poteſt repelli, vt hic, ꝛ l. empto-
2 rem. C. eo. ꝛ l. nihil ꝓponitur. ſ. de leg. j. ꝛ ideo † eſt cõſiliũ, ꝛ iam feci fieri, ꝙ in inſtrumẽto apponatur, ꝙ ex nũc colonus, vel inquilinus detineat dictam rem iure pignoris, vel hypothece pro obligatione ꝓdicta. Materiã iſtã doc. ponũt in d. l. emptorem.
d ꝛ dixi in d. l. ſi filio. §. ſi. ſ. ſol. ma. ¶ Venio ad ſecundã [d] partez, d̃r hic, ꝙ colonus non cogatur ſtare in conductione legatario, vel emptori re vẽdita, vel legata. Iſtud videtur verũ ſimpliciter non diſtinguẽdo vtrũ cõduxerat ad modicũ tẽpus, vel magnum, q2 ſemper ex parte coloni, vel inquilini actio eſt perſonalis, que in ſingularem ſucceſſorem non tranſit, ꝛ hoc procederet
3 vẽditione, vel legato ſimpliciter facto. Sed ſi in inſtrumẽto † ap-
e poneretur, [e] prout conſuetum eſt, vendidit rem, ꝛ omne ius omnemque actionẽ realem, ꝛ perſonalem, que cõpetit in dicta re, vel pro dicta re, vel eius occaſione faciens eum procuratorem in rem ſuam, ꝛc. tunc enim emptor poſſet agere quaſi actione ſibi ceſſa, ꝛ ceſſaret ratio hic poſita, que dicit ꝙ heredis, ꝛc. nil interest enim venditoris poſtquã ceſſit, omnes actiones ſaluas eſſe, alias teneretur, vt ſ. de here. vel act. ven. l. ſi nomen.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Qui fundum. Limita, vt per Alexand. conſil. cxviij. volumi. quinto.
b ALEX. ¶ Poteſt repelli. Adde Bar. in d. l. emptorem. ꝛ in d. l. ſi filio. in ſi. ꝛ quod ibi dixi poſt Bal. ꝛ per Bal. in l. j. §. quod autem ait pretor, de ſuperficie.

POMA.

c POMA. ¶ Legatario. Uide Alex. ⁊ Mod. in l. filio. §. fi. hic alle. ff. ſo. ma. Alex. ⁊ alios in l. qui abſenti. §. j. ff. de acqui. poſ. Alex. conſi. cxviij. ſecundo dubio. vol. v.

d ALEX. ¶ Uenio ad ſecundã. No. qđ colonus non tenet' ſtare in conductione, re in aliũ tranſlata, quod limita, vt hic per Bar. Item limita niſi pactũ factum fuerit inter emptorem, ⁊ venditorem, quod penſiones deberentur emptori, vt eſt tex. in l. inſulam. in prin. ⁊ ibi no. Bar. j. eod. ⁊ ibi dixi.

e P. PAV. P. ¶ Apponeretur. Uide in ſimili que dicit Bart.

LEX XXXVI.

a **Si fundus.** a Si conductor frui non poteſt re abſque culpa locatoris, fit ei remiſſio mercedis rata, ſi locatoris culpa interueniat, ad totale intereſſe tenetur.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si fund'. Uide ad intellectũ huius legis Bal. in l. j. in verſic. ſexto oppo. C. de ſen. que pro eo qđ intereſt. ⁊ vide q̃ dixi poſt Imo. in l. ſi filio. §. fi. j. ſo. ma. ⁊ iſtuz tex. pro ſingulari alleg. Lud. in l. ſi quis arbitratu. de ver. ob. adde eundem Ro. con. clxxvij. Bal. in l. diuortio in princi. vbi per Iaſ. ff. ſo. mat. ⁊ vide Imo. conſi. lxxxiiij. Ro. ſing. cccclxxxvj. ⁊ plene Soc. conſi. lxxxviij.

1 Faciens, ⁊ fieri faciens an pariter teneantur.

§. **Nam ⁊ ſi vendideris.** Opp. poſt vẽditionez periculũ eſt emptoris, vt s. de pericu. ⁊ commo. rei vendi. l. neceſſario. in prin. Sol. dicit gl. fallit hic quando prediũ publicatur. Tu dic, vt l. cõtraria. ¶ Ad idẽ opp. de l. Lucius. j. de euic. Sol. ibi caſus contingit poſt traditionẽ, hic ante. Uenio ad verſi. nã, et ſi. ⁊

1 no. bñ iſta vba qđ pariter tenet faciens, ⁊ fieri, faciẽs, qñ ipſe prohibere põt. Simile in l. fluminum. §. quanquam. j. de damno infecto. ⁊ vide qđ ibi no. ⁊ ſic debet intelligi. l. in illa ſtipulatione, per te non fieri. j. de ver. obli. facit. s. eo. l. qui inſulam. §. fi.

LEX XXXVIII.

Et hec diſtinctio. No. diſtinctionez hui' legis. Et ad uerte ad legem ſuperiorem circa verſi. quemãdmodũ inquit, ego dubito. Loquitur enĩ ibi đ eo qui locauit inſulaz fabricandam, ⁊ inſula corruit: nam ſi bene reſpicis iſte, qui appellatur locator, proprie eſt cõductor, ipſe eniz dat pecuniam, ⁊ conducit operas alterius edificãtis. Unde, ſi ſolum corruit, euenit caſus ex parte ipſius cõductoris, qui hic appellatur locator, ⁊ ſic debet teneri ad totam mercedez. s. eo. l. ſed addes. §. cum quidam. Dixi plene in l. ſi vno. §. item cum quidam. s. eod. Sol. intelligas hic, quod ille qui debebat edificare inſulam, poſtquam ſolum corruit, locauit operas ſuas aliĩ, alias deberet habere totam mercedem, vt s. eod. l. ſed addes. §. cum quidam. ⁊ §. fin.

1 Locatio facta ad colenduz fundum in certa parte pro indiuiſo, tenet.

2 Dominus fundi pro certa parte pro indiuiſo poteſt locare totum locando vtiliter.

3 Colonus non poteſt fundum ita exfructuare vltimo anno, qđ fructus anni ſequentis extenuentur.

a §. **Cum fundum.** a Inter ſocios eiuſdem rei ſi fit locatio alternis annis, habet locum actio ex locato, ⁊ conducto, ⁊ etiam actio que ex communione deſcendit. b h. d. ¶ Not. ex iſto §. quod cõſiſtit locatio

b
1 ad colendum fundum in certa parte pro indiuiſo. Sed contra, quia opus nõ poteſt promitti fieri niſi certa parte p indiuiſo. l. ſtipulationes non diuiduntur. j. de verbo. ob ergo non poteſt locari pro certa parte pro diuiſo. Sol. iſtud eſſet verum, niſi cõductor haberet poteſtatem edificandi in alia parte, vel quia dominus, vt hic, vel quia ab alio domino conduxerat eadem ratio

2 ne, Puto tamen, quod ille, qui eſt dominus p tertia parte, p

c indiuiſo poteſt locare totum fundum, c ſi vtiliter faciat, quia tale eſt negotium quod pro parte expediri non poteſt. l. heredes. §. ſi vnus. s. fa. erc. dixi in l. ſi cõmunes edes. s. de ne. geſt. Ite

d not. d diligenter caſum huius §. contra conductores. qui in fine

e anni e ita fundum exfructuant, quod fructus anni ſequẽtis corrumpantur. quod nota. ⁊ tene menti, ⁊c. *

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Cum fundũ. No. ex iſto §. ibi, qr domin', vt hic, qđ qui eſt dñs partis pro indiuiſo, põt locare totum fundũ, ſi vtiliter facit. Et facit ad no. per Bal. maxime in fi. l. j. C. qui teſt. fac. poſ.

b POMA. ¶ Deſcendit. Uide Are. cõſi. cxxvj. facit l. ſerui electione. §. Labeo. ⁊ ibi Alex. ⁊ Bar. de leg. j. Flor. ĩ l. Sabinus. ff. cõmuni diui. Are. in l. qui Rome. § duo fratres. ff. de vero. obl.

c P. PAV. P. ¶ Totum fundum. Uide Are. in l. qui Rome. §. duo fratres. ff. de acqui. here. Alex. in l. ſerui actione. §. j. ff. de leg. j.

d ALEX. ¶ Item not. in fi. Facit quod not. in l. pen. de vſu. leg.

e P. PAV. P ¶ In fi. anni. Uide Iaſ. in l. ſi quis nec cauſam. §. fi. in j. col. ff. ſi cer. peta.

LEX XXXIX.

1 Quando quis ſuſcipit in ſe periculum operis, intelligitur quouſque opus approbetur.

Conductor roncini reſtituens eum domino, ⁊ dominus eum vt ſanum recepit, ſi ſciebat vitium, conductor eſt liberatus.

2 Merces fundi ſi preſtatur ad menſuram, periculum eſt conductoris, donec menſuretur.

3 Locatorem operaruz caſus ſuperueniens quando excuſet.

4 Dominus quando eſt in mora mẽſurandi opus, periculum ſpectat ad ipſum.

5 Qui ſuſcipit in ſe periculũ, per hoc nõ tenetur de caſu fortuito.

Opus. Qui ſuſcipit in ſe periculuz operis, tenetur quo ad opus approbetur, ⁊ q debet opus ad menſuram, tenetur quoad menſuretur, quod

a intelligitur a de periculo ſaltem culpa leuiſſima con

1 tingente. h. d. ¶ Not. diligenter, quod quãdo quis ſuſcipit in ſe periculũ operis, intelligitur quouſque approbetur. Et iſtud facit, quod ſi conductor roncini reſtituat equũ domino, ⁊ dominus recepit eum tanquam ſanum, quod ex tunc conductor non teneatur. Intellige ſi dominus ſciuerit vitium, ſecus, ſi in reſtitutione illa fuerit deceptus. ⁊ no. in l. iij. §. in hac. s. de triti. ⁊ l. ⁊ eleganter. §. non ſolum. s. de dolo. ⁊ per doct. in l. exhibitiõis. C. ad exhibendum. Eodem modo intelligitur hic, quod eſt verũ,

2 ſi approbatione dominus fuerit deceptus. ¶ Secundo no. qđ

b ſi merces eſt preſtanda b ad menſuram, periculum eſt conductoris donec menſuretur, ſicut in vẽditione periculum eſt venditoris donec menſuretur, vt l. quod ſepe. §. ſi res. s. de contrahẽ. emp. Sed contra hoc videtur, quod ſi bene reſpicis legem hãc, hic appellatur locator improprie ille, qui debet pecuniam. ſ. dominus. Cõductor vero appellat' ille, qui debet operas proprie, ergo diceretur locator operarum ſuarum, ſed ſepe his vocabu

3 lis abutimur. l. veteres. §. j. s. titu. j. hoc premiſſo, quando aliquis locat operas ſuas, caſus ſuperueniens excuſat euz, ⁊ facit quod debeat habere integraz mercedez. l. qui operas. j. eo. ⁊ periculum rei ad eũ nullo modo ſpectat. Sol. hic nõ debebat operas ſimpliciter, ſed ad certuz opus habebatur reſpectus quod debebat reſultare ex operis. Si ergo opus corruit, nullas operas preſtitiſſe videtur, ſicut ſi nauis periit. l. ſi vno. §. item cũ quidam. s. eo Igitur nihil debet habere de mercede. ¶ Tertio no.

4 quod ſi dominus eſt in mora menſurãdi, vel approbãdi opus quod tenetur, ⁊ ideo ſit cautus operarius, vt hoc proteſtetur.

5 ¶ Quarto not. caſum expreſſum, quod ſuſcipere in ſe pericu

c lum, c non facit quem teneri de caſu fortuito, vt glo. hic dicit. de quo plene in l. ſed ⁊ ſi quis. §. queſitum. s. ſi quis cau. Dic vt ibi.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Intelligitur. Uide ad hoc Ro. conſi. cxcvij.

b ALEX ¶. Merces eſt preſtanda. Quis dicatur conductor, vel locator, adde Bar. in l. ij. C. eo.

c P. PAV. P. ¶ Periculum. Iſtud non procedit, quando per aliquod verbum nõ poſſet opponi, niſi importaret caſum fortuitum. Caſus eſt ſingul. in l. item cum queritur. ff. locati. ſecunduz Ro. ſing. cccclxiij. inci. tu habes. Facit quod dicit Bar. in l. ſed ⁊ ſi quis. §. queſitum. ff. ſi quis cautio. quem vide omnino. Idẽ dicit Comen. conſi. clxxxv. incip. Laurentius. in j. col. ad fi.

LEX XL.

Si priuſquam. Not'. ex hac lege a contrario ſenſu, qđ caſus ſuperueniens nõ liberat a pena precedẽtis culpe, ⁊ ſic ſufficit ab initio intereſſe, vt l. qui autem. §. j. s. ſi quis cau.

LEX XLI.

Qui operas. Locator operaruz debet habere mercedem totius tẽporis, ſi per eum non ſtat. Idem in aduocato. h. d. De materia vidiſtis plene in l. ſi vno. §. itẽ cũ quidã. s. eo.

LEX XLII.

a **Non ſolet.** a Gl. legit iſtã legẽ duobus mo. Primo, quod ſi dominus cõduxerit rem ſuam, quod ſibi non preiudicat, de quo plene l. ſi aliquam rẽ. de acquiren. poſ. Secũdo modo legitur quando quis rem ſuam locat alicui, tunc nõ transfertur dominium. Fallit in l. in naue. s. eod.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Non ſolet. Ex locatione tamen in longum tempus vel in perpetuum, transfertur poſſeſſio naturalis, vide Alex. conſi. j. in iiij. volu. Uide que habes ad Bart. in l. j. ff. ſi ager vecti. vel emphyteu. peta.

LEX XLIII.

1 ☞ Cuſtodiam qui promiſit tenetur ad arctiſſimā diligentiam, ⁊ non de caſu fortuito.

a **Qui mercedem.** [a] Qui pmiſit cuſtodiam, tenetur de peri
b culo, ⁊ dāno dato ab alio, qđ potuit per cuſtodiā re-
1 parari. [b] h.d. cum l.ſeq. ¶ † Not. qđ qui promiſit cuſtodiam, tenetur, ad arctiſſimam diligentiam, ⁊ non de caſu fortuito, ſed de leuiſſima culpa tantum.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Qui mercedē. Vide Pau. de ca. diſtinguētē, ⁊ vide no. in l. dñs horreorū. ſ. eo. ¶ POMA. Vide Ro. ſing. xxxi.
b POMA. ¶ Reparari. Adde quod ita conſuluit Roman. conſil. ccclxxxix. incipien. vt clarius.

LEX XLV.

Si locatum. Hec actio concurrit cum actione furti, et lege Aquilia, tamen altera quis debet eſſe contentus. hoc dicit cum lege ſequen.

LEX XLVII.

1 ☞ Pedagium exigendi ius locari poteſt.
a **Locare.** [a] Opp. de l. arborib⁹. ſ. de vſufr. ⁊ ſ. minus. Inſti. de vſu ⁊ habi. Sol. vt in gl. qđ illud in ſeruitutibus perſonalibus, hic in realibus. Et eſt ratio, q̄ ſeruitutes reales ſunt iura prediorum, vt l. qui aliena. ſ. fi. ſ. de nego. geſt. Et ideo non habenti predium nō poſſunt deberi, vt cōmunia prediorum. l. j. Vtilitatem enim prediorum reſpiciunt. l. ⁊ Attilicinus. ſ. de ſerui. ruſti. predi. merito ille, qui habet ſeruitutem realem, non pōt eaʒ concedere alteri, quia coheret predio ſuo. ſi aliter vteretur, nō reſpiceret vtilitatem prediī ſui. Secus in ſeruitutibus perſonalibus: quia mihi vtilitas eſt, ſi poſſum locare vſumfructum,
b ſicuti ego vtor. Et ex hoc dicēdum eſt, [b] qđ † iura, que coherent
1 ſolo non tamen ad vtilitatem ſoli, vel territorū, poſſunt locari,
c vt puta, ius percipiendi [c] pedagium. Tex. eſt in l. fi. C. de vectig. ⁊ commiſ. Dixi plene in l. cotem. ſ. fi. de publicanis ⁊ ibi examinaui quando venditor vel locator locat pedagium, quid tranſeat, dic vt ibi plene dixi.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ ¶ Locare. Vide Roma. conſi. clj. ⁊ Alexan. conſil. xxxiiij. col. i. vol. iiij. ALEX. ¶ Vide hic Pau. de caſt. qui ponit, quod vſurarius non poſſit alteri locare.
b ¶ Dicendum eſt. Vide Alex. conſi. xxxij. col. j. vol. iiij.
c ALEX. ¶ Ius percipiendi. Ius percipiendi pedagium poteſt locari, ⁊ adde Bal. in l. ſi ea pactione. in fi. C. de vſur.

LEX XLVIII.

a **Si tibi domum.** [a] Damnum datum a ſeruis locatoris, non venit in hac actione. hoc dicit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si tibi. Adde tñ qđ in incorporalibus venit etiā in patientia familie, tex. eſt not. in l. is cuius. ſi ſerui. ven. ſm Bal. in authen. ⁊ qui. de bon. autho. iudi. poſſ. ⁊ vide in l. qui inſulam. ſ. fina. ſ. eodem.

§. Si hominem. Damnum datū ab homine locato, non venit in hāc actionē, ſi locatori nil poteſt imputari. h.d. textus cum glo. ⁊c.

LEX XLIX.

a **Si quis conduxerit.** [a] Non valet cōductio vno nūmo facta. ¶ Opp. j. de iur. dot. l. ſi vſusfructus. Dicit gl. Sol. ibi ſpeciale, q̄ fit ex neceſſitate, cuʒ res non eſt digna mercede maiori, ⁊ ideo non hʒ inſtar donationis. Et ex hoc ſequitur, qđ ſi quis cōduceret vnam rem non dignam maiori mercede, tunc valeret conductio. De quo plene dixi in l. ſi quis ante. ſ. fi. j. de acqui. poſ.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si quis conduxerit. Per Bal. in rub. C. de iure emphy. de locatione facta vno nummo, ⁊c.

LEX L.

Cum apparebit. Ex hoc ɔtractu poſſunt conſtitui duo rei, nec habebūt beneficiū diuiſionis ſecūdum iſta tēpora, ſed beneficiū ceſſionis ſic. h.d. Hodie vero habeat beneficiū diuiſionis, per auth. de duo. reis. in auth. ⁊c.

LEX LI.

Si cui locauero. Poteſt quis locare quod conduxerat, ⁊ hac actione contra non reſtituētem iuratur in litem. hoc dicit.

LEX LII.

Si ignorans. Qui ignorat qualitatē perſone, non punitur ſi cum eo contraxit tanquam cum quolibet. h.d. facit ad queſtionem, q̄ qui percuſſit clericum incedentē more laici in habitu ſeculari, non tenetur. De hoc dixi in l. itē apud Labeonem. ſ. ſi quis virgines. j. de iniur. Dic, vt ibi dixi, ⁊c. hic nō ſunt alia dicenda.

LEX LIII.

E lege. Pactum appoſitum pro locatione, non extenditur, vt ei noceat. h.d.

a **§. Locaui.** [a] Singularis eſt ſ. Qui locauit operas ſuas, vt certū op⁹ faceret, tenetur de operis vitio, ſiue vna pēſio ſiue in ſingulos dies pſtita fuerit. Qui autem operas ſuas ſingulis diebus locat, nec ad certū tēpus ſe adſtringit, de vitio operis [b] non tenetur. h.d. queʒ ſ. nota bene. ¶ Itē not. q̄ non refert, an ſoluatur vna penſio, an in ſingulos dies. Qđ intellige quātū ad diſtinctionē hui⁹ ſ. ne ɔductor de vitio teneat. Sec⁹ q̄ ad alios caſus, vt dixi l. l. q̄ iſulā. l. ſi. ſ. e. ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Locaui. Et nota ſm Bal. in l. ij. C. eo. tit. ⁊c.
b ALE. ¶ De vitio operis. Sʒ iſtđ itelligēdū ē, ſi ſine dolo fecit, alias nō, ſecundū regulā, cum non debeant contrahētes ſe dolo decipere. l. ſed ⁊ ſi pupillus. ſ. ſed ſi alias. ſ. de inſti. ⁊ no. in l. itē ſi pretio. ſ. quemadmodum. ſ. eo. cum ſi. ⁊c.

LEX LIIII.

Si decem. Si in quātitate mercedis erretur, ſtatur volūtati eius q̄ mercedem recipere dʒ. h.d. ¶ Opp. de l. j. ſ. ſi ſtipulāti. j. de verb. obli. Solu. vt in gl.

LEX LV.

Qui fideiuſſor. Qui fideiubet pro cōductore cōductoris, non tenetur principali domino. h.d.

LEX LVI.

1 ☞ Fideiubēs in omnē cauſam, intelligitur ſortis, ⁊ vſurarum.
2 Bone fidei in contractibus veniunt vſure officio iudicis. Iudicis officium non preſupponit obligationem.
3 Fideiubens pro accuſato, vel inquiſito tenetur etiam ad penas que infertur propter negationem maleficij vel ſolutionis non facte in terminum.
4 Indemnitatis promiſſor obligatur ad ſortem, ⁊ ad vſuras.
5 Fideiuſſor ſimpliciter acceptus, an videatur intercedere in omnem cauſam.

Quero. Fideiuſſor qui in omnē cauſam intercedit, vel fideiubet iudicatū ſolui vel indēnitatē promiſit, tenetur ad ſortē, ⁊ vſuras, etiam officio iudicis veniētes. h.d. Vel breuius, Qui fideiubet in omnē cauſam, tenetur de vſuris, ⁊ omni quantitate. h.d.
1 ¶ † No. q̄ q̄ fideiubet [a] in oēm cām, intelligit tā ſortis, quā vſu-
a rarū. ¶ † Scđo not. q̄ in ɔctib⁹ bone fidei veniūt vſure officio
2 iudicis nō iure obligationis, ⁊ ſic officiū iudicis obligationem nō preſupponit, vt l. qui per colluſionē. ſ. j. ſ. tit. j. Itē dr̄ hic, q̄ qui promiſit iudicatum ſolui, intelligitur promiſiſſe tam ſuper
3 ſorte, quā ſuper vſura. Qđ † eſt notandū pro his, [b] qui tota die
b fideiubent pro accuſatis, vel pro inquiſitis, vt non ſolū teneantur ad penā maleficiū, ſed etiam ad penā, que infertur occaſione negationis ipſius maleficij, vel etiā ſolutionis non facte intra terminū, ſed cōtra hoc facit multū ſ. de in lit. iuran. l. j. ⁊ ibi di-
c xi. ¶ Quarto no. [c] q̄ ille † qui promiſit indēnitatem, obligatur
4 ad ſortem, ⁊ ad vſuram, qđ not. facit C. ſi ma. indem. promi. l. j. ⁊ ij. Et aduertēdum eſt, q̄ iſte, qui indemnitatem promiſit, differt ab alijs fideiuſſoribus. Nam hic, etiam ſecūdum iura antiqua, non poterat conueniri, niſi diſcuſſo principali. Hoc enim ipſum verbum ſonat, promitto indemnitatē, hoc eſt, illud quod ab illo conſequi non poſſes. l. ſtipulatus. ſ. j. j. de ver. obl. ⁊ C. de ſenten. que ſine certa quanti. l. j. ⁊ C. de conue. fiſci debi. l. j. li. x. ¶ Vlti-
5 mo gl. hic tractat † materiam vtrum fideiuſſor ſimpliciter acceptus videatur intercedere in omnem cauſam? Et iſta eſt materia. l. centum Capue. ſ. de eo quod cer. lo. dic, vt ibi. Et gl. hic diſtinguit omnes caſus clare, ⁊ aperte, quia aut fideiuſſor intercedit in ſortem tantum, ⁊c. quam gl. vide, ⁊c.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Fideiubet. Pro hoc optime videtur facere, text. l. Grece. ⁊ ſ. poſt litem. verſi. an ergo. in ver. totius. ff. de fideiuſſ.
b ALEX. ¶ No. pro his. No. queſtio. de qua vide in l. j. de in litē iuran. ⁊ ibi ea que dixi, adde quod ibi poſui.
c ALEX. ¶ Quarto no. Adde Bal. i l. j. C. de reuo. his q̄ in fraud. cre. vbi idē tenet, etiā ſi fuerit renūtiatū beneficio de fideiuſſ. q̄ iſtud venit ex natura obligationis, ⁊ idem Bald. in l. ſi pro ea. C. man.

C.man.in xij.q.& ibi hoc ponũt mod.in l.eã eorum.C.de ſent.ex no.in aut.preſente.de fideiuſ.& adde Bar.per iſtũ tex.in l.Imperatores.§.fi.j.de admi.re.ad ciui.ptí.& gl.j.in l.j.C.de cõuẽ.fiſ.debi.hic alleg.& tex.ibi gl.fi.in l.j.C.de decu.lib.x. Imo pl' notáter dicit Bar.p illũ tex.in l.pẽ.in prin.j.de dote preleg.q́ tutor promittẽs indẽnitatẽ,cõpellit ſuſcipere iudiciũ, qð nõ habes alibi.POMA.¶ Uide Alex.cõſ.xxxij.col.j.vo.iiij.& cõſil.cxxvj.ij.vo.& cõſ.cxiiij.vo.iij.vbi dicit q́ ille,cui eſt promiſſa idoneitas,nõ pt agere agere ꝯ pmittẽtẽ,ſi aliũde põt cõſeruare,& vide p fine hui' legis pulchrũ ꝯſiliũ Ana.ꝯſ.clxxviij.& ibi addit.
1 Reductionem ad arbitriũ boni viri nõ petere promiſſio,poterit tamen peti,ſi inique fuerit arbitratus.
Filium non exheredandi promiſſio intelligitur niſi cauſam exheredationis dederit.
Promiſſio de non offendendo,intelligitur niſi cauſã dederit.
In contractibus,in quibus vltro citroque pmittitur, qs non tenetur ad penã cũ effectu,ſi oĩa non ſunt ſeruata per partem.
2 Colonus non debet expelli intra bienniũ,& qñ intra trienniũ.

a **§. Inter locatorem.** [a] Promiſſio de non expellẽdo,intelligitur,
* ſi colonus in ſolutione penſionis per bienniũ non ceſſauit.h.d.
b Qð no.& eſt optimus §.& facit ad multa, [b] ſ. promiſi ſub pena
1 nõ petere arbitramẽtũ reduci ad boni viri arbitriũ,q́ ſi fuerit inique arbitratus,qð reducere poſſim,q2 debet intelligi,ſi eque fuerit arbitratus,vt hic,& l.ſi libertus.de ope.lib.& p Dy.c.ſcienti.extra de reg.iur.lib vj.Bari in l.ſocietatẽ.§.arbitror.ꝯ.pro ſo. Item ſi promiſi filiũ non exheredare,intelligitur niſi cauſam exheredationis dederit.l.quidã cũ filiũ.j.de verb.obl.
c Itẽ ſi promiſi te nõ offendere,[c] intelligitur niſi cauſam offenſionis cõmiſeris.l.qui ſeruũ.j.de verb.ob.Et generaliter notandus eſt iſte §.ad omnes contractus,in quibus vltro citroqꝫ aliquid promittit,vt quis non teneat ad penã cũ effectu, ſi per aduerſam pʼtẽ oĩa ſeruata nõ ſunt,facit l.Iulianus.§.offerri.ꝯ.
2 de ac.em.Itẽ not.q́ colonus nõ dꝫ expelli intra biennium,fa
d cit j.eo.l.cũ domini.¶ Ad iſtud opp.[d] C.de iur.emp.l.ij.gl.nõ declarat plene iſtã materiã,& ideo dicas,Aut loqueris in emphyteuta,aut in ſimplici colono. Pˀo caſu aut eſt emphyteuta priuati,& requirit q́ ceſſet per trienniũ.C.de iur.emph.aut eſt emphyteuta eccleſie,& tũc ſufficit bienniũ.C.de ſac.ſan.ecc.authen.q̃ rẽ.Aut loqueris in ſimplici colono,tũc aut eſt tẽtã pro
* miſſio[*] de nõ expellẽdo,& tunc non poteſt expelli,niſi ceſſatũ ſit
e per bienniũ,[e] vt hic.Aut hec promiſſio[f] nõ eſt facta,& tũc aut
f colonus,vel inquilinus eſt pñs,& etiã ceſſat ſoluere,& tũc ſtatiꝫ
g põt expelli,[g] vt C.e.l.edẽ.& j.l.pe.i pñ.Aut eſt abſens,ita q́ nõ reperit,& tunc debet expectare per bienniũ.l.cũ domini.j.eod.

ADDITIONES.

a P.PAV.P.¶ Inter locatorẽ.De effectu huius promiſſionis,et qd debeat in ſpecie fieri,vide Alex.cõſi.cccclxxiiij.Itẽ q́ colonus,vel inquilinus poſſint per dominum propria authoritate expelli,vide in Berta.in verbo,emphyteuta ſolũ debet.qð ibi addidi,& ibi ẽt qd ſi poſſeſſio reperiat penes tertiũ,de quo etiã in l.ſi qs cõductionis.tit.eo.ALEX.¶ Iſtũ §.allegat Bal.in l.cũ mora.C.de tranſac.vbi vide in prin.POMA.¶ No.q́ ex iſto §.põt ſumi regula,q́ vbi aliqs vult petere aliquid ex aliquo cõtractu,dꝫ ante oĩa probare ſe adimpleuiſſe oĩa deducta in cõtractu ex ſua parte.Bar.cõſ.xij.col.j.vol.ij.Itẽ no.q́ nõ adimplenti non eſt adimplendũ.Quod procedit etiã ſi interueniſſet iuramentum,vt eſt tex.& ibi no.Bal.c.peruenit.de iureiuran.
* CLAV.¶ Ceſſauit.Et limita,vt per Alex.conſi.cxi.vol.ij.
b ALEX.¶ Et facit ad multa.Et adde quod no.in l.Iulian' verũ debitorẽ.ꝯ.de cõdi.inde.Itẽ facit ad id qð no.&t Bal.in l.j.in vlt.col.C.de vſufru.&c.Et omnino bene dicit Bal.in c.j.in ti.qualr do.feudi proprie.priue.q́ q nõ facit quod debet,non recipit quod oportet.Iſta enim eſt natura penarũ,ſiue legaliũ,ſiue cõuentionaliũ,q2 liquida debet eſſe cauſa,vt pena petat,p illũ tex.& no.in l.nõ erit.ff.de iureiu.In penis enim liquidis ſana dꝫ eſſe probatio.l.in teſtamẽto.la grande.de cõdi.& de demõ.Bene facit l.cũ par delictũ.§.illi dꝫ.ff.de reg.iu.& ideo ſemel habui conſulere,q́ cũ agens ad penã,fecerit aliquod penale,vt in penã reincideret,q2 nõ adimpleuit cõtractum ex parte ſua,ſequitur q́ non potuit agens petere penam.Et ideo bene dicit Paul.Apoſtolus,Probet aũt ſe ipſum homo,& ſic de pane illo edat,& de calice bibat.Bene facit d.§.offerri.Ille enim,q penam petit,debet eſſe extra oẽm culpam.l.cũ pater.§.libertis.de leg.ij.Facit qð voluit Inn.in c.mandatũ.de reſcr.Cuius dictũ ſequitur Bal.& Sali.in l.cũ proponas.C.de pac.Fruſtra enim quis implorat auxilium,qð ipſe nõ ſeruauit.c.ex eo.de reg.iu.in vj.& in c.fruſtra.eo.tit.facit qð voluit Bal.in aut.dos data.C.de dona.ante nup.Quomodo ergo,inquit,te habeã in principem,cũ tu nõ habes me in ſenatorem,vt c.eſto ſubiectus.xcv diſtin.& dixit Bal.in l.nõ erit.de iurein.arg.illius text.quod ſi reus nõ vult reſpondere poſitionibus actoris,nec actor poſitionib' rei,q́ tota mora imputat actori.Uide ibi gl.in tantũ,q́ agẽs debet probare ſe impleuiſſe ex ſua parte,ſi vult penam,arg.l.ſi pater.C.de actio.emp.& qð ibi Bal.Uide ad pdicta,q́ habentur in l.qui pendentẽ.ꝯ.de act.empt.& ideo dixit Raph.Fulg.in l.filie.C.de colla.q́ ſi ago ex empto,& non dico ſolutũ pretium,vel nõ offero,quod non procedit libellus.Uide etiã ibi Bal.Facit quod voluit Bar.in l.cũ qui ita.§.qui ita.de verb.obli.& l.lecta.ſi cer.pet.& l.exceptionem.de probat.C.in l.ſi vn'.§.pactus.de pactis.& Bal.in in d.l.ſi pater.& in d.l.Iulian'.§.offerri.Frangenti enim fidem,&c.d.l.cũ.proponas.Facit quod habetur in l.qui cũ maior.§.ſi libertus.in ver.ignoſcendum eſt ſi voluit ſe vlciſci.ff.de bo.liber.in l.qui fidem.ꝯ.de tranſac.& qð dixit Bal.in l.cũ proponas.C.de nauti.feno.vbi dicit,ſi promiſi nõ inquietare aliquem,procedit,niſi cauſa inquietationis procedat ab eo.Facit qð voluit Bar.in l.j.§.cũ arietes.ſi quadrupes pau.feciſſe dica.& in d.l.ſi libertus & Abb.in c.bone.el ſecũdo.de electio.in c.peruenit.de iureiur.
c POMA.¶ Non offendere.Uide Pau.cõſi.lxj.j.col.vol.ij.conſ.lxij.in fi.eo.vol.Rom.conſ.ccxj.Alex.cõſi.lij.vol.ij.j.col.vbi dicit,qð iſta verba,promitto te nõ moleſtare,intelligantur,niſi illa moleſtia oriatur ex natura contractus.Uide Barb.cõſi.lix.vol.j.Feli.in c.cauſam que.de reſcrip.Alex.cõſ.clxiij.vo.ij.
d ALEX.¶ Opp.Aliter loquitur Bal.in aut.qui rem.C.de ſacroſan.ecc.quẽ h referit Pau.de ca.in fi.hui' l.ibi,eſt autẽ colonus,&c.quando colonus,vel inquilinus non ſoluens poſſint expelli,& quo tẽpore dicitur ceſſare ſoluere,vide no.Bal.l l.edẽ.& ibi late de hac materia.C.loc.& ibi etiã qñ intelligat iſtud biennũ,& per Bar.& Imo.omnino,in l.vectigalia.§.j.j.de public.
* CLAV.¶ Promiſſio.Iſtud intellige,niſi iuraſſet ſoluere,& nõ facit,q2 tunc incidit in penam.l.ſi quis maior.C.de tranſac.
e P.PAV.P.¶ Biennium.Uide Alex.conſ.cvj.vol.iij.qui limitat niſi conductor iurauerit,vide Mar.Ant.Banne.in tractatu.de vir.iu.ver.x.Itẽ,& de intellectu huius §.vide q dicit Bar.hic,latiſſime Iaſ.in auth.qui rem.C.de ſacroſan.eccle.Et quomodo procedat deciſio huius §.vbi adeſt iuramentum,vide Alex.conſi.ccclxxvij.de quo ꝯ.
f POMA.¶ Promiſſio.Uide Alex.cõſ.cxxxj.in j.col.vo.iij.& ꝯſ.cxvij.vl.col eo.vo.Pauo.conſi.lxxij.ad fi.iiij.vo.Bal.in c.querelam.& ibi Feli.de iureiu.& pulchre Alex.cõſ.lxxxv.vol j.& vide etiam eundem conſi.lxxvj.vol.v.& omnino conſ.xv.vo.iij.vbi plura aurea deducit Iaſ.in l.ij.C.de iure emph.
g P.PAV.P.¶ Põt expelli.Tamen non priuatur in vſum totius temporis,ſed ſolum pro eo anno,quo non ſoluit,non pro aliis,ſi velit ſoluere.Uide Bal.in c.querelam.ad fi.de iureiuran.

§. Paulus. Eſtimatio facit tranſire periculum rei in accipientẽ.h.d.Uidiſtis in l.cũ fund'.ꝯ.eo.& videbitis in l.j.j.tit.j.& tene menti hanc l.pro beſtijs,que dantur mezadro ſeu ꝯ ſallo eſtimate,&c.

LEX LVII.

1 Locator domus quando teneatur ad cuſtodiam.
2 Merces qui in horreo ponit,ſi ibi ponit cuſtodes,an videat renuntiare cuſtodie debite per dominum.
3 Domus qui habẽt noticiam ſi ſint ſuſpecti,qñ domus frangitur,& tales poſſunt torqueri.
4 Uicini pñt capi p officiales,qñ maleficia occulta cõmittuntur.

a **Dominus horreorum.** [a] Domini horreorũ nõ tenent de effractura,niſi cuſtodiam pmiſerint,cuſtodes tñ exhibere tenentur.qð not.¶ Opp.
b j.eo.l.cũ in plures.[b] §.fin.Sol.Quandoqꝫ quis locat totam
1 domũ,& tunc ſine dubio de cuſtodia non tenetur,vt in l.contraria.vnde domini,qui habent apothecas ſuas in plateis,& locãt eas,ad nihil tenentur.Quandoque quis non locat totã domũ,ſed ipſe retinet eã,in ea tamen domo ſunt certa loca,horrea forte,vel camere,in quibus aliꝫ venientes reponũt merces ſuas,& dominus pro hoc aliquid recipit ipſo domino,vel aliquo p eo retinente clauem totalis domus,tũc loquitur iſta lex,quo caſu gl.diſtinguit hic optime:q2 ſi nihil eſt dictum,vel dixit ſe nolle teneri de cuſtodia,tũc ad nihil tenet,niſi vt cuſtodes exhibeat.ita loquitur hic.tenetur tamen ſecundũ glo.quando nihil dicit de dolo,& culpa leui ex natura contractus locationis,& conductionis,ſed putarem eos magis teneri etiã de leuiſſima a ſimili,prout dicim' de nauta,caupone,& ſtabula.vt ꝯ.naute,cau
c po.ſtabu.l.iij.§.ex hoc edicto.& hoc eſt verũ,ſi iſti reciperent[c] res ad ſimilitudinem naute caup.ſtab.tũc em videntur cuſtodiã rei promittere,que promiſſio facit eum teneri leuiſſima,vt l.qui mercedem.ꝯ.eod.ſed ſi illo modo res reciperet,tũc verũ diceret gl.quod tenetur de leui tãtum,Si vero caſum ſcrutatã

Promiſiſſet, ſpecialiter tenetur, l. ſi quis fundum. ſ. eo. & dixi in
l. ſed & ſi quis. §. queſitũ, ſi quis cau. & ibi plene dixi. ¶ Quero
2 quid ſi ille, qui merces in horreo ponit, appoſuit ibi cuſtodes,
vtrũ videat renũtiare cuſtodie debite per dominũ horrei, dic,
vt l. ſi vt cepto. §. ſi de me. ſ. cõmo. & ſm predicta debet intelligi
3 C. e. l. j. & l. ex diui Pij. ¶ Vltimo no. ex iſta lege[b] quod illi qui
d habent notitiam domus, ſunt ſuſpecti, quando domus frangi-
tur, vt hic, propter edificiorum notitiam. & ideo tales perſone
de facili poſſunt torqueri ad inueſtigationem veritatis, vt hic.
4 Et ideo officiales quando committuntur maleficia occulta cõ
ſueuerunt capere vicinos, a quibus veriſimiliter poteſt decla-
rari veritas. Ad quod facit lex ſi ita, in fi. ſ. de fun. inſtru. et hoc
tangit ibi Iac. de Are.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Dominus horreorum. No. quomodo domus fran-
gitur. Iſtud tamen intelligit Sali. in l. ex diui. in fi. C. locati. ſo
lũ procedere in vilibus perſonis. Idẽ Bal. in l. j. in prin. C. lo-
cati. & ibi vide apoſtillam Alex. ad Bald.
b ALEX. ¶ Cũ in plures. Adde Bal. in l. j. C. e. Et quando qs te-
neatur pro cuſtodia, vide Bal. in l. ex diui. C. eod.
c ALEX. ¶ Reciperẽt Caupo tenetur de leuiſſima culpa, idẽ te
net Bal. in l. certi. C. eod.
d ALEX. ¶ Ex iſta l. Vicini ſunt ſuſpecti, adeo quod poſſunt tor
queri de facili, & vide Bal. i l. j. C. e. & adde Bar. in l. j. ad fi. ſ. fur.
aduer. nau. Adde qd voluit Bal. cõſi. ccccxlvj. POMA. ¶ Vide
Ro. conſi. viij. Pau. de ca. conſi. cccxxvj. in tertio dubio.

a §. In conducto. [a] Quod inquilinus expendit in meliorando domũ, poteſt repetere a domino. hoc dicit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ In conducto. No. de expenſis factis ab inquilino, et
de hoc etiam quid in emphyteuta vide Bal. in l. j. C. de iure em
phy. & que habẽtur in l. colonus. in prin. & qd ibi gl. & Bar. ſ. eo.
& Bal. in d. l. j. limitat hic dicta.

§. Qui contra. Qui rem cõductã deſeruerit ante tempus, domino ad intereſſe tenetur. hoc dicit.

LEX LVIII.

1 ☞ Conductor quando non apparet, domus conducta dz ape-
riri, & eius maſſaratie diſcuti, & deſcribi coram vicinis. Item
notarius publicus ad hoc dari debet a rectore petenti, & nu. 2.
3 Conductor non expectatur biennio, quando de ſero ingreſſus
fuit domum, & de mane non reperitur, & tũc domus aperitur.

a CUm domini. [a] Si conductores nõ apparent, nec ſoluitur p biẽnium, poſſunt domus & horrea aperiri, & que ibi ſunt coram publicis perſonis deſcribi. h. d. quẽ caſum no.
1 ¶ No. quãdo cõductor non apparet, debet domus aperiri, &
eius maſſaritie diſcuti, & deſcribi coram vicinis, põt etiam corã
publicis perſonis. quod tene menti, qr ſimiles caſus ſepe occur
2 runt. ¶ Item no.[b] quãdo petitur notarius publicus a recto
b re ciuitatis debet ei dari ad hoc, quod etiam no. qr ſepe occur
3 runt ſimiles caſus. ¶ Item not. quod debet expectari bien-
nium, quod eſt verum, quando conſtat quod conductor abſenta
uit ſe. Si enim viſus fuit ingredi domum de ſero, & de mane nõ
reperitur, tunc intra modicum tempus dz aperiri, qr forte eſt
infirmus vel eſt mortuus, & iacet in domo, vt contingit de quo
dam ſcholari huius ciuitatis, arg. l. j. §. j. ſ. de ſer. fugi. & l. requi
rendi. C. de ſer. fug. &c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Cũ dñi. Quãdo cõductor nõ apparet vide Bal. in au
thẽ. q res. C. de ſacroſan. eccle. in fi. & Bal. in l. edem. C. eo. in verſ.
ſecundo. oppo. exceptio caſus huius l. non licet domino rimari
in domo inquilini, vt no. Bal. in l. certi. in prin. C. eod.
b P. PAV. P. ☞ Item no. Vide Alex. conſ. cxxxj. col. j. volu. iiij.

LEX LIX.

QUi domum. Damnũ cõtingens ex humore pſtito parieti p terrã appoſitam, p actionẽ ex locato purgatur. h. d.

LEX LX.

INſulam. Pactum quod pẽſiones debeantur emptori, intelligitur de debitis venditori. h. d. Vidiſtis ſimile ſ. ti. j. l. ſi mercedẽ. No. quod hoc pactum prodeſt, vt emptori teneatur cõductor, alias ſecus, vt l. qui fundum. ſ. eod. &c.

a §. In operis. [a] Breuitas termini non vitiat cõtractũ bone fidei. h. d. quem caſum not.
¶ Opp. ſ. de eo q cer. loc. l. iij. §. ſi qs ita. So. Breuitas ſpatij,
vitiaret 3ctũ ſtricti iuris, vt ibi, nõ cõtractũ bone fidei, vt hic
nec diſpoſitionem teſtamenti, vt l. ſi mihi, & tibi. §. j. ſ. de lega. j.
Ratio, habet inſtar bone fidei, vt l. in minorũ. C. in quib. cau. in
integ. reſt. non eſt neceſſaria, &c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ In operis. Adde Bal. in l. arbores. §. j. p illũ text. de
vſufr. & Bal. in l. j. ver. q̃ro quid in 3ctibus. C. de his que pe. no.
tit. hic fimtur lex Corradi. POMA. ¶ Vide per iſtũ tex. quid dicat Bal. in c. j. §. ad hec. in
1 ☞ Dictio, ad, facit modum.

§. Quidam. Si cõductori pmittitur pecunia ad opus, põt illã primo petere ſi ſatiſdet de expẽdẽdo illã in opere. h. d. ¶ Opp. q pecunia debet demũ
opere facto, & ſic impleto 3ctu ex parte ſua. l. edẽ. C. e. & l. ſed ad-
des. §. ſi quis cũ in annũ. ſ. eo. & l. q inſulã. §. pe. & ibi dixi. Rñ.
hic nõ loquitur de mercede, ſed de pecunia que promiſſa eſt ad
1 refectionẽ, hoc eſt, vt reficiatur. Iſta em̃ dictio ad,[a] facit modũ
a l. quib[9]. §. Termilius. ſ. de cõdi. & demõ. ¶ Et ex hoc not. q ſi-
cut in vltimis volũtatibus relictũ ſub modo poteſt peti pſtita
cautione de implendo modũ. l. ſi tibi. ſ. de leg. iij. & d. §. ſi. ita etiã
b in cõtractib[9], qd hic maxime verũ eſt [b] cũ mod[9] implendus fie
ret de pecunia, que datur, quoniã ſine ea nõ poteſt fieri refectio. fa
cit l. huiuſmodi. in prin. de leg. j. Et ſic ex hoc apparet, q h lec.
nõ facit ad queſtionẽ illã, verũ in cõtractibus inter viuos ſit lo
cus cautioni Mutiane: qr illa habet locũ in cautionibus de nõ
faciendo, ſed hic loquitur in cautionibus de modo implẽdo, de
quo dixi in l. Mutiane. ſ. de condi. & demon. &c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Dictio ad, facit modũ. Quid in ſnia? vide in l. cũ eor.
C. de ſent. & facit ad no. queſtionem Bal. Io. de Imo. in l. fidei-
commiſſum. de leg. j.
b ALEX. ¶ Verũ eſt. Not. dictionem maxime, qr vult idem eſſe,
etiam ſi nõ eſſet implendũ de alia pecunia. & ita tenet Ioã. de
Imo. in l. Mutiane. de condi. & demon.

LEX LXI.

1 ☞ Conducens opus faciendũ, faciendo partem non liberatur.
2 Conductor, ſi pars operis corruit, debet habere integrum tẽ-
pus ad refectionem.
3 Operis pars que corruit, cuius expenſis refici debeat.
4 Medico q curauit podagram, ſi poſtea rediit infirmitas, an de-
beatur ſalarium.

a MArtius. [a] Caſus cõtingens in parte operis facta cedit ad periculum locatoris, niſi culpa cõductoris intercesſit. h. d. ¶ Opp. de ſer. vrb. pred. l. eũ debere. Gl. ſoluit optime hic, quia ibi
b debebat ppetuã ſeruitutẽ, hic ad tps. ¶ Scdo opp. de l. & iõ. [b]
ſ. de verb. obl. Sol. gl. dt, q ibi opus corruit culpa edificãtis, hic
ſine culpa. Iſtud eſt diuinare, lz cõiter oẽs teneãt. Tu dic, qd
illa lex loquit in caſu, quo iſta, tñ p illã declarat, & gl. iſta. Sciẽ
1 dũ eſt igit, q ille, q cõduxit opus faciẽdũ, faciendo partẽ, nõ li
berat, qr dz obligatio indiuidua, vt ſ. de verb. obli. l. ſtipulatio-
nes non diuiduntur, & in l. executione. §. ſecũda ſpecies. debet
ergo adhuc facere totũ opus, ſed dubitatur de duobus. Pri-
2 mo, poſtquã pars operis corruit an debeat iterũ habere in-
tegrum tps ad refectionez totalis operis? Et videtur q ſic. l.
3 cõtraria. Itẽ dubitat, cuius expẽſis? Iſtud declarat hic, qr
de ea parte que corruit, periculũ fuit domini in totũ, vnde illa
pars reficit de pecunia dñi cũ periculũ ſit eius, reſiduum facit
ipſe vigore prime conductionis per hanc legem cõiũctã cum il
c la. Vltimo hec lex inducitur [c] in argumentũ ad queſtionẽ de
4 medico qui promiſit aliquẽ curare de podagra, & ipſe libera-
tus eſt aliquib[9] diebus, & poſtea reuerſa eſt infirmitas, an de-
beat habere totũ ſalariũ? Et gl. arguit p, & cõtra, & bene. Tu di
ſtingue ſic, Qñq propter curã adhibitã a medico infirmitas,
& eius cauſa ceſſauit, & poſtea ex noua cauſa ſuperuenit infirmi
tas, tũc medicus dz habere ſalariũ: qr de pſenti infirmitate vi-
detur cogitaſſe, de qua eſt ſanatus. Ita loquitur argumẽtum
factũ in vltima parte gl. Quãdoq infirmitas ſeu eius cã non
fuit curata, ſed viſa eſt aliqualiter ceſſare, & tũc nõ curauit euz,
& ideo non debet habere ſalariũ. & ſic loquitur arg. factũ in pri-
ma parte gl. Aut de hoc dubitatur; & tũc aut infirmitas reuer
ſa eſt de proximo, & videtur ex prima cauſa, & nõ dz habere ſala
rium, ſi ex interuallo, & tunc de nouo, & ex noua cauſa, vt l. pleri
* que. ſ. de rit. nup. & de diuor. l. iij. & iiij. &c.*

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Martius. Adde circa iſtam materiã, q locãs ope
ras ſuas dietim pro cõficiẽdo opere, tenet omnino de refectio-
ne operis, ſi opus corruat, vide Cremen. ſingu. lxxxij. vide in l. &
ideo, de verb. obli. per Bar. & alios de materia.
b ALEX. ¶ De l. & iõ. Qñ aũt edificãs, teneat de vitio operis, vi
de ſing. in l. ea lege. §. locaui. ſ. eo. Adde Rom. conſi. ccxxvij.
c ALEX. ¶ Hec lex inducit. Adde l. pecuniã, & qd ibi p Bal. poſt
glo. C.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

gloſ. de condi. ob cau. ⁊ per Imo. in l. ſi ita ſtipulatus eſſem abs te. de verb. oblig. per Spe. in tit. de ſalario. §. fi. verſi. j. per Jo. And. in regula, contractus. in mercu. quam allegat ibi Pau. de Ca. vt hic per eum.

* CLAV. ¶ L. iiij. Uide in ſimili Bal. in l. humanitatis. circa fin. C. de impub. ⁊ aliis ſubſti. ⁊ refert Alex. in l. ex facto. de vulga.

LEX LXII.

1 ☞ Conducens magnam domum tempore pacis, vt ibi faceret hoſpitiū, ſi guerra ſuperuenit, ⁊ mercatores non tranſeūt, an fiat remiſſio.

a **Cum in plures.** [a] Si domus non poteſt habitari, vel ad habitandū locari dꝫ fieri remiſſio mercedis, niſi alia
b eque commoda preſtetur. h. d. ¶ Sed quero [b] de fa-
1 cto qđ accidit in ciuitate † Eugubij, tēpore pacis qdā cōduxit magnas domos intētione, ⁊ propoſito tenendi ibi hoſpitiū, ſuperuenit guerra, propter quā mercatores, et ſimiles ad dictā ciuitatē accedere nō poterant, queritur vtrū cōductori debeat fieri remiſſio mercedis, ⁊ videtur ꝙ nō, qꝛ fructuum exiguitas nō inducit remiſſionē, vt ſ. eo. l. ſi vno. §. itē cū quidā. ſed ex iſta domo percipitur fructus, licet exiguus, qꝛ pōt habitare ipſe
c cōductor, ⁊ familia ſua, [c] ergo per hoc, remiſſio nō dꝫ fieri, qꝛ in nulla parte iſtius tit. reperitur, ꝙ cōductori domus fiat remiſſio, qñ ipſe pōt cōmode habitare, ⁊ etiā aliqualiter incōmode. ſ. eo. l. habitatores. ſꝫ hic pōt habitare, cōmode magis, quā ſi venirēt hoſpites, ergo nō dꝫ fieri remiſſio. In cōtrariū videtur caſus hic, ꝙ locator tenetur nō ſolū qđ ipſe cōductor frui poſſit, ſed qđ poſſit, alteri locare, vt hic, ⁊ iſte nō poteſt alteri locare, qꝛ nemo venit, ergo dꝫ fieri remiſſio mercedis. Quid dicendum? Reſpon. qđ tūc debet fieri remiſſio mercedis, quando ex re locata nullus fruct⁹ percipitur, vt dixi plene in l. ſi merces. §. vis maior. ⁊ l. ex cōducto. §. ſi vis. ⁊ d. l. ſi vno. §. fi. ſ. eo. Exa-
d minemus [d] ergo hoc, vtrū hic impediatur pcipere aliquos fructus. Ad quod ſciendum, ꝙ fructus fundi non dicūtur ſolū ea, que ex fundo percipiuntur, ſed etiam ea que fundi occaſiōe percipiūtur, vt puta, ſi eſſet fundus, in quo nullus alius fruct⁹ naſceretur, ſed ibi capiebantur fere, ⁊ aues, ⁊ ſimilia, tūc dicerent fructus aucupationis, ⁊ venationis. l. item ſi fundi. §. aucupiorū. ſ. de vſuf. Ita in propoſito, aut ille, qui cōduxit domū, cōduxit eā cauſa habitatiōis ſue, licet cogitaret etiā ſic ibi alios hoſpitari, ſꝫ tūc qꝛ fuit cogitatū iter eū, ſꝫ dominū ſolū de fructu habitationis, ⁊ quod illā habitationē habere poteſt, nō dꝫ ſibi fieri remiſſio mercedis. ſ. eod. l. habitatores. Aut fuit facta locatio ad tenēdū ibi hoſpitiū, ⁊ ſic fuit cogitatū de fructu, q percipiuntur ex illo miniſterio, ⁊ ille cōductor magis habitat ibi, ad pbendū ipm miniſteriū, quam ſue habitationis gratia, ſicut colonus fundum, ⁊ tunc debet fieri ſibi remiſſio mercedis, quaſi ſterilitas ſuperuenerit, cū nullum fructū percipiat. Magis enim haberet neceſſe expendere in tenendis famulis, ⁊ in fulcimentis que ſunt in hoſpitio neceſſaria, quam eſſet habitationis cōmoditas: ideo dꝫ fieri remiſſio mercedis, vt d. l. ex conducto. §. ſi vis. ⁊ l. ſi vno. §. cū quidam. ⁊ l. ſi merces. §. ſi vis maior. ⁊ qđ
e ibi dixi ſ. eo. Aut de hoc dubitatur [e] ⁊ tūc ex qualitate domus conducte, qꝛ cōſuetū eſt [f] ibi teneri hoſpitiū, vel ex qualitate pſone cōducētis, qꝛ eſt hoſpitator, vel pro ſua habitatione non conduceret ita magna hoſpitia, vel edificia, ⁊ ſimilia, tūc iſto caſu preſumitur actum eſſe, qđ hoſpitandi cauſa conduceret, ⁊ ſic ei deberet fieri remiſſio mercedis. l. domini prediorum. C. de agri. ⁊ cenſi. l. excepto. C. loca. ⁊ l. ſi merces. §. ſi vicino. ſ. e. ⁊ j. de
* reg. iur. l. ſemper in ſtipulationibus. * Nec obſt. iſta lex, qꝛ ſufficit quod poſſit locari ex parte rei, hoc eſt, qđ ſit res apta ad locandum, id eſt, quod impedimentum nō veniat ex parte locatoris, vel rei locate, vt eſt in caſu propoſito, lex noſtra vero loquitur, quādo impedimentum venit ex parte rei locate, ⁊c.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Cum in plures. Uide Imol. cōſi. lxxix. Rom. conſil. ccccxxxi. vbi per hanc legē, ⁊ alias decidit, quod ſi conduxi predia, per nouē annos, ⁊ nō potui illis vti per certum tempus, qđ nihilominus teneboꝛ ad penſionem, pro reliquo tēpore quo potero vti, ⁊ ibi ponit multa ad propoſitum notanda.

b ALEX. ¶ Sed quero. Ad hoc facit qđ no. Bar. in l. j. in fi. C. de iu. emph. ⁊ vide Bal. in l. licet, C. eo. in iij. q. per Can. in c. ppter. extra eod. Adde pulchre Pet. de anch. conſi. cccciij.

c P. PAV. P. ¶ Familia ſua. Uide Are. conſi. liij. Iaſ. in l. j. C. de iure emphy.

d POMA. ¶ Examinemus. Uide Ro. conſi. clxxv. Alex. cōſ. clxx. vol. ij. ⁊ conſi. cvj. vol. iij.

e ALEX. ¶ Aut de hoc dubitat. No. qđ ſi ſum artifex, ⁊ conduco domū, in dubio intelligor cōducere, vt ibi poſſim artē meā exercere. Et adde gl. no. in c. j. in verſi. ad fenus. de vſur. in vj. facit l. plenū. §. equitij. j. de vſu, ⁊ hab. l. triticū. ⁊ qđ ibi no. de ver. obl. ⁊ qđ not. in l. ſi ita ſtipulat⁹. circa fi. e. ti. ¶ Adde Bal. ⁊ Ro. cōſ. x.

f P. PAV. P. ¶ Cōſuetū eſt. Uide Alex. cōſi. ccl. ⁊ conſi. clxxvii.

* CLAV. ¶ Stipulationibus. Et iſtam partem tenet Are. conſi. lij. in prin.

1 ☞ Conuenitur quando vnus ex facto alterius, ille prius dꝫ cōueniri ſumptibus conuenti, niſi ſit multum difficile.

a **§. Veſtimenta.** [a] Quādo vnus cōuenitur ex fctō alterius principaliter delinquētis, poteſt petere vt principalis primo cōueniatur, vel qđ con-
b tra ipſū actiones ſibi cedātur, [b] quod in arbitrio iudicis erit. h. d. quem caſum not. qꝛ neſcio alibi ita bene declaratum. Habemus alibi expreſſum, quod antequam agatur de delicto contra aliquē ciuiliter, accuſari poteſt criminaliter principaliter delinquens. C. vbi ciui. act. crim. l. j. ⁊ j. ad Carb. l. ij. ⁊ no. per gl. C. de fide inſtru. l. ſi. ſed quod prius contra vnum ex delicto ciuiliter, vel rei vendicatione agatur, quam contra alium agatur ex contractu, hoc non reperitur alibi, niſi hic. Item habem⁹ quoſdam caſus de iure antiquo, in quibus prius peruenitur ad pncipalem, quam ad eum, qui tenetur acceſſorie, vt in pluribus tutoribus ⁊ adminiſtratoribus, ⁊ ſimilibus, qui caſus habēt oēs ſuas rationes ſeparatas. Sed ex iſto text. habemus regulam,
1 quod † quādocūqꝫ [c] vnus cōuenitur ex facto alterius, ille prius
c debet conueniri ſumptibus conuenti, niſi ſit multū difficile, et hoc arbitrio iudicis, pro hoc, l. vnde queritur. circa prin. ſ. cōmod. ſecundum vnam lect. que lectura probatur hic, nec hoc tibi ibi allegaui, ⁊c.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Veſtimenta. Uide Alex. in l. vt certo. §. ſi duob⁹. ff. commo. ⁊ Imo. conſi. lxxix.

b POMA. ¶ Cedantur. Uide Are. conſi. liij.

c POMA. ¶ Quandocunque. Uide Imo. conſi. iiij. vol. ij.

a **§. Lege dicta.** [a] Permutatio operis facta, locatore volente, petitionem mercedis non impedit. h. d.

ADDITIO.

a POMA. Lege dicta. Uide quid per iſtū tex. dicat Ro. ſing. iiij.

§. Mandaui. Si dolus aduerſarij dedit cauſam cōtractui, poteſt contrahens penitere, ⁊ qđ dedit repetere. h. d. Uel dic, quod hic loquitur de dolo, q incidit in contractum. ¶ Opp. in contractibus nominatis non eſt locus penitentie, qꝛ ſolo conſenſu perficiuntur. l. iuris gentium. in prin. ſ. de pac. Sol. illud contingit propter mendaciū conductoris. ¶ Item opp. quod tunc non debet agi actione ex eo contractu, ſed actione de dolo. Sol. quidam intelligunt qđ ſiue dolus dat cauſam contractui, ſiue incidat in cōtractū, habet locū actio ex ipſo contractu. Tu dic, hic loquitur de dolo incidenti in contractum. Uolebam enim edificare, ⁊ ſic pceſſit voluntas, ⁊ poſtea cum interrogauerim pro quanto fieri pōt, dixiſti minus quam eſſet, ⁊ ad hoc interuenit dolus, ⁊ ſi fuit dolus incidens, merito purgatur per actionem ex eo contractu. l. ⁊ eleganter. in prin. ſ. de dolo.

§. Meſſem. Colonus non poteſt condictione furtiua agere, ſed poteſt agere cōtra dominum, vt agat. h. d. quem caſum not. qꝛ fortis eſt. ¶ Et not. iſtū modū agendi, ago vt agas, de quo in l. Iulianus. §. penul. ſupra tit. j. dixi ibi. ¶ Opp. de l. ſi apes. §. fi. infra, de fur. Glo. ſoluit, qđ hic loquitur in partiario colono, ibi in eo qui nummis colit. Iſta ſolutio non eſt vera: nam ſi eſſet partiarius colonus, non ageret ex conducto, ſed pro ſocio. l. ſi merces. §. ſi vis maior. ſupra eodem. Dic ergo, quod hic loquitur in eo qui colit nūmis. Non obſtat d. l. ſi apes. qꝛ ibi poteſt agere actione furti, non cōdictione furtiua, quod declara vt ibi plene dixi, ⁊ etiam dt Ja. de Are.

a **§. Locator.** [a] Propoſitum in mente retentum parti non expreſſum nil releuat. h. d. Qđ not. pro materia proteſtationis. Cy. in l. pacta nouiſſima. in j. queſt. C. de pac. intelligit iſtum §. quādo ſolum propoſitū fuit in mēte retentum, non aūt expreſſum, ⁊ ita ponit caſum. Potes intelligere etiam quod fuit expreſſum, non autem in pſentia partis, que ex hac declaratione ſeu proteſtatione poterat ledi, alias ſecus, vt in l. fi. §. item ſi predixerit. ſ. nau. caup. ſtab. ⁊ plene dixi in l. non ſolum. §. fi. de noui ope. nun. circa proteſtationem declaratiuam voluntatis, ⁊c.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Locator. Uide circa intellectum huius §. Are. in l. Titia. §. idem reſpondit. ff. de verb. oblig. Iaſ. in l. non ſolum. §. fina.

a **§. Seruum.** [a] Ex contractu ſerui tenetur dominus de peculio, ⁊ de in rē verſo. Ex cōtra-

ctu autem proprio tenetur ſecundum qualitatem culpe cõmiſ
ſe per eum.h.d.¶ No.diſtinctionez huius §.aut locaui tibi, vt
ſeruum ſimpliciter,aut vt mulionem,ꝛc.

ADDITIO.

a ALE.¶ Seruum. Hunc tex.alleg.no.Bar.in l.j.C.de ſentent.
que pro eo,ꝛc.

a **§. Vehiculum.** [a] Paſſagium quod ſoluit̃ pro ve
hiculo,ſoluit dominus vehiculi,
quod vero ſoluitur pro rebus ibi poſitis ſoluit dominus rerũ.
h.d.Quod not.q̃ꝛ facit quod pro mulo debet ſoluere dominus
muli,niſi conſuetudo aliter ſe haberet,ꝛc.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Vehiculũ. Item facit ad no.queſt. de qua per Bal.
in l.acceptam.in xv.queſt.C.de vſuris.ꝛ Bar.in l.j.ff.de ali.leg.

§. Rerum. Locator totorum horreorum de cuſtodia
nõ tenetur.h.d. Dic vt dixi in l.dominus
horreorum.in prin.ſ.eod.ꝛc.

LEX LXIII.

1 ☞ Colonus poteſt facere expenſas vtiles,ꝛ neceſſarias.
2 Colonus propter penſionem non ſolutam poteſt de fundo ex-
pelli.
3 Colonus licet expellatur,tamen conuenitur ad penſionem de-
bitam.
4 Colonus licet expellatur ob non ſolutam penſionem,tamẽ re-
petit expenſas.
5 Emphyteuta eiectus propter non ſolutum canonem non repe
tit meliorationes.

a **COlonus.** [a] Etiã qui eijcitur propter penſio-
nẽ nõ ſolutã,repetit expenſas vtilr
1 factas.h.d.quem caſum no.ad multa.¶ † No.quod co
lonus poteſt facere expenſas vtiles,ꝛ neceſſarias in re condu-
b cta.Vidiſtis in l.dominus.§.j.ſ.eo.[b] ¶ † Item no.quod colo-
2 nus propter penſionem non ſolutam poteſt expelli de fundo.[c]
c Dixi in l.quero §.j.ſ.eod.¶ † Item no.quod licet expellatur
3 de fundo,nihilominus poteſt conueniri ad penſionem debitam
de quo per Cy.plene.C.de iure emphy.l.ij.in iij.q. vbi etiam gl.
d tãgit.¶ Vltimo[d] not.q̃d licet * quis expllatur † de fundo pro-
* pter penſionem non ſolutã,nihilominus poteſt repetere expẽ
4 ſas vtiliter factas in fundo. ¶ Sed contra iſtud oppo.gl.de l.
ſi C.commu.de leg. Sol.vt ibi gl.¶ Itez op.de §.ſi vero quis
locator.ĩ aut.de ali.ꝛ emph.Sol.ibi fauore eccleſie,vt in gl.ha-
e bes.Tu dic indiſtincte,q̃ hic loquitur de ſimplici colono.[e] Em
5 phyteuta † vero ſiue eccleſie ſiue alterius, qñ ꝓpter pẽſionem
f non ſolutam eijcitur,ſuas melioratiões nõ repetit,[f] vt C.de iu.
emph.l.ij. Ratio poteſt eſſe,q̃ꝛ alias emphyteuta minorẽ pen
ſionẽ ſoluit,ꝛ ideo cõſuevit apponi in inſtrumẽto,quod dat em
phyteuſim talẽ rẽ ad meliorandũ,non ad deteriorandum,ꝛc.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ Colonus. De expenſis factis per colonũ.vide q̃d dixi
in l.dñs.§.j.ſ.eodem. Adde tu ad Barto hic Pau.de caſt.in l.
ſeruitutes.ff.de ſeruit.ꝛ doc.in l.emptor.ff.de rei ven. Pau.de
caſt.in cõſi,cclxxviij.incip.viſo puncto ſupraſcripto.in ij. parte
conſiliorum nouorum,ꝛ nouiſſ. Papienſis in l.prima.C.de iure
emphyt.

b POMA.¶ Supra eodem. Vide concordata per Iaſ.in l.quomi
nus.ff.de flumi.

c ALEX.¶ Põt expelli de fundo. Sed vtrũ propria authorita
te,ꝛ quid tũc in emphyteuta? vide Pau.de ca.hic,q alle.Bar.
in auth.qui rem C.de ſacroſan.eccl.ꝛ ibi doct.ꝛ in l.ij.C.de iure
empy. Adde quando colonus poſſit expelli,ꝛ quando dominus
teneatur compenſare fructus pendentes,ꝛ collectos,Bal.cõſ.
cxlvj.iiij.vol.P.PAV.P.¶ Vide Alex.conſi.cxxxj.col.j.volu.iij.

d POM.¶ Vltimo. Vide Arex.in l.ſenatus.§.Marcellus.ff.de
leg.i.ꝛ Are.conſi.lv. Alexan.ꝛ alios in d.§.Marcellus. Paul.
de ca.conſ.cccxxvj.in iij.dub.pulchre per Soc.conſil.xv.vbi ſi-
gnanda ponit circa hoc.

* CLAV.¶ Licet. Circa hoc vide multa per Iaſo.in l.j.C.de iu-
re emphy.vbi plene ponit que impenſe pertineant ad dominũ,
ꝛ que ad colonum.

e P.PAV.P.¶ In ſimplici colono. Vide Are.in l.ſenat⁹.§.Mar-
cellus.de leg.j.vbi ponit,quomodo eſſet dictum in inueſtitura
ad numerandum,an idem eſſet quando in emphyteuta? Item
vide in prin. Are.in l.ſi quis rem.de acqui.poſſ.ꝛ in vtroq; di-
cit Bar.hic.vide etiam Pau.de caſt.conſi.cclxij.

f ALEX.¶ Melioratiões nõ repetit. Vide Bal.in rub.C.de iu.
emph.in prin.ꝛ q̃d not. Bart. in l.j.circa medium.ff.de ſuperſi.
Adde Pau.de ca.conſi.cxlviij. Abb.cõſi.lxxvij.ij.lib.

§. Nauem. Quãdo caſus ocurrit in re locata culpa
conductoris,merces integra debet̃. hoc
dicit. De materia vidiſtis in l.ſi vno.§.itẽ cum quidam.ſ.eod.

LEX LXIIII.

SI riuum. Ante approbationem operis pe
riculũ eſt domini,niſi vitio ope
ris caſus euenerit.h.d. De hoc vidiſtis in l.opus.ſ.
eod. Dic vt ibi,ꝛc.

De æſtimatoria actione. Rubrica III.

LEX I.

1 ☞ Preſcrptis verbis actioni locus eſt quando dubitatur de
nomine contractus.
2 Actio preſcriptis verbis eſtimatoria eſt bone fidei.

ACtio. Qñ res eſtimata vẽdẽda traditur,
actione p̃ſcriptis v̾bis eſtimatoria
1 agit̃, q̃ eſt bone fidei.h.d.¶ † Not.regulã q̃ hic
ponit̃ q̃ quoties dubitat̃ de noĩe ɔ̃tus,recurri
mus ad actionẽ p̃ſcriptis v̾bis,videbitis ĩ.ti.ij.
2 l.j.¶ † Secũdo no.q̃ actio p̃ſcriptis v̾bis eſtima
toria eſt bone fidei,i.qñ dat̃ ꝑ re ꝑmutata,vt ĩ.ti.j.al's eſſet ſtri-
cti iuris. Inſti.de actio.§.actionũ.¶ Opp.ꝛ vr̃ q̃ debeat dari
cõdictio ex lege.l.j.C.de cõdi.ex lege. Sol.ibi qñ ex noua lege
inducit̃ actio,hic vero qñ antiqua lex ex aliquo ɔ̃tu,de cuius
noĩe dubitat̃,ſm gl.ꝛ bene.¶ Itẽ opp.q̃ debeat dari de dolo.
vt l.eleganter.in prin,ꝛ §.non ſolũ.ſ.de dolo. Sol.vt in gl.ꝛ be
ne.¶ Item opp.q̃ illud negotium ſit de iure gentium,ſicut fe-
re ceteri ɔ̃tus nominati,vt l.iuris gentium.in prin.de pac. So
lu.fateor,ꝛ q̃ dicit ciuile,expone,vt in glo.ꝛc.

1 ☞ Libellandi forma in actione eſtimatoria.
2 Contractus innominati iudicantur ſecundũ naturam contra-
ctuum nominatorum,quibus equiparantur.
3 Eſtimatio quando faciat tranſire periculum in accipientem.

a **§. Eſtimatio.** [a] Eſtimatio facit trãſire periculũ in
accipientẽ. h.d. Supra dixi q̃ actio
det̃,quando res dat̃ eſtimata vendẽda,hic vero ad quid detur.
1 ¶ † No.modũ formãdi libellũ. Poſſum eñ ꝑ hãc actionẽ repe
tere aut rẽ,aut eſtimationẽ eius,q̃d not. Puto etiã q̃ ſi habe-
ret facultatẽ rẽ reddẽdi,poſſit p̃ciſe cogi ad eã reddẽdã,q̃ꝛ cũ
iſte ſit ɔ̃tus innominatus,põt h̃re locũ pnia.l.ſi pecuniã.ſ.de
ɔ̃di.cau.da.¶ Opp.ꝛ vr̃,q̃ periculũ nõ ſit indiſtincte accipien
tis,imo dʒ diſtingui q̃s rogauerit.l.q gratuitã.§.j.ĩ.ti.ij. Glo.
ponit duas ſol.ſm Io. Primo q̃d hec intelligit̃ ſʒ illã. Vel ali
ter. Hic p̃tiũ fuit appoſitũ certũ. Et iſtud q̃d ſequitur in gl.vl
plenius,eſt exemplificatio huius ij. ſol. Nã iſtud quod Io. di
cit,q̃ quando eſtimatio fuit appoſita incerta,non facit trãſire
periculũ in accipietẽ,plʒ ꝑ l.qdã.§.ſi tibi.ĩ.de leg.j.vbi vr̃ caſus
ſm q̃d Io.&t qñ eſtimatio eſt certa,recipiẽs etiã tenet̃ de caſu
fortuito vr̃ ɔ̃ ſniam Azo.vt ſ.ꝓ ſoc.l.cũ duobus.§.dãna.et ſ.
cõmo.l.ſi vt certo.§.cõmodatũ.vbi glo. diſtinguit notabiliter.
Aut de natura contractus veniebat leuis culpa,ꝛ eſtimatio fa
cit venire leuiſſimam. Aut veniebat leuiſſima,ꝛ eſtimatio fa-
cit venire caſum fortuitum. Sed ſm illã diſtinctionẽ adhuc ſu
2 mus in dubio,q̃ꝛ iſti contractus innominati † iudicantur ſecun-
dum naturam contractuum nominatorum,quibus equiparan
tur,vt l.j.§.ſi quis ſeruum.ſ.depoſiti.ꝛ l.eum qui.ſ. commod.
Si igitur equiparamus hic hunc contractum contractui man
dati,in quo venit culpa leuiſſima, eſtimatio facit venire caſum
fortuitum,ſi equiparemus locationis,ꝛ conductionis contra-
ctui,in quo venit leuis,tenetur de leuiſſima,hic autem eſt incer
tũ cui equiparetur,vt hic dicitur in tex. Quid ergo dicemus?
3 † Breuiter ad materiã iſtam quid operetur eſtimatio? Cy.po-
nit in l.j.C.commo. Gul.de cu.ponit eam in d.l.ſi vt certo.§.cõ
modatum.ſ.commo.ego in multis ab eis diſcrepo. Dixi plene
in d.§.commodatum.tamen quantum ad propoſitum mihi vi-
detur diſtinguendum,quando res eſtimata vendenda datur.
Aut eſtimatur res prout vendenda eſt hoc modo,do tibi hãc
rem vendendam,vt reddas mihi eam,aut decem pro ea.ꝛ tunc
eſtimatio facit tranſire periculum etiam caſus fortuiti in acci-
piẽtẽ,vt hic in ſi.ſecundum opi. Io.ꝛ verã.aut res datur eſti-
mata prout eſt vendenda,vt do tibi iſtam rem,vt vendas mihi
eam pro decẽ,vnde eſtimatio fuit expreſſa,vt ſcires,pro quãto
poſſes vẽdere,tũc eſt diſtinguendũ,vt dicitur in l.ſi gratuitaʒ.
§.j.ĩ.ti.ij.q̃ ſi non apparet,in dubio preſumo eſtimationẽ factã
prout vẽdẽda eſt.d.l.ſi gratuitã. Cetera dic, vt dixi plene in d.
§.cõmodatũ. Et dic qñq; tradit̃ res eſtimata vt reddatur eſti-
matio,non res,tũc eſt emptio,ꝛ in dubio ad accipientẽ ſpectat
periculũ.l.neceſſario.de peri.ꝛ cõmo.rei ven. Qñq; traditur
vt red-